

R.O.S.E.

Romania Secondary Education Project

Proiectul ROSE Bac++

2018 - 2022

Ghid metodologic

**Istorie
Geografie
Biologie**

Coordonatori
Iulian Ghercă Lidia - Mihaela Neculăeș Neculai Juncă

Ghid
metodologic

**Proiectul privind Învățământul Secundar
(Romania Secondary Education Project)
Proiectul – ROSE Bac++**

**ISTORIE
GEOGRAFIE
BIOLOGIE**

editura pim
2022

editura pim

Editură acreditată CNCSIS – 66/2010

Șoseaua Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 109, Iași – 700497

Tel.: 0730.086.676, 0732.430.407

Fax: 0332. 440.715

Email: editura@pimcopy.ro

www.pimcopy.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Autori: prof. Axinte Camelia
prof. Cășuneanu Alina
prof. Neculăeș Aissa Ana Maria

Copertă și desktop publishing: prof. Juncă Neculai

Corector: prof. Juncă Mihaela

Liceul Teoretic *Bogdan Vodă* Hălăucești

**Proiectul privind Învățământul Secundar
(Romania Secondary Education Project - ROSE)**

ISTORIE * BIOLOGIE * GEOGRAFIE

SUMAR

<i>Cuvânt înainte</i>	prof. dr. Iulian Ghercă, director adj. al Liceului Teoretic Bogdan Vodă Hălăucești	
pag. 5 – 6		
Capitolul I	Ghid de pregătire a examenului de bacalaureat la disciplina istorie	
pag. 7 – 84		
	I.1. Argument	pag. 7
	I.2. Notă de prezentare	pag. 8
	I.3. Competențe de evaluat și Programă la disciplina istorie	pag. 9
	I.4. Elemente introductive	pag. 11
	I.5. Structura testului pentru proba scrisă la disciplina Istorie. Cerințe și dificultăți în înțelegerea și rezolvarea subiectelor	pag. 14
	I.6. Conținuturi și modele de subiecte. Bareme de corectare și notare. Sugestii de rezolvare	pag. 16
	I.7. Modele de subiecte: fișe de lucru, sugestii de rezolvare, bareme de evaluare – <i>prof. Camelia Axinte</i>	pag. 17
	Bibliografie	pag. 84
Capitolul II	Ghid de pregătire a examenului de bacalaureat la disciplina biologie	
pag. 85 – 143		
	II.1. Argument	pag. 85
	II.2. Notă de prezentare	
	II.3. Fișe de lucru 1 – <i>prof. Alina Cășuneanu</i>	pag. 86
	Bibliografie	pag. 143
Capitolul III	Ghid de pregătire a examenului de bacalaureat la disciplina geografie	
pag. 144 – 210		
	III.1. Argument	pag. 144

III.2. Notă de prezentare	pag. 145
III.3. Competențe specifice	pag. 146
III.4. Conținuturi	pag. 147
III.5. Structura testului pentru proba scrisă la disciplina geografie. Model de rezolvare a unui test tip BAC, observații și sfaturi	pag. 147
III.3. Fișe de lucru 1 – <i>prof. Aissa Neculăeș</i>	pag. 159
Bibliografie	pag. 210
Concluzii	pag. 211

Disclaimer

Ghidul metodologic apare în cadrul Proiectului ROSE Bac++ - proiect finanțat de Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), ce are ca scop reducerea abandonului în învățământul secundar și terțiar și la creșterea ratei de promovare a examenului de bacalaureat.

Această publicație reflectă punctul de vedere al autorilor, care își asumă responsabilitatea corectitudinii și a originalității materialelor publicate.

Instituția nu este responsabilă pentru eventuala utilizare a informațiilor pe care le conține.

Cuvânt înainte

ROSE este un proiect care își propune să contribuie la reducerea abandonului în învățământul secundar și terțiar și la creșterea ratei de promovare a examenului de bacalaureat. Proiectul este structurat în trei componente, primele două fiind concepute pentru a aborda aspecte de natură academică și socială care conduc la performanța scăzută a elevilor în învățământul secundar superior, precum și în primii ani din învățământul terțiar. A treia componentă include atât managementul de proiect, monitorizarea și evaluarea impactului acestuia, cât și activitatea de evaluare a intervențiilor existente, care abordează constrângerile financiare ale elevilor din învățământul secundar superior provenind din grupuri dezavantajate¹.

Proiectul a fost finanțat printr-un împrumut de 200 de milioane de euro acordat de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare și a fost implementat de către Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice pe o perioadă de 7 ani, între 2015 și 2022.

Componenta 1 - Intervenții la nivelul liceelor și intervenții sistemice.

Subcomponenta 1.1 are în vedere intervenții la nivelul școlilor, prin acordarea de granturi liceelor din sistemul public de învățământ, în valoare totală de 127,3 milioane de Euro. Obiectivele granturilor sunt reducerea ratei de abandon școlar în licee, creșterea ratei de absolvire și îmbunătățirea performanței la examenul de bacalaureat.

Liceele vor propune activități menite să conducă la realizarea obiectivelor menționate, care vor include, printre altele:

- activități remediale, de consiliere, îndrumare și orientare vocațională, de mediere în comunitățile române, și activități de dezvoltare personală (cel puțin 50% din costurile directe);

- activități extracurriculare și de informare, cum ar fi vizite/excursii de documentare, stagii de pregătire, participări la competiții și formarea de rețele interșcolare (30%);

- lucrări civile minore de renovare, amenajare a interioarelor clădirilor școlare (de exemplu: laboratoare), fără impact negativ asupra mediului, și achiziții de bunuri (până la 20% din costurile directe)².

ROSE este cel mai amplu și mai scump proiect din Educație, care și-a propus să contribuie la reducerea abandonului în învățământul secundar și

¹ <http://proiecte.pmu.ro/web/guest/rose>.

² *Ibidem*.

terțiar și la creșterea ratei de promovare a examenului de Bacalaureat. Efectele sale ar trebui să se resimtă asupra unui număr de 1.620.000 de elevi și studenți³.

În funcție de numărul de elevi înmatriculați la liceu și de rezultatele obținute la examenul de bacalaureat, liceele primesc granturi a căror valoare este cuprinsă între 70.000 Euro și 152.500 Euro.

În cadrul granturilor pentru licee sunt prevăzute 3 categorii de activități eligibile: **activități pedagogice și de sprijin, activități extracurriculare și activități de renovare și dotare**, mai exact o serie de mici lucrări de modernizare/reparare a spațiilor de școlarizare, respectiv achiziții de bunuri în scop educațional. În prima categorie sunt incluse activități remediale, tutorat, consiliere, coaching, dezvoltarea personală a elevilor, îndrumare și orientare în carieră, dezvoltarea de abilități socio-emoționale, precum și activități specifice destinate elevilor provenind din grupuri dezavantajate. Grupa a doua de activități cuprinde vizite sau excursii de documentare, stagii de practică/internship, participare la diferite competiții, acțiuni destinate înființării/dezvoltării de rețele școlare etc⁴.

În perioada 2018-2022, în cadrul Liceului Teoretic Bogdan Vodă din Hălăucești a fost implementat proiectul ROSE care a contribuit la reducerea abandonului școlar și la îmbunătățirea rezultatelor la examenul de Bacalaureat a elevilor instituției.

În vederea desfășurării activităților de pregătire a elevilor pentru disciplinele biologie, geografie și istorie profesorii Cășuneanu Alina, Neculăeș Ana-Maria Aissa și Axinte Camelia, au realizat mai multe materiale didactice care să-i ajute pe elevi în activitatea lor de învățare. Pentru a fi utile și elevilor din generațiile următoare o parte a acestor materiale sunt prezentate în acest auxiliar didactic dedicat celor trei discipline: biologie, geografie și istorie.

Structura prezentului ghid este dată de cele trei discipline/materii pentru care sunt realizate materialele care să ajute elevii în demersul lor de pregătire de la clasă, dar și a examenului de Bacalaureat. Materialele respectă programa fiecărei discipline, dar și programa și structura examenului de Bacalaureat. Practic sunt o parte dintre fișele de lucru și materialele care au fost utilizate în cadrul activităților de pregătire a elevilor de liceu înscriși în proiectul ROSE în ultimii patru ani - întreaga durată a implementării.

Prof.dr. Iulian Ghercă
Director adj. Liceul Teoretic Bogdan Vodă Hălăucești

³ <https://www.edupedu.ro/rose-cel-mai-scump-proiect-din-educatie-bate-pasul-pe-loc/>.

⁴ <https://www.edu.ro/etichete/proiect-rose>.

CAPITOLUL I

**GHID DE PREGĂTIRE A EXAMENULUI DE
BACALAUREAT LA DISCIPLINA ISTORIE**

Profesor gr.I Axinte Daniela Camelia

Argument

Disciplina istorie ocupă în cadrul Examenului de Bacalaureat statutul de disciplină obligatorie pentru elevii care au urmat *Profilul uman - Filologie*.

Pregătirea elevilor pentru examenul de bacalaureat necesită o muncă susținută care, din păcate, nu poate fi realizată în totalitate în timpul programului școlar și, ca urmare, necesită un timp suplimentar.

Programul ROSE a constituit în ultimii patru ani o oportunitate de a asigura această pregătire suplimentară a examenului de bacalaureat. Rezultatul acestui program de pregătire la disciplina Istorie a constat într-o promovabilitate ridicată a elevilor la această disciplină la Examenul de Bacalaureat.

Acest ghid poate fi considerat un rezultat al experienței de pregătire a elevilor pe parcursul celor patru ani ai Programului Rose și poate fi un sprijin pentru elevii care vor susține proba de istorie în cadrul Examenului de Bacalaureat.

Notă de prezentare

Asemeni oricărei discipline, istoria operează cu noțiuni și termeni specifici, elemente pe care elevii care susțin examenul de bacalaureat trebuie să le cunoască, să le recunoască și să le folosească adecvat în pregătirea și susținerea examenului de bacalaureat.

Pregătirea elevilor pentru examenul de bacalaureat nu se poate realiza pe parcursul unui singur an școlar, chiar dacă programa pentru examen conține teme ce se predau cu precădere în clasa a XII-a.

Ghidul se dorește a fi un instrument util în pregătirea elevilor pentru examenul de bacalaureat care susțin istoria ca probă obligatorie în cadrul profilului și este rodul unei experiențe personale îndelungate, iar rezultatele obținute de elevi ne determină să credem că am abordat căi și metode care s-au dovedit utile.

În ciuda multor păreri preconceptuate că istoria este o „înșiruire de ani și date”, în realitate istoria este o disciplină care are o logică clară, care se desfășoară pe două coordonate principale - timp și spațiu, iar dincolo de învățarea ei doar pentru susținerea examenului de bacalaureat istoria este o disciplină care te pregătește pentru viață, îmbogățește cultura generală și îți te face să înțelegi fenomenele sociale, economice, politice și culturale contemporane.

Ghidul are următoarea structură:

Capitolul I: *Competențe de evaluat și Programa de bacalaureat la disciplina istorie*

Capitolul al II-lea: *Elemente introductive*

Capitolul al III-lea: *Structura testului pentru proba scrisă la disciplina Istorie. Cerințe și dificultăți în înțelegerea și rezolvarea subiectelor*

Capitolul al IV-lea: *Conținuturi și modele de subiecte. Bareme de corectare și notare. Sugestii de rezolvare*

Competențe de evaluat și Programa la disciplina istorie

A. Competențe de evaluat la disciplina istorie

1. Utilizarea eficientă a comunicării și a limbajului de specialitate

- 1.1. Formularea de argumente referitoare la un subiect istoric
- 1.2. Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări scrise
- 1.3. Evidențierea relației cauză - efect într-o succesiune de evenimente sau procese istorice
- 1.4. Formularea, în scris, a unor opinii referitoare la o temă de istorie

2. Exersarea demersurilor și acțiunilor civice democratice .

- 2.1. Extragerea informației esențiale dintr-un mesaj
- 2.2. Descoperirea constantelor în desfășurarea fenomenelor istorice studiate

3. Aplicarea principiilor și a metodelor adecvate în abordarea surselor istorice

- 3.1. Selectarea și comentarea surselor istorice pentru a susține/ combate un punct de vedere
- 3.2. Descoperirea în sursele de informare a perspectivelor multiple asupra evenimentelor și proceselor istorice
- 3.3. Analiza diversității sociale, culturale și de civilizație în istorie pornind de la sursele istorice

4. Utilizarea surselor istorice, a metodelor și a tehnicilor adecvate istoriei pentru rezolvarea de probleme

- 4.1. Utilizarea adecvată a coordonatelor temporale și spațiale relative la un subiect istoric
- 4.2. Construirea de sinteze tematice

B. Programa de bacalaureat la disciplina istorie. Domenii de conținut și Conținuturi

POPOARE ȘI SPAȚII ISTORICE

1. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor.

OAMENII, SOCIETATEA ȘI LUMEA IDEILOR

1. Secolul XX între democrație și totalitarism. Ideologii și practici politice în România și în Europa.

2. Constituțiile din România.

STATUL ȘI POLITICA

1. Autonomii locale și instituții centrale și în spațiul românesc (secolele IX-XVIII).

2. Statul român modern: de la proiect politic la realizarea României Mari. (secolele XVIII-XX).

3. România postbelică. Stalinism, național-comunism și disidență anticomunistă. Construcția democrației postbelice.

RELAȚIILE INTERNAȚIONALE

1. Spațiul românesc între diplomație și conflict în Evul Mediu și la începutul modernității.

2. România și concertul european; de la „criza orientală” la marile alianțe ale sec XX.

3. România în perioada „Războiului rece”.

I.4. Elemente introductive

Pentru a putea înțelege cerințele, elevii trebuie să cunoască și să stăpânească mai multe elemente esențiale, termeni și noțiuni specifice disciplinei istorie.

1. Elemente de cronologie

- *Epoca sau perioada*
- *Mileniul*
- *Secolul sau veacul*
- *Deceniul*

Epoca sau Perioada reprezintă un interval de timp care are anumite caracteristici specifice, de exemplu anumite categorii sociale, anumite forme de organizare politică, anumite activități economice, mentalități, etc.

Istoria este împărțită în cinci epoci dar la clasa a XII-a se operează doar cu patru: Epoca antică, Epoca medievală, Epoca modernă și Epoca contemporană. În spațiul locuit astăzi de români există un decalaj față de Occident (cu excepția Epocii contemporane), în sensul că epocile încep și se termină mai târziu.

Epoca antică: - cca. 3000 î.Hr.- sec. V d.Hr. în Occident
- sec. IV î.Hr.- sec. VIII d.Hr. în spațiul românesc

Epoca medievală: - sec. V-XVII în Occident
- sec. IX-sec. XVIII în spațiul românesc

Epoca modernă: -sec. XVII-1918 în Occident
- sec. XVIII-1919 în spațiul românesc

Epoca contemporană: 1918 - astăzi

Mileniul = 1000 ani

Exemplu: mileniul I durează din anul 1 până în anul 1000
mileniul al II-lea durează din anul 1001 până în anul 2000
mileniul al III-lea durează din anul 2001 până în anul 3000

Secolul sau veacul = 100 de ani

Exemplu: sec.I durează din anul 1 până în anul 100
sec. al II-lea durează din anul 101 până în anul 200
sec. al III-lea durează din anul 201 până în anul 300
.....
sec. al X-lea durează din anul 901 până în anul 1000
sec. al XI-lea durează din anul 1001 până în anul 1200
anul 1475 aparține secolului al XV-lea

Deceniul = 10 ani

Exemplu: deceniul 1 al secolului XX durează din anul 1901 până în anul 1910
anii 80 ai sec. XX înseamnă 1981, 1982.....1990
ultimul deceniu al sec. XIX înseamnă perioada 1891-1900

2. Spațiul istoric

- Elevii trebuie să știe că un spațiu istoric poate fi o țară, un imperiu, un continent, o provincie, o regiune și, uneori, un oraș.
- Referitor la teritoriul de astăzi al României:
 - pentru perioada antică este corectă folosirea sintagmei „spațiul carpato-danubiano-pontic”
 - pentru perioada Evului mediu se folosește sintagma **Țările Române, Transilvania, Țara Românească, Moldova, Dobrogea**
 - pentru perioada modernă se folosește **Principatele Românești** (când ne referim la Moldova sau Țara Românească)
 - **Principatele Unite** sau **România Mică** desemnează numele statului creat în 1859
 - **România** se folosește din 1866
 - **România Mare** se referă la statul unitar român creat în 1918.
- Când ne referim la întemeierea statelor medievale românești se folosesc termeni precum **spațiul intracarpatic** sau **extracarpatic** (la sud sau la est de Carpați), spațiul dintre Dunăre și Marea Neagră

3. Noțiuni necesare înțelegerii istoriei

- *evenimentul istoric* - de regulă este o întâmplare din sfera politică (de exemplu 24 Ianuarie 1859 dubla alegere a lui Al. I. Cuza,)
- *faptul istoric* este acțiunea în sine a evenimentului (de exemplu Unirea Principatelor)
- *procesul istoric* este o înlănțuire de mai multe evenimente și fapte istorice (de exemplu formarea statului național unitar român).

4. Limbajul istoric

În elaborarea răspunsurilor scrise, redactarea eseurilor, ca și în exprimarea verbală atunci când se face referire la o temă, un subiect istoric se folosește o anumită exprimare.

De exemplu: - o bătălie se desfășoară, s-a declanșat NU s-a făcut
- o lege, o reformă s-a emis, s-a elaborat NU s-a făcut
- un stat s-a constituit, s-a întemeiat NU s-a făcut

Alte elemente care țin de limbajul istoric:

- ❖ *toponime* = nume de locuri
- ❖ *hidronime* = nume de ape
- ❖ *instituții centrale* pentru Evul mediu: domnia, voievodatul, Sfatul Domnesc, Biserica, Adunarea Poporului, Armata
- ❖ *instituții* pentru epoca modernă și contemporană: monarhia, Adunarea, Parlamentul, Senatul, Camera Deputaților guvernul, Consiliul de miniștri, Justiția,
- ❖ *regimuri politice*: **democratice** (democrația) și **totalitare** (comunismul, fascismul, nazismul)
- ❖ forme de organizare politică: stat medieval, monarhie (regat, imperiu), republică
- ❖ *formațiune politică* = partid politic, alianță politică
- ❖ *ideologie* = ansamblu de idei (exemple de ideologii: liberală, conservatoare, țărănistă, marxism-leninism, nazistă, fascistă)
- ❖ *secolul fanariot* = secolul al XVIII-lea
- ❖ *secolul luminilor* = secolul al XVIII-lea
- ❖ *Constituirea statului român modern* = Unirea Principatelor din 1918
- ❖ *context intern sau extern* = împrejurare
- ❖ *premisă* = de unde s-a plecat

I.5. Structura testului pentru proba scrisă la disciplina Istorie. Cerințe și dificultăți în înțelegerea și rezolvarea subiectelor

A. Structura testului pentru proba scrisă la disciplina Istorie

Testul pentru proba scrisă la disciplina Istorie în cadrul examenului de bacalaureat este format din trei subiecte.

Subiectele I și al II-lea conțin itemi de tip semiobiectivi, de tip întrebare structurată, având ca suport surse istorice.

Subiectul al III-lea este un item de tip eseu structurat.

Fiecare subiect se notează cu 30 de puncte.

B. Cerințe și dificultăți în înțelegerea și rezolvarea subiectelor

Subiectul I: - conține cel puțin două surse istorice (texte) și are șapte cerințe

- primele cinci cerințe sunt pe baza textului formulate de obicei sub forma *precizați, menționați, enumerați, numiți, selectați, scrieți*; la aceste cerințe elevul trebuie să înțeleagă concepte de bază precum timp, spațiu, epoci istorice, context, cauze premise, consecințe, caracteristică, fapt istoric, proces istoric, iar răspunsurile se regăsesc în sursele date

- cerința formulată sub forma „Numiți un spațiu istoric și un conducător precizați atât în sursa A cât și în sursa B” presupune că cele două informații sunt prezente în ambele surse

- cerința formulată cerința formulată sub forma „Numiți câte un spațiu istoric și câte un conducător din sursa A respectiv din B” solicită un spațiu istoric și un conducător din sursa A și un alt spațiu istoric și un alt conducător din sursa B

- cerința numărul cinci solicită de obicei elevului să extragă din surse două informații aflate în relație de cauză-efect, aceste informații se pot găsi inversate, întâi cauza apoi efectul, și se identifică prin conectori precum din cauza, datorită, pentru că, deoarece; acești conectori pot fi prezenți sau intuiți

- pentru a rezolva cerința numărul cinci cele două informații se extrag din text cu ghilimele și se specifică pentru fiecare natura ei, cauză respectiv efect (de exemplu cauză: „Aflându-se în imediata vecinătate a Imperiului otoman” efect: „Țările Române au fost atrase în cruciada antiotomană”

- cerința numărul 6 presupune un răspuns elaborat și cunoștințe pe care elevii nu le regăsesc în sursele date

- cerința numărul șapte solicită de obicei un răspuns scurt și, de asemenea, nu se regăsește în sursele date

Subiectul al II-lea - conține o sursă istorică și are șase cerințe

- primele patru cerințe solicită informații care se găsesc în sursa dată
- cerința numărul cinci solicită formularea unui punct de vedere pe baza sursei susținut cu una sau două informații din text; este o cerință la care de obicei elevii întâmpină dificultăți, dar rezolvarea ei este foarte importantă pentru că este notată cu 10 puncte, ceea ce face diferența între nota 4,60 și 5,60
- cerința numărul șase nu are legătură cu textul și presupune redactarea unui răspuns elaborat de tip text argumentativ.

Subiectul al III-lea - este formulat sub forma unui eseu structurat

- de obicei este evitat de mulți elevi sub pretextul că este prea dificil
- realizarea eseului este însă destul de facilă datorită existenței acelor repere (un plan) care au rolul să îl ajute pe elev în redactare
- fiecare reper poate fi rezolvat individual pe ciornă, astfel încât în momentul redactării eseului elevul să nu poată omite detalii și elemente de conținut care sunt punctate
- pentru fiecare temă de conținut poate fi concepută câte o introducere general valabilă
- punctajul subiectului al III-lea se împarte astfel: 24 puncte pentru conținut și 6 puncte pentru redactare

Indiferent de subiect III, cele 6 puncte pentru exprimarea ideilor se distribuie astfel:

- 2 puncte pentru utilizarea limbajului istoric adecvat
- 1 punct pentru utilizarea parțială a limbajului istoric adecvat
- 1 punct pentru structurarea eseului (introducere - cuprins - concluzie)
- 2 puncte pentru respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice
- 1 punct pentru respectarea parțială a succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice
- 1 punct pentru respectarea limitei de spațiu

I.6. Conținuturi și modele de subiecte. Bareme de corectare și notare. Sugestii de rezolvare**1. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor**

Tema tratează originea romanică a poporului român și a limbii române și poate fi studiată după următorul plan:

A. Adevărul istoric

- Romanizarea dacilor
- Factorii romanizării - armata, coloniștii, veteranii, urbanizarea, administrația, limba latină
- Etnogeneza românească

B. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor străini

- Autori străini orientali din Evul mediu care au abordat romanitatea românilor
- Autori străini occidentali din Evul mediu care au abordat romanitatea românilor
- Autori străini din Epoca modernă care au abordat romanitatea românilor.
- Politizarea ideii romanității românilor. Teoria imigraționistă

C. Romanitatea românilor în viziunea istoricilor din spațiul românesc

- Cronicarii medievali
 - Cronicarii sași din Transilvania
 - Romanitatea românilor în epoca modernă
 - Teoria continuității daco-romane în Dacia
 - Romanitatea românilor în epoca contemporană
- în studierea autorilor străini și români care au abordat romanitatea românilor trebuie specificate nu numai epoca în care au scris despre acest lucru, ci și secolul, deoarece sunt cerințe care cer precizarea ambelor noțiuni temporale
- abordarea romanității românilor trebuie studiată din următoarele perspective: CÂND, CINE, DE CE și CE a SCRIS DESPRE ROMANITATEA ROMÂNILOR

Modele de subiecte**Fișă de lucru (1)****SUBIECTUL I****(30 de puncte)****Citiți cu atenție sursele de mai jos:**

A. „Apelând la cele mai diverse modalități de expresie, umanismul țărilor române ilustrează [...] o tematică distinctă, filozofică, istoriografică și juridică care echilibrează din punct de vedere cantitativ literatura religioasă. Îndeosebi istoriografia rămâne și în a doua jumătate a secolului un gen amplu cultivat, întrucât, cantitativ și calitativ, este principalul domeniu al activității intelectuale. Diversitatea genurilor la care aderă autorii (cronici, istorii, jurnale, memorii sau istorii în versuri) și în mod special cultivarea acelor specifice istoriografiei umaniste [...] atestă o evoluție spre istoriografia modernă. Autorii secolului al XVII-lea, Grigore Ureche în *Letopisețul Țării Moldovei*, Miron Costin în *De neamul moldovenilor* și stolnicul Constantin Cantacuzino în *Istoria Țării Românești*, datorită dezvoltării ideilor perioadei precedente, așază istoria românilor pe fundalul originii sale latine. [...] Istoriografia românească exprimă argumentat și la nivelul unei continuități remarcabile, de la Grigore Ureche și Miron Costin la stolnicul Constantin Cantacuzino și principele Moldovei, Dimitrie Cantemir, prin genuri proprii umanismului cu un corespunzător spirit critic, ideile originii comune latine a românilor, unității lor în spațiul Daciei de odinioară, susținute de o activă conștiință de sine.”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor,
Istoria României)

B. „Dimitrie Cantemir [...] vădea la începutul secolului al XVIII-lea preocupări concordante cu valorile preiluministe. În această sferă de interese a Iluminismului timpuriu se înscrie lucrarea geografică a învățatului principe, *Descriptio Moldaviae*, redactată în spiritul școlii germane de cunoaștere a statelor [...]; aceleași sensibilități culturale îi aparține opera lui Johann Filstich, *Tentamen Historiae Vallachicae*, precum și lucrarea lui Köleséry consacrată mineritului din Transilvania, *Auraria Romano Dacia* (1717). Făcând cunoscute cercurilor științifice realitățile țărilor române, această pleiadă de cărți evidențiază originea latină a românilor, expunând-o unor mai largi cercuri intelectuale europene.

Dimitrie Cantemir, animat de ideea emancipării politice a țărilor române, consacră în *Historia Moldo-Valachica* și *Hronicon a vechimii romano-moldo-vlahilor* pagini semnificative despre latinitatea poporului

român și a limbii sale, subliniind ideea apartenenței acestuia la aceeași civilizație [...]. Principele Moldovei continua, la nivelul unei savante argumentații, opțiunile umaniștilor din secolul al XVII-lea, conferind ideii de latinitate o formă doctrinară.”

(M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*)

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți lucrarea scrisă de Constantin Cantacuzino, precizată în sursa **A**. **2 puncte**
2. Precizați, din sursa **B**, o informație referitoare la poporul român. **2 puncte**
3. Menționați statul român și conducătorul acestuia la care se referă atât sursa **A**, cât și sursa **B**. **6 puncte**
4. Scrieți, pe foaia de examen, litera corespunzătoare sursei care susține că opțiunile umaniștilor din secolul al XVII-lea sunt continuate în secolul următor. **3 puncte**
5. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa **A**, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (*cauză*, respectiv *efect*). **7 puncte**
6. Prezentați două aspecte din secolul al XX-lea referitoare la romanitatea românilor. **6 puncte**
7. Menționați o caracteristică a izvoarelor istorice care susțin romanitatea românilor în secolul al XV-lea **4 puncte**

Barem de evaluare și notare

1. **2 puncte** pentru răspunsul *Istoria Țării Românești*.
2. **2 puncte** pentru o informație din sursa **B** referitoare la poporul român, de exemplu „Dimitrie Cantemir, animat de ideea emancipării politice a țărilor române, consacră în *Historia Moldo-Valachica* și *Hronicon a vechimii romano-moldo-vlahilor* pagini semnificative despre latinitatea poporului român”.
3. **câte 3 puncte** numirea statului român Moldva, respectiv a conducătorului Dimitrie Cantemir.
(3x2=6p)
4. **3 puncte** pentru răspunsul *sursa B*.
5. **7 puncte** pentru scrierea oricărei relații cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa **A** precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (*cauză*, respectiv *efect*). De exemplu: *cauză*: „Apelând la cele mai diverse modalități de expresie”, *efect*: „umanismul țărilor române ilustrează [...] o tematică distinctă, filozofică, istoriografică și juridică care echilibrează din punct de vedere cantitativ literatura religioasă”.
6. **câte 1 punct** pentru precizarea oricăror două aspecte din secolul al XX-lea referitoare la romanitatea românilor
(1x2=2p)
câte 2 puncte pentru prezentarea oricăror două aspecte din secolul al XX-lea referitoare la romanitatea românilor.
(2x2=4p)
7. **4 puncte** pentru oricare caracteristică a izvoarelor istorice care susțin romanitatea românilor în secolul al XV-lea, de exemplu *aparțin autorilor occidentali*.

Fișă de lucru (2)

SUBIECTUL I**(30 de puncte)****Citiți cu atenție textele de mai jos.**

A. „Teritoriul provinciei a cunoscut o masivă colonizare. Potrivit lui Eutropius, Traian, după cucerirea Daciei, a adus o mulțime foarte mare de oameni din toate colțurile lumii romane pentru popularea orașelor și cultivarea ogoarelor, căci Dacia fusese secătuită de bărbați în urma lungului război al lui Decebal». Afirmatia este o vădită exagerare în ceea ce privește «secătuirea» de bărbați a Daciei, fie și pentru că se întâlnesc în armata romană unități militare ale căror efective erau recrutate dintre daci, în timpul lui Traian și Hadrian. Colonizarea a avut mai puțin rostul de a repopula un teritoriu devastat de două războaie purtate într-un scurt interval, cât mai ales de a consolida stăpânirea într-un mediu care, cel puțin la început, nu putea fi decât ostil.”

Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*

B. „Până în secolul VI, cele două Moesii au fost un puternic centru de romanizare, dar invazia slavilor și mutarea centrului lor de greutate la sud de Dunăre, au făcut ca nucleul romanității dunărene să rămână în fosta Dacie Traiană și în zonele vecine. Slavii reprezintă un al treilea element, secundar, cu un anumit rol în configurarea personalității românilor, deși influența lor a fost târzie, în momentul când formarea poporului român era în faza finală. Slavii au jucat pentru români rolul pe care l-au avut elementele germanice în cazul popoarelor romanice din apusul și sudul Europei.”

Ioan-Aurel Pop, *Românii și România*

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți câte un spațiu istoric precizat în sursa A, respectiv sursa B. **6 puncte**
2. Precizați secolul la care se referă evenimentele din sursa A. **2 puncte**
3. Identificați factorul romanizării la care face referire sursa A. **2 puncte**
4. Scrieți, pe foaia de examen, litera corespunzătoare sursei care se referă la procesul etnogenezei românești **3 puncte**
5. Scrieți, din sursa A, două informații aflate într-o relație de cauzalitate (cauză-efect), precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect). **7 puncte**
6. Prezentați două idei, emise în perioada Evului Mediu, care susțin **6 puncte**

romanitatea romanilor.

7. Menționați caracteristică poporului român și a limbii române. **4 puncte**

Subiectul al II-lea (30 de puncte)

Citiți cu atenție textul de mai jos:

„Romanitatea Orientală (sau răsăriteană) se întinde între Dacia Traiană (în Nord), Marea Mediterană (în Sud), Marea Neagră (granița de Est). Și în această parte a romanității, romanitatea a evoluat în contact cu populațiile migratoare, a suportat presiunea numărului și a violenței invadatorilor, și a rezistat prin superioritatea civilizației materiale a culturii și a structurilor lingvistice. În sec. VI-VII slavii pătrund în partea de Răsărit a Imperiului Roman, în Peninsula Balcanică). Datorită pătrunderii acestora, Romanitatea Orientală a fost împărțită și ea la rândul ei în două părți: Romanitatea Nord-Dunăreană și Romanitatea Sud-Dunăreană. La sudul Dunării întâlnim enclave de limba română vorbită de aromâni, meglenoromâni, istroromâni și macedoromâni. Românii de la nordul Dunării și zonele izolate, enumerate mai sus, vor rămâne astfel singura expresie a latinității orientale”.

(www.scribube.com/istorie)

Pornind de la acest text, răspundeți următoarelor cerințe:

1. Numiți spațiul geografic în care s-a menținut romanitatea orientală. **2 puncte**
2. Precizați, pe baza sursei date, enclavele de limbă română. **4 puncte**
3. Precizați, pe baza sursei date, motivul care a stat la originea separării romanității orientale de romanitatea occidentală. **4 puncte**
4. Menționați, din sursa dată, o informație referitoare la urmările separării romanității orientale de romanitatea occidentală. **6 puncte**
5. Formulați, pe baza sursei date, un punct de vedere referitor la impactul populațiilor migratoare asupra romanității orientale, susținându-l cu două informații selectate din sursa. **10 puncte**
6. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia politizarea romanității românilor s-a datorat unor interese legate de dominația unor state asupra spațiului românesc. **4 puncte**

Barem de evaluare și notare

1. **2 puncte** pentru răspunsul „între Dacia Traiană (în Nord), Marea Mediterană(în Sud), Marea Neagră (granița de Est)”
2. **4 puncte** pentru răspunsul „enclave de limba română: aromânii, meglenoromânii, istroromânii și macedoromânii”.
3. **4 puncte** pentru răspunsul „În sec. VI-VII slavii pătrund în partea de Răsărit a Imperiului Roman”.
4. **6 puncte** pentru răspunsul „Românii de la nordul Dunării și zonele izolate locuite de aromâni, meglenoromâni, istroromâni și macedoromâni vor rămâne astfel singura expresie a latinității orientale”.
5. **7 puncte** pentru formularea unui punct de vedere referitor la impactul populațiilor migratoare asupra romanității orientale și susținerea lui cu o informație din sursă, **10 puncte** pentru formularea unui punct de vedere referitor la impactul populațiilor migratoare asupra romanității orientale și susținerea lui cu două informații selectate din sursă
6. **4 puncte** pentru argumentarea afirmației date prin prezentarea oricărui fapt istoric relevant și prin utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitate (deoarece, pentru că, etc)

Sugestie de rezolvare a punctului 5:

Referitor la impactul populațiilor migratoare asupra romanității orientale, pe baza sursei înțelegem că acest lucru a dus la necesitatea de a rezista la presiunea invadatorilor, dar datorită superiorității de civilizație romanitatea orientală a biruit. Citez: „romanitatea a evoluat în contact cu populațiile migratoare, a suportat presiunea numărului și a violenței invadatorilor” și „a rezistat prin superioritatea civilizației materiale a culturii și a structurilor lingvistice.

Sugestie de rezolvare a punctului 6:

Romanitatea românilor reprezintă originea romanică a poporului român și a limbii române și a fost un proces complex și de durată. De-a lungul timpului romanitatea românilor a fost abordată atât de istoricii străini cât și de cei români. Motivele abordării romanității românilor au fost diferite, dar nu există situații în care originea romanică a românilor să fie contestată. Au fost, însă, situații în care adevărul istoric a fost denaturat și folosit în scopuri politice. Astfel, istoricul austriac Robert Roesler, pentru a justifica pretențiile de

stăpânire ale maghiarilor a emis teoria imigraționistă în care afirmă că poporul român și limba română s-ar fi format la sud de Dunăre și de acolo ar fi imigrat în Transilvania unde ungurii erau deja stabiliți. Teoria lui Roesler a stârnit multe polemici atrăgând susținători, dar mai ales contestatari. În concluzie, elaborarea teoriei imigraționiste reprezintă o dovadă a faptului că politizarea romanității românilor s-a datorat unor interese legate de dominația maghiară asupra spațiului Transilvaniei.

Subiectul al III-lea (30 de puncte)

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre romanitatea românilor în viziunea istoricilor, având în vedere:

- precizarea unui secol în care a fost abordată ideea romanității românilor;
- menționarea a două idei prin care istoricii au susținut romanitatea românilor și prezentarea fiecăreia dintre ele;
- menționarea a doi istorici români care au abordat problema romanității românilor;
- formularea unui punct de vedere referitor la rolul ideii romanității românilor în scrierile istoricilor și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă! Se punctează și utilizarea limbajului istoric adecvat, structurarea prezentării, evidențierea relației cauză-efect, elaborarea argumentului istoric (prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice și încadrarea eseului în limita de spațiu precizată.

Barem de evaluare și notare

Informația istorică - 24 puncte distribuite astfel:

- **3 puncte** pentru precizarea unui secol în care a fost abordată romanitatea românilor
- **câte 3 puncte** pentru menționarea oricăror două idei prin care istoricii au susținut romanitatea românilor **(3x2=6p)**
- **câte 3 puncte** pentru prezentarea fiecăreia dintre ideile menționate prin care istoricii au susținut romanitatea românilor prin evidențierea relației de cauzalitate și utilizarea a câte unui exemplu **(3x2=6p)**
- **1 punct** pentru utilizarea doar a unui exemplu **(1x2=2p)**
- **Câte 3 puncte** pentru menționarea a doi istorici români care au abordat problema romanității românilor; **(3x2=6p)**

- **1 punct** pentru formularea oricărui punct de vedere referitor la rolul ideii romanității românilor în scrierile istoricilor și susținerea acestuia printr-un argument istoric
- **4 puncte** pentru susținerea punctului de vedere formulat printr-un argument istoric - prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (deoarece, pentru că) și concluzia (așadar, prin urmare)
- **Ordonarea și exprimarea ideilor - 6 puncte distribuite astfel:**
 - 2 puncte pentru utilizarea limbajului istoric adecvat
 - 1 punct pentru utilizarea parțială a limbajului istoric adecvat
 - 1 punct pentru structurarea eseului (introducere - cuprins - concluzie)
 - 2 puncte pentru respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice
 - 1 punct pentru respectarea parțială a succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice
 - 1 punct pentru respectarea limitei de spațiu

SUBIECTUL al III-lea**(30 de puncte)**

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre romanitatea românilor în viziunea istoricilor, având în vedere:

- numirea a doi istorici care au abordat tema romanității românilor;
- menționarea a două argumente utilizate de istorici pentru a susține romanitatea românilor;
- prezentarea unui motiv al preocupării istoricilor pentru studierea romanității românilor; - menționarea unei consecințe a abordării temei romanității românilor de către istorici;
- formularea unui punct de vedere referitor la semnificația studierii romanității românilor pentru istorici și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă! Se punctează și utilizarea limbajului istoric adecvat, structurarea prezentării, evidențierea relației cauză efect, susținerea unui punct de vedere cu argumente istorice (pertinența argumentării elaborate prin utilizarea unui fapt istoric relevant, respectiv a conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice și încadrarea eseului în limita de spațiu precizată.

❖ **Introducere general valabilă care poate fi folosit la orice eseu despre romanitatea românilor:**

Romanitatea românilor reprezintă originea romanică a poporului român

și a limbii române și constituie una dintre cele mai importante teme ale istoriografiei românești. Pentru fiecare popor în parte este importantă originea sa, trecutul de unde vine. Această problemă a originii romanice a poporului român poate fi văzută din două perspective: a adevărului istoric și scrierilor istoricilor străini și români despre originea românilor

Fișă de lucru (3)

2. Autonomii locale și instituții centrale în spațiul românesc (în secolele IX-XVIII)

Tema tratează evoluția spațiului românesc în perioada secolelor IX-XVIII din perspectiva constituirii statelor medievale și a organizării instituționale și poate fi studiată după următorul plan:

A. Considerații generale asupra spațiului locuit de români la începutul Evului mediu

B. Autonomii locale în spațiul românesc în sec. IX-XIII

C. Constituirea statelor medievale românești

- Contextul intern și extern
- Formarea Voievodatului Transilvaniei și organizarea lui. Transilvania de la voievodat la principat
- Întemeierea Țării Românești
- Întemeierea Țării Moldovei
- Constituie Dobrogei

D. Instituții centrale medievale românești

- Domnia
- Sfatul Domnesc
- Biserica
- Adunarea Țării
- Armata
- Organizarea judecătorească

Tipuri de cerințe scurte și elaborate(lungi) formulate la subiectele I și II

A. Cavalerii teutoni au fost primul instrument cu care regalitatea maghiară a încercat să-și extindă autoritatea dincolo de curbura munților Carpați, către gurile Dunării și litoralul Mării Negre. Instalați în anul 1211 în Tara Bârsei, adică în colțul de sud-est al Transilvaniei, ei au trecut curând și la cucerirea părții din Cumania ce se află dincolo de muntii Carpați», unde au construit o puternică cetate și au pretins drept de stăpânire. Această împrejurare i-a adus

însă în conflict cu regele Andrei al II-lea, care în anul 1225 i-a izgonit atât din Țara Bârsei, cât și din aceste teritorii nou cucerite."

coord. St. Fischer-Galați, Dinu C. Giurescu, Ioan-Aurel Pop, *O istorie a românilor*

B., „Dinastia Basarabilor, care apare în Țara Românească în secolul al XIV-lea se prelungește până în secolul al XVI-lea. În ciuda rupturilor, numele Basarab se menține. Este reluat în Oltenia de clanul nobiliar al Craioveștilor, care domină viața politică valahă a anilor 1400-1520. Craioveștii se aliază cu nobilii sârbi, înlăturați de turci, întrețin relații privilegiate cu Imperiul Otoman, și când unul dintre membrii familiei, Neagoe, numit Basarab, urcă pe tron în 1512, el va duce o politică autoritară de renume.”

Catherine Durandin, *Istoria românilor*

I. Cerințe cu răspunsuri scurte (precizați, identificați, numiți, scrieți):

1. Numiți, din sursa B, dinastia domnitoare precizată.
2. Identificați, din sursa A, respectiv din sursa B, câte un spațiu istoric românesc.
3. Numiți monarhul menționat în sursa A, respectiv în sursa B.
4. Identificați, din sursa B, o categorie socială.
5. Precizați, din sursa B, o formă de organizare politico-statală.
6. Scrieți, litera corespunzătoare sursei care susține creșterea puterii monarhului și selectați o informație în acest sens.
7. Menționați, din sursa A, două informații referitoare la relațiile dintre Cavalerii Teutoni regalitatea maghiară.
8. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa A, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect).

II. Cerințe cu răspunsuri medii/lungi:

1. Formulați, pe baza sursei A, un punct de vedere referitor la rolul Cavalerilor Teutoni, susținându-l cu o informație selectate din sursă.
2. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia la formarea statelor medievale românești și-au adus contribuția și românii transilvăneni.
3. Menționați o caracteristică a autonomiilor locale românești din spațiul extracarpatic.

4. Menționați o asemănare, respectiv o deosebire în procesul de constituire a statelor medievale românești.
5. Prezentați o instituție centrală din spațiul românesc, alta decât cea la care fac referire sursele date.
6. Menționați o caracteristică a autonomiilor locale din secolele IX-XI.
7. Prezentați doi factori favorizatori interni/externi ai întemeierii statelor medievale românești.
8. Prezentați o instituție centrală din Evul Mediu din spațiul intracarpatic.
9. Menționați o acțiune de consolidare a unuia dintre statele medievale românești extracarpatic.

Fișă de lucru (4)

Modele de subiecte și bareme

SUBIECTUL I**(30 puncte)****Citiți, cu atenție, textele de mai jos:**

A. „(...) în primele decenii ale secolului al X-lea, țara a fost locuită pe întreaga suprafață de români, alături de care alături de care au putut să mai existe mici enclave slavi, menționate de Anonymus. Cu toate că slavii nu au cucerit Transilvania printr-o campanie unică, ei au reușit parțial, ca și alte populații migratoare înaintea lor, să deplaseze o parte a așezărilor românești.(...) Cele trei voievodate, menționate de notarul regelui Bela și așezate în vestul, nordul și nord-vestul Transilvaniei, ale lui Glad, Gelou și Menumorut se aflau la începutul secolului al X-lea, în regiunea de contact cu teritoriul recent cucerit de maghiari.(...) Nu se știe cum a ajuns Gylas cel Tânăr în stăpânirea Transilvaniei, în jurul anului 1000. Anonymus relatează că 1002(?) s-a ajuns la o bătălie între voievodul Transilvaniei, Gylas cel Tânăr, și regele Ștefan cel Sfânt al Ungarie deoarece Gylas ar fi refuzat să treacă la creștinism. Ștefan l-a înfrânt și l-a dus împreună cu toată familia sa în Ungaria. Țara sa mare și bogată a intrat sub stăpânire regelui ungar.”

Ioan-Aurel Pop, Thomas Năgler, *Istoria Transilvaniei*

B. Asaltate și în pericol de-a fi anihilate de Imperiul Bizantin la sfârșitul secolului al XII-le și de ungurii instalați în Panonia încă de la începuturile expansiunii lor spre Răsărit, autonomiile românești au evoluat în cele din urmă spre formula statului independent. Cel alcătuit din român balcanici la sfârșitul secolului al XII-lea a avut o existență efemeră, fiind resorbit de masa numere superioară a slavilor. În schimb, evoluția spre stat a devenit un fapt durabil la nordul Dunării unde elementul românesc era precumpănitor; ea a fost accelerată în cursul secolului al XIII-lea și în secolul următor de politica Regatului Ungar de anihilare a autonomiilor românești din Transilvania și de tendințele sale de dominație la sud și răsărit de Carpați. Rezultatul acestei accelerări a fost constituirea Țării Românești și a Moldovei ca state independente.”

M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, S. Papacostea, P. Teodor,
Istoria României

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți din sursa A, respectiv din sursa B, câte un spațiu istoric. **4 puncte**
2. Identificați din sursa A forma de organizare politică a românilor. **2 puncte**
3. Precizați, din sursa A, o etnie menționată alături români în secolul al X-lea. **2 puncte**
4. Menționați din sursa B, două informații referitoare la premisele constituirii statelor medievale românești. **6 puncte**
5. Scrieți, din sursa A, două informații aflate într-o relație de cauzalitate (cauză-efect), precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect). **7 puncte**
6. Prezentați două instituții centrale din țările medievale românești din secolul al XV-lea. **6 puncte**

7. Menționați o asemănare între autonomiile locale din spațiul intracarpatic și cele din spațiul extracarpatic. **3 puncte**

BAREM DE EVALUARE ȘI NOTARE**SUBIECTUL I****30 de puncte**

1. **câte 2 puncte** pentru numirea din sursa A, respectiv din sursa B, câte unui spațiu istoric. **(2x2=4)**
2. **2 puncte** pentru identificarea din sursa A a formei de organizare politică a românilor
3. **2 puncte** pentru precizarea din sursa A a unei etnii menționată alături de români în secolul al X-lea
4. **câte 3 puncte** pentru menționarea din sursa B a două informații referitoare la premisele constituirii statelor medievale românești.
5. **7 puncte** pentru scrierea oricărei relații cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa A, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect).
6. **câte 1 punct** pentru menționarea oricăror două instituții centrale din

țările medievale românești din secolul al XV-lea

câte 2 puncte pentru prezentarea fiecărei instituții menționate

7. 3 puncte pentru menționarea oricărei asemănări între autonomiile locale din spațiul intracarpatic și cele din spațiul extracarpatic.

Sugestii de rezolvare

Subiectul I

1. Sursa A: *Ungaria*; sursa B: *Moldova*
2. Forma de organizare a românilor: **Voievodat**.
3. O etnie menționată alături de români în sec. al X-lea: **slavii**

SUBIECTUL II

30 puncte

Citiți cu atenție textul de mai jos:

„Dreptul boierimii de a-l alege pe domn trebuie să se fi manifestat destul de puternic pe dată ce după înfăptuirea cunoscutelor sale măsuri de întărire a autorității domnești, Ștefan cel Mare a intervenit cu toată energia pentru a face ca boierii, întruniți în vederea alegerii domnului să-l recunoască pe Bogdan ca urmaș al său. Acest drept al boierimii se manifesta și atunci când domnul obținea tronul prin puterea armelor, ca Ștefan cel Mare în 1457, sau Vlad Tepes, în 1476; chiar și în aceste cazuri, domniile trebuiau aleși» - sau mai bine zis recunoscuți - de boierimea țării. Faptul că în 1476 Vlad Tepes a cerut să fie recunoscut de fiecare mare boier în parte dovedește că domnul nu putea conduce țara fără concursul acelor care detineau puterea în cuprinsul domeniilor lor. Referitor la modul de alegere a domnilor, izvoarele târzii scriu că la ea participau «boierii mari și mici, și altă curte mărunță, iar în Tara Românească alegerea o făceau <<toți boierii, și mari și mici, și toată curte>>. Luau parte, de asemenea, și reprezentanții Bisericii.[...] Dându-și seama că nu mai aveau dreptul de a-l alege pe domn, boierii s-au supus noului obicei, acceptând domnul numit de sultan. Au existat însă și situații de excepție, când domnul murea pe neașteptate, iar sultanul nu se afla la Istanbul, în care boierii au îndrăznit totuși să aleagă un nou domn, având însă grija de a cere confirmarea sultanului, fără de care voievodul nou ales nu se putea menține în scaunul domnesc.»

Academia Română, *Istoria românilor*, vol. IV

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți secolul la care face referire sursa.

2 puncte

2. Identificați, din sursă, o categorie socială. **2 puncte**
3. Identificați succesorul lui Ștefan cel Mare, respectiv un alt lider politic precizat în sursă. **6 puncte**
4. Menționați, din sursa dată, centrul politic otoman, respectiv titlul monarhului otoman. **6 puncte**
5. Formulați, pe baza sursei, un punct de vedere referitor la modalitatea preluării puterii de către domnul țărilor medievale românești, susținându-l cu două informații selectate din sursă **10 puncte.**
6. Argumentați, printr-un fapt istoric, afirmația conform căreia o instituție centrală a asigurat funcționarea statelor medievale românești în secolul al XVIII-lea. **4 puncte**
(Se punctează coerența și pertinenta argumentării elaborate prin utilizarea unui fapt istoric relevant, respectiv a conectorilor care exprimă cauzalitatea).

BAREM DE EVALUARE ȘI NOTARE

SUBIECTUL II

30 puncte

1. **2 puncte** pentru numirea secolului la care face referire sursa.
2. **2 puncte** pentru identificarea din sursă a unei categorii sociale.
3. **câte 3 puncte** pentru identificarea succesorului lui Ștefan cel Mare, respectiv un alt lider politic precizat în sursă. **(3px2=6p)**
4. **câte 3 puncte pentru menționarea, din sursa dată, a centrului politic otoman, respectiv titlul monarhului otoman.** **(3px2=6p)**
5. **4 puncte** pentru formularea, pe baza sursei, a oricărui punct de vedere referitor la modalitatea preluării puterii de către domnul țărilor medievale românești; **câte 3 puncte** pentru selectarea, din sursă, a oricăror două informații care susțin punctul de vedere formulat.
6. **4 puncte** pentru argumentarea afirmației date prin prezentarea oricărui fapt istoric relevant și prin utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (deoarece, pentru că etc.) și concluzia (așadar, prin urmare etc.)

SUBIECTUL III

30 de puncte

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre formarea statelor medievale din spațiul

românesc, având în vedere:

- menționarea a două izvoare istorice medievale care atestă existența autonomiilor locale românești;
- menționarea a doi factori externi favorabili constituirii statelor medievale din spațiul românesc;

- precizarea unui eveniment de politică externă a statului românesc de la sud de Carpați în relația cu un stat vecin și a unei consecințe a evenimentului precizat;
- prezentarea a două fapte istorice desfășurate în Transilvania în perioada secolelor XI-XVI; spațiul românesc și susținerea acestuia printr-un argument istoric.
- formularea unui punct de vedere referitor la importanța constituirii statelor medievale din spațiul românesc și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Nota! Se punctează și utilizarea limbajului istoric adecvat, structurarea eseului, evidențierea relației cauză-efect, elaborarea argumentului istoric (prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea Conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice și încadrarea eseului în limita de spațiu precizată.

BAREM DE EVALUARE ȘI NOTARE

SUBIECTUL III

30 de puncte

Informația istorică - 24 de puncte distribuite astfel:

- **câte 2 puncte** pentru menționarea a două izvoare istorice medievale care atestă existența autonomiilor locale românești; **(2px2=4p)**
- **câte 2 puncte** pentru menționarea a doi factori externi favorabili constituirii statelor medievale din spațiul românesc;
- **câte 2 puncte** pentru precizarea unui eveniment de politică externă a statului românesc de la sud de Carpați în relația cu un stat vecin și a unei consecințe a evenimentului precizat; **(2px2=4p)**
- **câte 1 punct** pentru menționarea a două fapte istorice desfășurate în Transilvania în perioada secolelor XI-XVI;
câte 3 puncte pentru prezentarea celor două fapte istorice desfășurate în Transilvania în perioada secolelor XI-XVI, prin evidențierea relației istorice de cauzalitate și utilizarea unui exemplu;
1 punct pentru utilizarea doar a unui exemplu referitor la cele două fapte istorice desfășurate în Transilvania în perioada secolelor XI-XVI
- **1 punct** pentru formularea oricărui punct de vedere referitor la importanța constituirii statelor medievale din spațiul românesc;
3 puncte pentru susținerea punctului de vedere formulat printr-un argument istoric prezentarea oricărui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (deoarece, pentru că etc.) și concluzia (așadar, prin urmare etc.)

Ordonarea și exprimarea ideilor menționate - 6 puncte distribuite astfel:

2 puncte pentru utilizarea limbajului istoric adecvat punct pentru utilizarea parțială a limbajului istoric adecvat

1 punct pentru structurarea eseului (introducere - cuprins - încheiere)

2 puncte pentru respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice

1 punct pentru respectarea parțială a succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice

1 punct pentru respectarea limitei de spațiu.

Sugestii de rezolvare a Subiectului III

- Poate fi folosită o **introducere general valabilă** pentru tema *Autonomii locale și instituții centrale în spațiul românesc (în secolele IX-XVIII)*:

Constituirea statelor medievale românești constituie o evoluție firească a spațiului de la Nordul Dunării. Fenomenul de încheiere statală se încadrează în procesul general de constituire a statelor medievale la nivelul întregii Europe. În secolul al VIII-lea la Nordul Dunării se găsea o populație de factură romanică care trăia organizată în obști sătești conduse de cnezi sau juzi. Din necesități de apărare mai multe obști ajung să fie conduse de același cneaz, apărând în acest fel autonomiile locale (formațiuni politice prestatale) de tipul cnezatelor, voievodatelor, codrilor, câmpurilor. În condiții interne și externe favorabile, aceste autonomii locale românești evoluează sub forma statului medieval. Datorită unor condiții specifice, la Nordul Dunării se vor forma în sec IX-XIV patru state medievale românești: Transilvania, Țara Românească, Moldova și Dobrogea.

- Pentru a nu se pierde în amănunte, elevul poate dezvolta pe ciornă reperele de constituire a eseului:
 - două izvoare istorice medievale care atestă existența autonomiilor locale românești: *Gesta Hungarorum* și *Diploma cavalerilor Ioaniți*
 - doi factori externi favorabili constituirii statelor medievale din spațiul românesc: criza dinastică din Ungaria și existența statului tătarilor Hanatul Hoardei de Aur
 - un eveniment de politică externă desfășurat la sud de Carpați Bătălia de la Posada, o consecință a acestuia - obținerea independenței Țării Românești față de pretențiile de stăpânire ale maghiarilor
 - prezentarea cuceriri Transilvaniei de către maghiari, aducerea sașilor și secuilor în Transilvania,

3. Spațiul românesc între diplomație și conflict în evul mediu și la începuturile modernității

Tema tratează evoluția politică a spațiului românesc și relațiile internaționale în secolele XIV-XVIII și poate fi studiată după următorul plan:

A. Contextul internațional în secolele al XIV-XVI. Țările Române și statele vecine

B. Politica de cruciadă a voievozilor români în secolele XIV-XVI

- Secolul al XIV-lea: Mircea cel Bătrân - acțiuni diplomatice și acțiuni militare
- Secolul al XV-lea: Iancu de Hunedoara- acțiuni diplomatice și acțiuni militare
Vlad Țepeș - acțiuni diplomatice și acțiuni militare
Ștefan cel Mare - acțiuni diplomatice și acțiuni militare
- Secolul al XVI-lea: Mihai Viteazul - acțiuni diplomatice și acțiuni militare
- Unirea celor trei Țări Românești

C. Spațiul românesc între diplomație și conflict în secolele XVII-XVIII

- Contextul internațional
- Șerban Cantacuzino
- Constantin Brâncoveanu
- Dimitrie Cantemir

D. Principatele Române ca miză a *Problemei Orientale*

Tipuri de cerințe scurte și elaborate (lungi) formulate la subiectele I și II

A. Rezistenței militare a lui Mircea cel Bătrân (1386-1418) i se datorește fără îndoială supraviețuirea politică a Țării Românești în epoca în care turcii reușeau să lichideze țările bulgare și sârbe; otomanii trec Dunărea pentru prima oară în 1391, apoi revin în 1394, dar la Rovine muntenii câștigă prima mare bătălie asupra unui dușman condus chiar de sultan. La Nicopole (1396), același sultan, Baiazid Ilderim, învinge oștirea cruciată alături de care se afla și Mircea, dar expediția de pedepsire a sultanului din 1397 nu reușește să îngenuncheze Țara Românească.

Vlad Georgescu, *Istoria românilor. De la origini până în zilele noastre*

B. Vlad Tepeș urcă pe tronul Țării Românești... Împotriva turcilor, el nu este aproape deloc susținut de Corvin. Acesta merge până la a sprijini un contrapretendent pentru tronul Țării Românești. Vlad reacționează. În 1460 lansează expediții de represalii asupra Brașovului și trage în țeapă pe negustori.

În 1462, el conduce ostilitățile contra otomanilor și cere sprijinul lui Matei Corvin. Turcii vin până la Târgoviște, Tara Românească este invadată, dar Vlad Tepeș scapă neprins."

Catherine Durandin, *Istoria românilor*

I. Cerințe cu răspunsuri scurte (precizați, identificați, numiți, scrieți)

1. Numiți două state sud-dunărene precizate în sursa A.
2. Precizați secolul la care fac referire sursa A, respectiv sursa B.
3. Identificați, din sursa A, o bătălie antiotomană desfășurată în afara spațiului românesc.
4. Numiți un spațiu istoric menționat atât în sursa A, cât și în sursa B.
5. Identificați dușmanul comun precizat atât în sursa A, cât și în sursa B.
6. Precizați, din sursa A, liderul politic împotriva căruia luptă Mircea cel Bătrân.
7. Scrieți litera corespunzătoare sursei care susține desfășurarea unor relații externe încordate cu Regatul Ungariei și selectați două informații în acest sens.
8. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa B, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect).

II. Cerințe cu răspunsuri medii/lungi.

1. Formulați, pe baza sursei A, un punct de vedere referitor politica desfășurată de otomani, susținându-l cu două informații selectate din sursă.
2. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia în secolul al XVI-lea statele medievale românești se implică în relații internaționale prin acțiuni diplomatice.
3. Menționați o caracteristică a politicii externe desfășurate de Moldova în secolul al XV-lea.
4. Menționați o asemănare între două acțiuni militare la care participă românii în Evul Mediu.
5. Prezentați o acțiune diplomatică, a domnilor români, din a doua jumătate a secolului al XIV-lea.
6. Menționați o asemănare între două acțiuni diplomatice ale domnilor români din perioadasecolelor XIV-XV.
7. Menționați un element de continuitate în politica externă a domnilor români medievali.
8. Prezentați o acțiune militară a reprezentantului instituției centrale din spațiul medieval intracarpatic

Fișă de lucru (5)

Modele de subiecte și bareme

SUBIECTUL I**(30 puncte)****Citiți, cu atenție, textele de mai jos:**

A. Profitând apoi de situația politică din Ungaria, Mircea relua Făgărașul, Amlașul și Tara Severinului posesiuni care interesaseră atât de mult și pe înaintașii săi. În 1390-1391, în lăuntrul hotarelor stăpânite de el se aflau și teritorii situate spre părțile tătărăști», regiune aflată în nordul Gurilor Dunării, de la Prut, până la vărsarea Nistrului în «Marea cea Mare». Reluarea feudelor ardeleni a creat noi tensiuni în raporturile cu Ungaria. Pentru a preîntâmpina primejdia ce-l pândea din această direcție, Mircea a ajuns, prin intermediul domnului Moldovei, Petru I, cu care a întreținut foarte bune raporturi, la încheierea unui tratat de alianță cu regele polon Vladislav al II-lea Jagiello la începutul anului 1390; cei doi conducători se legau reciproc să-și acorde ajutor «ori de câte ori va fi nevoie», în cazul unui eventual atac al regelui Ungariei, iar împotriva altor dușmani «după putință».

Academia Română, *Istoria românilor, vol. IV*

B. Victoria reputată de Mircea a pus în lumină tactica militară folosită de atâtea ori în cursul Evului Mediu de către români cu distrugerea bunurilor materiale și pustiirea teritoriului aflat în calea dușmanului. Pe plan extern s-au produs între timp schimbări care au imprimat un nou curs oarecum neașteptat situației politice din Țara Românească: aliatul lui Mircea din Moldova, Roman voievod a fost înlăturat de la domnie, urmașul său, Ștefan, manifestându-și deschis ostilitatea față de domnul Țării Românești, ca și față de Sigismund de Luxemburg. Cel din urmă a reacționat, intrând cu armata sa în Moldova.

Academia Română, *Istoria românilor, vol. IV*

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Identificați, din sursa A, respectiv din sursa B, câte un spațiu istoric românesc. **4 puncte**
2. Menționați secolul la care face referire sursa A. **2 puncte**
3. Precizați două informații referitoare la prevederile tratatului din sursa A. **4 puncte**
4. Selectați câte o informație, din sursa A, respectiv din sursa B, prin care să surprindeți atitudini diferite ale domnitorilor din Moldova față de domnitorul Țării Românești. **4 puncte**
5. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa B, precizând Evului Mediu. rolul fiecăreia dintre **7 puncte**

aceste informații (cauză, respectiv efect)

6. Menționați o caracteristică a acțiunilor diplomatice ale **3 puncte** domnitorilor români, în perioada Evului Mediu

7. Prezentați două acțiuni conflictuale la care participă românii **6 puncte** desfășurate în a doua jumătate a secolului al XV-lea.

Barem de evaluare și notare

SUBIECTUL I

30 de puncte

1. câte 2 puncte pentru identificarea din sursa A, respectiv din sursa B, a câte unui spațiu istoric românesc. **(2px2=4p)**

2. 2 puncte pentru menționarea secolului la care face referire sursa A;

3. câte 2 puncte pentru precizarea, din sursa A, a două informații referitoare la prevederile tratatului. **(2px2=4p)**

4. câte 2 puncte pentru selectarea câte unei informații, din sursa A, respectiv din sursa B, prin care să se surprindă atitudini diferite ale domnitorilor din Moldova față de domnitorul Țării Românești. **(2px2=4p)**

5. 7 puncte pentru scrierea oricărei relații cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa B, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect);

6. 3 puncte pentru menționarea unei caracteristici a acțiunilor diplomatice ale domnitorilor români, în perioada Evului Mediu.

7. câte 1 punct pentru menționarea a două acțiuni conflictuale la care participă românii desfășurate în a doua jumătate a secolului al XV-lea.

câte 2 puncte pentru prezentarea acțiunilor conflictuale menționate, prin evidențierea relație **(1px2=2p)**

câte 2 puncte pentru prezentarea istorice de cauzalitate și utilizarea unui exemplu; **(2px2=4p)**

1 punct pentru utilizarea doar a unui exemplu referitor la acțiunile conflictuale menționate.

SUBIECTUL II

30 puncte

A. În jurul anului 1390, turcii ajunseseră la Dunăre și voiau să înainteze spre nord și vest, amenințând Țările Române, Ungaria și Polonia. Atunci, pentru mult timp, aceste țări au devenit adevărate «porți ale Creștinătății», adică bastioane de apărare a Europei și au avut conștiința acestui rol al lor. Papa și unele puteri creștine occidentale au luat inițiativa unor noi «cruciade» (au fost încadrate generic în "cruciada târzie» sau „cruciada defensivă»), care aveau acum ca scop, apărarea Europei de cucerirea Islamului, dar greul luptei a fost

pus de greci, bulgari, sârbi, albanezi și, după supunerea acestora, de români, unguri, poloni, croați ș.a.

Ioan-Aurel Pop, *Românii și România*

B., În finalul secolului XVI, suzeranitatea otomană devenise destul de apăsătoare, mai ales prin creșterea tributului și a altor obligații. Principii celor trei țări erau adesea copleșiți de această tutela otomană, mai ales cei ai Țării Românești, mai expuși și sub aspect geografic. Prestigiu mai mare aveau principii din Transilvania, în mod concret cei din familia Báthory, dintre care unul (Stefan Báthory) a ajuns pentru un timp și rege al Poloniei (1576-1586). Transilvania era ferită și de lanțul munților Carpați și era favorizată de protecția" habsburgică. Otomanii exercitau o suzeranitate mult mai puțin apăsătoare asupra Transilvaniei, pentru a nu da prilej stărilor să apeleze la habsburgi pentru apărare."

Evaluare

Ioan-Aurel Pop, *Românii și România*

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Precizați, din sursa A, denumirea acțiunilor militare creștine pentru apărarea Europei. **2 puncte**
2. Identificați, din sursa B, o obligație a statelor creștine față de otomani. **2 puncte**
3. Menționați un stat la care se referă atât sursa A, cât și sursa B. **2 puncte**
4. Formulați, pe baza sursei A, un punct de vedere referitor la acțiunile militare creștine, susținându-l cu două informații din sursă. **2 puncte**
5. Formulați, pe baza sursei B, un punct de vedere referitor la statutul Transilvaniei, susținându-l cu două informații din sursă. **10 puncte**
6. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia un reprezentant al unei instituții centrale a statelor medievale românești se implică în relațiile internaționale, prin acțiuni diplomatice. **4 puncte**

(Se punctează coerența și relevanța argumentării elaborate prin utilizarea unui fapt istoric relevant, respectiv a conectorilor care exprimă cauzalitatea).

Barem de evaluare și notare**SUBIECTUL II****30 puncte**

1. **2 puncte** pentru precizarea, din sursa A, denumirii acțiunilor militare creștine pentru apărarea Europei.
2. **2 puncte** pentru identificarea, din sursa B, a unei obligații a statelor creștine față de otomani.
3. **2 puncte** pentru menționarea, atât din sursa A, cât și din sursa B, a unui stat la care se referă ambele surse.
4. **4 puncte** pentru formularea, pe baza sursei A, a unui punct de vedere referitor la acțiunile militare creștine;
câte 3 puncte pentru selectarea, din sursa A, a oricăror două informații care susțin punctul de vedere formulat
(3p x 2 = 6p)
5. **4 puncte** pentru formularea, pe baza sursei B, a unui punct de vedere referitor la statutul Transilvaniei;
câte 3 puncte pentru selectarea, din sursa B a oricăror două informații care susțin punctul de vedere formulat.
(3p x 2 = 6p)
6. **4 puncte** pentru argumentarea afirmației date prin prezentarea oricărui fapt istoric relevant și prin utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (deoarece, pentru că etc.) și concluzia (așadar, prin urmare etc.)

SUBIECTUL III**30 de puncte**

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre diplomație și conflict între secolele XIV-XVI, în spațiul românesc, având în vedere:

- menționarea a două mari puteri creștine din perioada secolelor XIV-XVI, care se afirmă în lupta antiotomană;
- prezentarea unei acțiuni militare a domnitorilor români și a unei consecințe a acesteia în planul relațiilor diplomatice;
- menționarea unei asemănări între prevederile a două tratate încheiate de domnitorii țărilor române;
- formularea unui punct de vedere referitor la semnificația politicii externe a țărilor române și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă! Se punctează și utilizarea limbajului istoric adecvat, structurarea eseului, evidențierea relației cauză-efect, elaborarea argumentului istoric (prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice și încadrarea eseului în limita de spațiu precizată.

Barem de evaluare și notare**SUBIECTUL III****30 de puncte****informația istorică - 24 de puncte distribuite astfel:**

- **câte 3 puncte** pentru menționarea a două mari puteri creștine din perioada secolelor XIV-XVI care se afirmă în lupta antiotomană; **(3p x 2 = 6p)**
- **câte 2 puncte** pentru menționarea unei acțiuni militare a domnitorilor români și a unei consecințe a acesteia în planul relațiilor diplomatice; **(2p x 2 = 4p)**

câte 3 puncte pentru prezentarea acțiunii militare menționate, respectiv a consecinței, prin evidențierea relației istorice de cauzalitate și utilizarea unui exemplu; **(3p x 2 = 6p)**

1 punct pentru utilizarea doar a unui exemplu referitor la acțiunea militară menționată,

respectiv a consecinței.

- **3 puncte** pentru menționarea unei asemănări între prevederile a două tratate încheiate de domnitorii țărilor române;
- **1 punct** pentru formularea oricărui punct de vedere referitor la semnificația politicii externe a țărilor române;
4 puncte pentru susținerea punctului de vedere formulat printr-un argument istoric -prezentarea oricărui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (deoarece, pentru că etc.) și concluzia (așadar, prin urmare etc.)

Ordonarea și exprimarea ideilor menționate - 6 puncte distribuite astfel:

2 puncte pentru utilizarea limbajului istoric adecvat punct pentru utilizarea parțială a limbajului istoric adecvat

1 punct pentru structurarea eseului (introducere - cuprins - încheiere)

2 puncte pentru respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice

1 punct pentru respectarea parțială a succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice

1 punct pentru respectarea limitei de spațiu.

4. Statul român modern de la proiect politic la realizarea României Mari

Tema tratează evoluția spațiului românesc al XVIII-lea, al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea, până la marea Unire din 1918 și poate fi studiată după următorul plan:

A. Proiecte politice și încercări de modernizare a statelor românești în secolul al XVIII-lea

- Proiectele de reformă ale domnilor fanarioți în Moldova și Țara Românească (Constantin Mavrocordat, Ioan Caragea, Scarlat Callimachi)
- Reformele Mariei Tereza și ale lui Iosif al II-lea în Transilvania
- Proiectele politice boierești

B. Proiectele de reformă din prima jumătate a sec. al XIX-lea

- 1821 Cererile norodului românesc
- 1822 Constituția Cărvunarilor
- 1831-1832 Regulamentele Organice
- 1838 Act de Unire și independență
- 1848 revoluția Română

C. A doua jumătate a sec. al XIX-lea

- Constituirea Statului Român Modern=Unirea Principatelor
- Domnia lui Al.I.Cuza
- Aducerea unui Prinț străin pe tronul României
- Războiul de Independență
- proiectele partidelor politice în Epoca modernă

D. Formarea Statului Național român. Marea Unire

- Impactul războiului asupra societății românești
- Contextul mării Uniri
- Unirea Basarabiei cu România
- Unirea Bucovinei cu România
- Unirea Transilvaniei cu România

Tipuri de cerințe scurte și elaborate (lungi) formulate la subiectele I și II

A. În Transilvania, revoluția a început ca o continuare a revoluțiilor de la Viena și Buda, dar și ca o reacție față de aceasta din urmă, mai exact, față de decizia Dietei ungare de a vota unirea Transilvaniei cu Ungaria, astfel spus, încorporarea administrativă a Transilvaniei la Ungaria, așadar, lichidarea individualității ei politico-administrative. Această decizie a provocat o adevărată furtună între românii din Transilvania. La Marea adunare de la Blaj

(3/15-5/17 mai 1848), poziția și revendicările românilor ardeleni au fost expuse într-un magistral discurs de către Simion Bărnuțiu.

Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*
B. În acest tablou sumbru răsar și luminile unor personalități excepționale: liberalul Ion C. Brătianu, unul dintre marii artizani ai României moderne,... conservatorul-junimist Petre P. Carp, omul convingerilor ferme (...). Începutul de domnie a lui Carol stă sub semnul modelului belgian: România se voia o «Belgie a Orientului», adică prosperă în interior și, la adăpost de primejdiile din exterior. Constituția României din 1866 a fost, în bună parte, o copie a celei belgiene din 1831. Aceasta din urmă era croită pentru o țară în care secole de viață urbană creaseră un climat de disciplină și o tradiție solidă de ordine în viața publică. Liberalismul constituției belgiene era perfect adecvat societății pe care era chemată să o cârmuiască. Nu acesta era cazul în România, unde secole de-a rândul obiceiul pământului fusese invocat împotriva legii, iar legea împotriva obiceiului pământului, pentru ca arbitrarul domnesc și corupția dregătorilor să săvârșească haosul.

Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*

I. Cerințe cu răspunsuri scurte (precizați, identificați, numiți, scrieți)

1. Precizați secolul la care fac referire atât sursa A, cât și sursa B.
2. Identificați, din sursa B, actul legislativ fundamental din spațiul românesc.
3. Numiți, din sursa B, două orientări politice românești, respectiv două personalități politice.
4. Identificați, din sursa A, o instituție cu rol legislativ, respectiv, din sursa B. o instituție cu rol executiv.
5. Precizați, din sursa B, caracterul Constituției belgiene.
6. Numiți un spațiu istoric precizat în sursa A.
7. Selectați din sursa A două informații referitoare la consecințele deciziei dietei ungare de unire a Transilvaniei cu Ungaria.
8. Scrieți, din sursa A, o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursă, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect).

II. Cerințe cu răspunsuri medii/lungi.

1. Formulați, pe baza sursei B, un punct de vedere referitor la realitatea societății belgiene respectiv a celei românești, susținându-l cu două informații selectate din sursă.

2. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia la constituirea statului român modern au contribuit și proiectele politice din prima jumătate a secolului al XIX-lea.
3. Menționați o caracteristică a proiectelor politice românești din secolul al XVIII-lea.
4. Menționați o asemănare, respectiv o deosebire între proiectele politice din secolele XVIII-XIX.
5. Precizați din sursa B caracterul Constituției belgiene.
6. Prezentați două măsuri de consolidare a statului român modern. Prezentați un document extern care contribuie la crearea statului român modern.
7. Prezentați cadrul internațional în care se discută problema principatelor române din prima jumătate, respectiv din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.
8. Prezentați două consecințe ale Marii Uniri.

Fișă de lucru (6)

Modele de subiecte și bareme

SUBIECTUL I

(30 puncte)

Citiți, cu atenție, textele de mai jos.

A. Convenția de la Paris conținea un motiv de dezamăgire majoră pentru români: nu spunea niciun cuvânt despre Unirea Principatelor. Dar unioniștii, bucurându-se de un val de sprijin au luat lucrurile în propriile lor mâini. La începutul anului 1859, exercitându-și dreptul acordat de Convenția de la Paris de a-și alege proprii lor domnitori, aceștia au ales una și aceeași persoană, pe Alexandru Ioan Cuza, în fiecare dintre cele două Principate. Plecându-se în fața inevitabilului și preocupate de alte chestiuni, puterile au acceptat tacit faptul implinit, iar Cuza însuși a desăvârșit unirea administrativă a Principatelor în 1861,"

Keith Hitchins, *România 1866-1947*

B. Aspirațiile generației de la 1848 și-au găsit expresia practică în nemulțumirea generală, a tuturor claselor sociale din Principate, față de condițiile politico-economice existente. Mulți boieri erau de acord cu metodele autoritare folosite de domni, dorind putere și pentru ei, în timp ce alții cerea reforme moderate în agricultură și în administrația publică; clasa mijlocie, aflată în plină dezvoltare, protesta împotriva taxelor mari plătite statului și perpetuării excluderii sale de la guvernare; țăranii erau hotărâți să lupte pentru desființarea îndatoririlor tot mai mari de clacă și obligații față de moșieri și pentru a-și îmbunătăți nivelul de trai, care se înrăutățise...

M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Menționați, din sursa A, actul cu valoare de constituție pentru Principatele Române. **2 puncte**
2. Identificați, din sursa B, deceniul și secolul la care face referire textul. **4 puncte**
3. Precizați, din sursa B, două categorii sociale. **4 puncte**
4. Scrieți litera corespunzătoare sursei care susține că activitatea unioniștilor a dus la formarea statului român modern. **3 puncte**
5. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa B, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect). **7 puncte**
6. Prezentați câte o acțiune din politica internă, din ultima jumătate a secolului al XIX-lea, respectiv din prima jumătate a secolului al XX-lea, prin care se consolidează statul român modern. **6 puncte**
7. Menționați o asemănare între prevederile a două proiecte politice emise în prima jumătate a secolului al XIX-lea. **4 puncte**

Barem de evaluare și notare

SUBIECTUL I

30 de puncte

1. **2 puncte** pentru menționarea, din sursa A, a actului cu valoare de constituție pentru Principatele Române.
2. **câte 2 puncte** pentru identificarea, din sursa B, a deceniului și secolului la care face referire textul.
(2p x 2 = 4p)
3. **câte 2 puncte** pentru precizarea, din sursa B, două categorii sociale.
(2p x 2 = 4p)
4. **3 puncte** pentru scrierea literei corespunzătoare sursei care susține că activitatea unioniștilor a dus la formarea statului român modern.
5. **7 puncte** pentru scrierea oricărei relații cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa B, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect);

6. câte un 1 punct pentru menționarea câte unei acțiuni din politica internă, din ultima jumătate a secolului al XIX-lea, respectiv din prima jumătate a secolului al XX-lea, prin care se **consolidează statul român modern**;

câte 2 puncte pentru prezentarea acțiunilor menționate, prin evidențierea relației istorice de cauzalitate și utilizarea unui exemplu;

1 punct pentru utilizarea doar a unui exemplu referitor la acțiunile menționate.

7. 4 puncte pentru menționarea unei asemănări între prevederile a două proiecte politice emise în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

SUBIECTUL II

30 puncte

Citiți cu atenție, textul de mai jos.

România întregită s-a înfăptuit pe cale democratică, prin adunări cu caracter plebiscitar. Hotărârile adoptate la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia au exprimat poziția națiunii în epocă; consemnând Unirea, ele au precizat și sensul dezvoltării democratice a societății, prevăzându-se, explicit sau implicit, reforma agrară, votul universal, egalitatea tuturor cetățenilor, indiferent de etnie, limbă și religie etc. (...) Marea Unire a însemnat un eveniment de importanță capitală etapă a evoluției sale istorice, întreruptă brutal la începutul celui de-al Doilea Război Mondial. De pentru destinele națiunii, a marcat sfârșitul unei etape și intrarea societății românești într-o nouă la mijlocul secolului al XIX-lea, procesul de modernizare s-a desfășurat într-un ritm accelerat în anumite direcții. De-a lungul a aproximativ 75 de ani, au fost înfăptuite - în etape și cu modificări cerute de desfășurarea concretă a procesului - obiectivele stabilite de Revoluția de la 1848: Unirea Principatelor, Independența, Marea Unire, eliberarea și improprietărea tarănimii, dezvoltarea comerțului și a industriei, înființarea Băncii Naționale și a altor instituții de credit, învățământ de toate gradele, egalitatea în drepturi a tuturor cetățenilor, adunare națională aleasă prin vot universal și altele.(...) Teritoriul (pământul românesc») și populația au reprezentat elementele esențiale ale statului. România realizată în anul 1918 avea un caracter național unitar și prin structura populației, etnia română reprezentând majoritatea absoluta. In raport cu situația din vechea Românie, locul și rolul minorităților au crescut, in cadrul unui proces complex de înțelegere și acceptare, mai rapidă sau mai lentă, totală sau parțială, a noii realități."

Academia Română, *Istoria românilor, vol II, tom II*

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți un eveniment politico-militar precizat în sursa dată. **2 puncte**
2. Precizați spațiul istoric la care se referă sursa dată. **2 puncte**
3. Menționați, din sursă, două obiective stabilite la mijlocul secolului al XIX-lea și îndeplinite în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului al XX-lea **6 puncte**
4. Menționați, din sursa dată, două informații referitoare la prevederile hotărârilor de Unire, **6 puncte**
5. Formulați, pe baza sursei date, un punct de vedere referitor la noua realitate etnică a României îndeplinite în 1918, susținându-l cu două informații din sursă **10 puncte**
6. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia documentele internaționale din prima jumătate a secolului al XIX-lea, emise de Marile Puteri pentru Principatele Române, au avut un rol în modernizarea lor. (Se punctează coerența și relevanța argumentării elaborate prin utilizarea unui fapt istoric relevant, respectiv a conectorilor care exprimă cauzalitatea). **4 puncte**

Barem de evaluare și notare**SUBIECTUL II****30 puncte**

1. **2 puncte** pentru numirea unui eveniment politico-militar precizat în sursa dată.
2. **2 puncte** pentru precizarea unui spațiu istoric la care se referă sursa dată.
3. **câte 3 puncte** pentru menționarea, din sursă, a două obiective stabilite la mijlocul secolului al XIX-lea și îndeplinite în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și prima jumătate a secolului al XX-lea. **(3p x 2 = 6p)**
4. **câte 3 puncte** pentru menționarea, din sursa dată, a două informații referitoare la prevederile hotărârilor de Unire **(3p x 2 = 6p)**
5. **4 puncte** pentru formularea, pe baza sursei, a unui punct de vedere referitor la menționarea noii realități etnice a României îndeplinite în 1918. **câte 3 puncte** pentru selectarea, din sursă, a oricărei informații care susțin punctul de vedere formulat. **(3p x 2 = 6p)**
6. **4 puncte** pentru argumentarea afirmației date prin prezentarea oricărui fapt istoric relevant și prin utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (deoarece, pentru că etc.) și concluzia (așadar, prin urmare etc.)

SUBIECTUL III**30 de puncte**

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre statul român, de la proiecte politice la realizarea României Mari, având în vedere:

- menționarea a două caracteristici ale proiectelor politice românești din secolele XVIII-XIX;
- prezentarea unei asemănări între două prevederi ale proiectelor politice românești;

menționarea unei acțiuni interne prin care s-a constituit statul român modern;

- prezentarea unei măsuri de consolidare a statului în perioada monarhiei ereditare;
- menționarea contextului extern și a unui factor favorabil realizării României Mari;
- formularea unui punct de vedere referitor la consecințele realizării statului unitar român și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă! Se punctează și utilizarea limbajului istoric adecvat, structurarea eseului, evidențierea relației cauză-efect, elaborarea argumentului istoric (prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice și încadrarea eseului în limita de spațiu precizată.

Barem de evaluare și notare**SUBIECTUL III****30 de puncte****Informația istorică - 24 de puncte distribuite astfel:**

- **câte 2 puncte** pentru menționarea a două caracteristici ale proiectelor politice românești din secolele XVIII-XIX (**2p x 2 = 4p**)
- **1 punct** pentru menționarea asemănării între două prevederi ale proiectelor politice românești;
3 puncte pentru prezentarea asemănării menționate, prin evidențierea relației istorice de cauzalitate și utilizarea unui exemplu;
1 punct pentru utilizarea doar a unui exemplu referitor asemănarea menționată.
- **2 puncte** pentru menționarea unei acțiuni interne prin care s-a constituit statul român modern;
- **1 punct** pentru menționarea unei măsuri de consolidare a statului în perioada monarhiei ereditare

- **3 puncte** pentru prezentarea măsurii menționate, prin evidențierea relației istorice de cauzalitate și utilizarea unui exemplu; 1 punct pentru utilizarea doar a unui exemplu referitor la măsura menționată;
- **câte 3 puncte** pentru menționarea contextului extern, respectiv a unui factor favorabil realizării României Mari. **(3p x 2 = 6p)**
- **1 punct** pentru formularea oricărui punct de vedere referitor la consecințele realizării statului unitar român;
- **3 puncte** pentru prezentarea consecințelor și susținerea acestora printr-un argument istoric.

Ordonarea și exprimarea ideilor menționate - 6 puncte distribuite astfel:

2 puncte pentru utilizarea limbajului istoric adecvat punct pentru utilizarea parțială a limbajului istoric adecvat

1 punct pentru structurarea eseului (introducere - cuprins - încheiere)

2 puncte pentru respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice

1 punct pentru respectarea parțială a succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice

1 punct pentru respectarea limitei de spațiu.

În vederea realizării unui eseu pe tema *Constituirii statului român modern* poate fi folosită următoarea **introducere general valabilă:**

Realizarea României moderne a fost una dintre cele mai importante etape din istoria noastră națională și acest proces istoric s-a materializat treptat, pe parcursul a mai bine de un secol și jumătate, timp în care acțiunile diplomatice s-au împletit cu evenimente politice concrete.

Începuturile constituirii României moderne se regăsesc în sec. al XVIII-lea, odată cu reformele domnilor fanarioți din țările române și reformele stăpânirii habsburgice din Transilvania, continuă cu proiectele boierimii românești, cu revoluția condusă de Tudor Vladimirescu din 1821, apoi cu acțiunile din prima jumătate a sec. al XIX-lea ce au culminat cu revoluția de la 1848-1849, au urmat realizarea României mici în 1859 și reformele lui Al. I. Cuza, obținerea independenței de stat în 1877, participarea României la primul război mondial și, în final, Marea Unire din 1918.

5. România și concertul european. De la „Criza Orientală” la marile alianțe ale secolului XX

Tema tratează implicarea României în relațiile internaționale după obținerea independenței până la sfârșitul celui de al doilea război mondial (1878-1945) și poate fi studiată după următorul plan:

A. România în relațiile internaționale în a doua jumătate a sec. al XIX-lea

- Contextul internațional
- România independentă
- Participarea României la relațiile internaționale de la independență la sfârșitul sec. al XIX-le

B. România în relațiile internaționale la începutul sec. al XX-lea

- România și războaiele balcanice
- Participare României la primul război mondial

C. Principalele aspecte de politică externă a României după 1918

- România și Conferința de pace de la Paris
- România în relațiile internaționale în perioada interbelică
- România în relațiile internaționale în contextul celui de-al doilea război mondial

Tipuri de cerințe scurte și elaborate (lungi) formulate la subiectele I și II

A. În a doua jumătate a anului 1915 tratativele dintre guvernul român și Antanta nu ajunseseră la niciun rezultat, și aceasta pentru că Franța, Anglia și Rusia cereau o intrare imediată în război, urmând ca după aceea să fie reglementată problema teritorială. Guvernanții români cereau recunoașterea drepturilor teritoriale prin însăși tratatul de alianță, precum și asigurarea unor condiții care să dea maximă eficiență intrării armatei române în război (...). Ion LC. Brătianu atrăgea atenția miniștrilor Antantei la București că trupele române nu vor intra în Transilvania fără a se expune pericolului unui atac al Bulgariei la Dunăre, fapt care s-a dovedit mai târziu adevărat....

Vasile Pascu, *Istoria modernă a românilor*

B., „România a jucat un rol activ în realizarea Înțelegerii Balcanice, care a reprezentat extinderea în Europa de Sud-Est a principiilor securității regionale, întruchipate de Mica Înțelegere. Tratatul prin care s-a creat alianță, semnat de reprezentanții României, Iugoslaviei, Greciei și Turciei la 9 februarie 1934, s-a

declarat a fi pur defensiv, dar era clar îndreptat împotriva Bulgariei, principala țară revizionistă din regiune. Înțelegerea Balcanică crea condițiile pentru colaborarea permanentă dintre membrii ei dar la fel ca Mica Înțelegere nu a reușit să creeze un front unit în problemele internaționale vitale."

M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, S. Papacostea, P. Teodor,
Istoria României

I. Cerințe imperative, cu răspunsuri scurte (precizați, identificați, numiți, scrieți)

1. Precizați secolul la care fac referire atât sursa A, cât și sursa B. 2. Identificați un spațiu istoric menționat atât în sursa A, cât și în sursa B.
3. Numiți, din sursa A, personalitatea politică precizată. 4. Identificați, din sursa A, respectiv din sursa B, câte o alianță politico-militară. 5. Precizați, din sursa B, caracterul tratatului prin care s-a creat alianța.
6. Numiți, din sursa B, un principiu al relațiilor internaționale.
7. Scrieți litera sursei care susține că alianțele nu au reușit rezolvarea problemelor și selectați o informație în acest sens.
8. Scrieți, din sursa A, o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursă, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect).

II. Cerințe cu răspunsuri medii/lungi

1. Formulați, pe baza sursei A, un punct de vedere referitor la solicitările din cadrul tratatelor dintre Antanta și România, susținându-l cu două informații selectate din sursă. 2. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia la constituirea statului român unitar a contribuit și politica de alianțe a României.
3. Menționați o caracteristică a politicii externe a statului român, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. 4. Menționați o asemănare între prevederile a două acțiuni diplomatice din prima jumătate a secolului al XX-lea, la care participă și România. 5. Prezentați o acțiune militară a statului român din prima jumătate a secolului al XX-lea.
6. Prezentați documentele internaționale care confirmă de jure Marea Unire din 1918. 7. Prezentați evoluția Frontului de la Răsărit în anul 1916.
8. Prezentați evoluția Frontului de la Răsărit în anul 1917.

Fișă de lucru (7)**Modele de subiecte și bareme****SUBIECTUL I****(30 puncte)****Citiți, cu atenție, textele de mai jos.**

A. După experiența Războiului de Independență din 1877-1878, care încordase relațiile cu Rusia, și Congresul de la Berlin din 1878, în cadrul căruia Marile Puteri au condiționat recunoașterea Independenței de îndeplinirea unor condiții oneroase, conducătorii români au abandonat politica de sprijinire pe acțiunea colectivă a marilor puteri în vederea promovării intereselor naționale. Pentru a apăra independența într-un climat internațional pe care l-au perceput ca ostil față de noile state în formare, aceștia au hotărât să lege soarta țării de aliați puternici. Regele Carol și prim-ministrul său, Ion C. Brătianu, au fost, ca atare, de acord să se alătore, în 1883 Triplei Alianțe (dintre Germania, Austro-Ungaria și Italia), considerând-o blocul cel mai puternic de state de pe continent.

Keith Hitchins, *România 1866-1947*

B. După jumătatea secolului XIX, legăturile României cu Poarta erau formale, iar suzeranitatea otomană nu mai exista decât sub aspect juridic. Principele Carol și guvernele României au făcut eforturi pentru recunoașterea pe cale diplomatică a independenței depline a României, dar eforturile nu au dus la rezultatul dorit. În acel timp (1875-1876), popoarele balcanice din Bosnia și Hertegovina, din Bulgaria, Serbia și Muntenegru au organizat revolte și războaie contra Imperiului Otoman, pe care România le-a sprijinit indirect. Ele au fost însă înfrânte. În 1876, Rusia a inițiat pregătiri pentru război împotriva Turciei, asigurându-se de neutralitatea Austro-Ungariei, care urma să primescă unele avantaje. În toiu pregătirilor de război, România și-a oferit concursul complet alături de Rusia, în lupta contra Turciei, în vederea recunoașterii independenței absolute.

Ioan-Aurel Pop, *Românii și România*

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Identificați două state la care se referă atât sursa A, cât și sursa B. **4 puncte**
2. Menționați deceniul Războiului de Independență, la care face referire sursa A. **2 puncte**
3. Precizați titlaturile monarhului României menționate în sursa A, **4 puncte** respectiv în sursa B.

4. Identificați, din sursa B, statutul politico-juridic al României la jumătatea secolului al XIX-lea **2 puncte**
5. Selectați o informație, din sursa A, care precizează orientarea politicii externe a României până la obținerea Independenței de Stat. **3 puncte**
6. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa B, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect). **7 puncte**
7. Prezentați două acțiuni diplomatice ale statului român desfășurate în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, respectiv în prima jumătate a secolului al XX-lea. **8 puncte**

SUBIECTUL II**30 de puncte**

Citiți, cu atenție, textul de mai jos.

„Războaiele Balcanice au constituit deznodământul firesc al unei îndelungi evoluții anterioare a situației din sud-estul Europei.[...] Intrarea armatelor române în Bulgaria, marșul lor fără lupte spre Sofia, capitularea unui corp de armată bulgar au fost privite cu ostilitate la Viena. Guvernul austro-ungar a încercat totuși să nu piardă complet terenul. Pe de o parte pentru a diminua ascendentul pe care îl căpătaseră Rusia și Franța, el a recunoscut, la rândul său, necesitatea unor schimbări teritoriale în favoarea României. Pe de altă parte în dorința de a limita consecințele negative... a cerut ca România să intervină pe lângă statele beligerante pentru încetarea luptelor. Era, de fapt, o dorință pe care o împărtășeau și alte mari puteri. Intervenția României a avut un rol important în încetarea ostilităților..., și începerea tratatelor. Tratatul a avut loc la București, fapt care sublinia rolul României în aplanarea conflictului. Prin pacea încheiată la 28 iulie 10 august 1913, Bulgaria ceda Serbiei o mare parte a Macedoniei, Greciei sudul acesteia și o parte din Tracia apuseană, o parte a Traciei răsăritene cu Adrianopolul fiind retrocedată Imperiului Otoman. Astfel Bulgariei i se interzicea accesul la Marea Egee. În sfârșit, România primea Dobrogea de Sud, până la linia Turtucaia-Ecrene. Pacea de la București a reprezentat un moment important al relațiilor internaționale. Ea este prima în care hotărâri însemnate sunt luate de micile state din sud-est, fără amestecul marilor puteri.

Academia Română, *Istoria românilor, vol. II, tom II*

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Identificați conflictul la care se referă sursa dată. **2 puncte**
2. Identificați o acțiune diplomatică menționată în sursă. **2 puncte**
3. Precizați, din sursă, atitudinea Austro-Ungariei în legătură cu acțiunea militară a României **3 puncte**
4. Identificați, din sursă, două informații referitoare acțiunile întreprinse de Austro-Ungaria față de România **6 puncte**
5. Menționați, din sursă, o informație referitoare la consecința pentru România, urmare a participării la acțiunea militară. **3 puncte**
6. Formulați, pe baza sursei date, un punct de vedere referitor la rolul României în relațiile internaționale, susținându-l cu două informații din sursă. **10 puncte**
7. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia statul român s-a implicat în relațiile internaționale din prima jumătate a secolului al XX-lea, pentru menținerea păcii și securității în lume. (Se punctează coerența și relevanța argumentării elaborate prin utilizarea unui fapt istoric relevant, respectiv a conectorilor care exprimă cauzalitatea). **4 puncte**

SUBIECTUL III**30 de puncte**

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre Principatele Române și România în contextul Crizei Orientale din secolul al XIX-lea, având în vedere:

- menționarea a două mari puteri din perioada secolului al XIX-lea care se implică în Criza Orientală;
- menționarea unei acțiuni militare în contextul Crizei Orientale și a unei consecințe pentru Principatele Române;
- menționarea unei acțiuni diplomatice a României desfășurată în a doua jumătate a secolului al XIX-lea;

prezentarea unei acțiuni militare a României din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și a unei consecințe a acesteia.

- formularea unui punct de vedere referitor la consecințele Crizei Orientale asupra spațiului românesc în perioada secolului al XIX-lea și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă! Se punctează și utilizarea limbajului istoric adecvat, structurarea eseului, evidențierea relației cauză-efect, elaborarea argumentului istoric (prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice și încadrarea eseului în limita de spațiu precizată.

Barem de evaluare și notare**SUBIECTUL I****30 de puncte**

1. **câte 2 puncte** pentru identificarea atât din sursa A, cât și din sursa B a două state. **(2p x 2 = 4p)**
2. **2 puncte** pentru menționarea deceniului războiului de independență la care face referire sursa A;
3. **câte 2 puncte** pentru precizarea, din sursa A, respectiv din sursa B, a titlaturilor monarhului **(2p x 2 = 4p)**
4. **2 puncte** pentru identificarea, din sursa B, a statutului politico-juridic al României la jumătatea secolului al XIX-lea.
5. **3 puncte** pentru selectarea, din sursa A, unei informații care externe a României până la obținerea Independenței de Stat. precizează orientarea politicii
6. **7 puncte** pentru scrierea oricărei relații cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa B, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect);
7. **câte 1 punct** pentru menționarea a două acțiuni diplomatice ale statului român desfășurate în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, respectiv în prima jumătate a secolului al XX-lea. **(2p x 2 = 4p)**
evidențierea relației
- câte 3 puncte** pentru prezentarea acțiunilor diplomatice istorice de cauzalitate și utilizarea unui exemplu;
- 1 punct** pentru utilizarea doar a unui exemplu referitor la acțiunile diplomatice menționate.

SUBIECTUL II**30 de puncte**

1. **2 puncte** pentru identificarea din sursa dată a conflictului.
2. **2 puncte** pentru identificarea unei acțiuni diplomatice menționată în sursă.
3. **3 puncte** pentru precizarea, din sursă, a atitudinii Austro-Ungariei în legătură cu militară a României.
4. **câte 3 puncte** pentru identificarea, din sursă, a două informații referitoare acțiunile întreprinse de Austro-Ungaria față de România. **(3p x 2 = 6p)**

5. 3 puncte pentru menționarea, din sursă, a unei informații referitoare la consecința pentru România a participării la acțiunea militară.

6. 4 puncte pentru formularea, pe baza sursei, a unui punct de vedere referitor la rolul României în relațiile internaționale; câte 3 puncte pentru selectarea, din sursă, a oricăror două informații care susțin punctul de vedere formulat. **(3p x 2 = 6p)**

7. 4 puncte pentru argumentarea afirmației date prin prezentarea oricărui fapt istoric relevant și prin utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (deoarece, pentru că etc.) și concluzia (așadar, prin urmare etc.)

SUBIECTUL III

30 de puncte

Informația istorică - 24 de puncte distribuite astfel:

- câte 3 puncte pentru menționarea a două mari puteri din perioada secolului al XIX-lea care se implică în criza orientală; **(3p x 2 = 6p)**
- **câte 2 puncte** pentru menționarea acțiunii militare în contextul Crizei Orientale și a unei consecințe pentru Principatele Române; **(2p x 2 = 4p)**
- **2 puncte** pentru menționarea unei acțiuni diplomatice a României, desfășurată în a doua jumătate a secolului al XIX-lea;
câte 1 punct pentru menționarea unei acțiuni militare a României, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și a unei consecințe a acesteia. **(1px2=2p)**

câte 3 puncte pentru prezentarea acțiunii militare menționate, respectiv a consecinței, prin evidențierea relației istorice de cauzalitate și utilizarea unui exemplu; **(3p x 2 = 6p)**

1 punct pentru utilizarea doar a unui exemplu referitor la acțiunea militară menționată.
respectiv a consecinței.

- **1 punct** pentru formularea oricărui punct de vedere referitor la consecințele Crizei Orientale asupra spațiului românesc în perioada secolului al XIX-lea;

4 puncte pentru susținerea punctului de vedere formulat printr-un argument istoric - prezentarea oricărui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care (deoarece, pentru că etc.) și concluzia (așadar, prin urmare etc.) exprimă cauzalitatea

Ordonarea și exprimarea ideilor menționate - 6 puncte distribuite astfel:

2 puncte pentru utilizarea limbajului istoric adecvat

1 punct pentru utilizarea parțială a limbajului istoric adecvat

- 1 punct** pentru structurarea eseului (introducere - cuprins - încheiere)
2 puncte pentru respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice
1 punct pentru respectarea parțială a succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice
1 punct pentru respectarea limitei de spațiu.

6. Secolul XX, între democrație și totalitarism. Ideologii și practici politice în România și în Europa

Tema tratează regimurile politice din Europa în secolul al XX-lea și poate fi studiată după următorul plan:

- A. Secolul XX între democrație și totalitarism, considerații generale asupra**
- B. Regimurile politice democratice**
 - Caracteristicile regimurilor democratice
 - Practici politice democratice
 - a. Modelul politic britanic**
 - b. Modelul Politic francez**
 - c. Regimul democratic din România în prima jumătate a secolului al XX-lea**
- C. Practici politice totalitare**
 - Comunismul
 - Fascismul
 - Nazismul
 - Extremismul în România

Tipuri de cerințe scurte și elaborate (lungi) formulate la subiectele I și II

A. Statul fascist, care este forma cea mai înaltă și cea mai puternică a personalității, este o forță. dar, o forță intelectuală și morală care rezumă toate formele vieții umane. In consecință el nu se poate limita la funcțiile simple de supraveghere și tutela cum dorește liberalismul. Statul nu este un simplu mecanism destinat a limita libertățile individuale, El reprezintă o formă și o regulă interioară, o disciplină totală: el pătrunde în voință și inteligență... Statul fascist... aduce soluții pentru probleme universale, respectiv cele ale: domeniului politic, datorită fracționării partinice, abuzurilor de putere ale parlamentarismului, iresponsabilității adunărilor; în domeniul economic, datorită funcțiilor sindicale mereu mai numeroase și tot mai apăsătoare atât pentru muncitori cât și pentru patroni; in domeniul moral, datorită necesității

ordinii, disciplinei, supunerii regulilor morale ale patriei.

Mussolini, Doctrina fascistă, în Istoria lumii în texte, coord. B. Murgescu
B. Am ajuns în Reichstag pentru a utiliza în profitul nostru armele democrației. (...) Dacă democrația este atât de stupidă încât să ne dea permise de transport gratuite și o imunitate parlamentară, este problema ei (...). Dacă vom reuși, prin alegeri să plasăm 60-70 de agitatori ai partidului nostru în diferite parlamente locale, statul însuși ne va oferi armele cu care să-l combatem. (...) Nu trebuie crezut că am descoperit un model de democrație. Noi ne pregătim să ne atacăm inamicii precum lupul pus paznic la oi. (30 aprilie 1928)"

Tactica luptei împotriva democrației expusă de Goebbels în jurnalul său, *Der Angriff*, în Istoria lumii în texte, coord. B. Murgescu

I. Cerințe cu răspunsuri scurte (precizați, identificați, numiți, scrieți)

1. Precizați secolul la care face referire sursa B.
2. Identificați, din sursa A, o ideologie democratică.
3. Numiți o instituție politică precizată în sursa B.
4. Identificați, din sursa A, două categorii socioprofesionale.
5. Precizați câte un regim politic la care fac referire sursa A, respectiv sursa B.
6. Scrieți litera corespunzătoare sursei care susține lupta împotriva democrației folosindu-se de practici democratice și selectați o informație în acest sens.
7. Menționați, din sursa A, două informații referitoare la caracteristicile statului fascist.
8. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa A, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect).

II. Cerințe cu răspunsuri medii/lungi.

1. Formulați, pe baza sursei A, un punct de vedere referitor la rolul statului fascist, susținându-l cu două informații selectate din sursă.
2. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia în prima jumătate a secolului al XX-lea, în România a funcționat un regim democratic.
3. Menționați o caracteristică a unui regim autoritar.
4. Menționați o asemănare între ideologiile totalitare.
5. Prezentați o consecință a manifestării totalitarismului în secolul al XX-lea.
6. Prezentați o practică politică democratică, respectiv o practică politică totalitară.

România, în perioada interbelică,

7. Prezentați un regim politic democratic care a funcționat într-un stat din Europa, altul decât 8. Prezentați un regim politic totalitar care a funcționat într-un stat din Europa, altul decât România.

Fișă de lucru (8)

Modele de subiecte și bareme

SUBIECTUL I

(30 puncte)

Citiți, cu atenție, textele de mai jos.

A...(...) Mai presus de orice, fascismul cu cât mai mult ia în considerare viitorul și dezvoltarea umanității, chiar separat de considerațiile politice de moment, nu crede nici în posibilitatea, nici în utilitatea păcii eterne. Astfel aceasta repudiază doctrina pacifismului născută din renunțarea la luptă și dintr-un act de lașitate în fața sacrificiului. Numai războiul poate aduce toată energia umană la cea mai înaltă tensiune și poate pune însemnul nobilității asupra popoarelor care au curajul să-l cunoască. (...) Fascismul (este) complet opusul (...) socialismului marxist, concepției materialiste despre istorie, corespunzător căreia istoria civilizației umane poate fi explicată doar prin conflictul de interese dintre variate grupuri sociale și prin schimbarea și dezvoltarea cu ajutorul instrumentelor de producție (...).

Eugen Weber, *The Western Tradition*, vol. II

B. (...) Realizările socialismului în țara noastră au reprezentat un motiv de bucurie nu doar pentru partid și nu doar pentru muncitori și pentru țărani din cooperativele agricole de producție, ci și pentru intelectualii sovietici și pentru cetățenii cinstiți ai Uniunii Sovietice. Dar aceste realizări nu au constituit un motiv de bucurie pentru reminiscențele claselor exploatare, care au fost înfrânte; dimpotrivă, reprezentanții acestor clase au fost cuprinși de ură, pe măsură ce timpul a trecut. (...) Făcând epurări și intarindu-si rândurile, distrugând dușmanii partidului și combătând neabătut abaterile de la linia partidului, partidul bolșevicilor a stâns rândurile în jurul comitetului central sub a cărui conducere partidul și țara sovietelor a trecut la o nouă etapă, aceea a construirii unei societăți socialiste, în care clasele nu există.

History of the Communist Party of the Soviet Union - Bolsheviks, Short Course

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Identificați câte o ideologie politică menționată în sursa A, **4 puncte** respectiv în sursa B
2. Numiți spațiul istoric la care face referire sursa B. **2 puncte**
3. Precizați, din sursa B, formațiunea politică la care se referă **2 puncte** textul.
4. Scrieți litera corespunzătoare sursei care susține necesitatea **5 puncte** eliminării claselor sociale și selectați, din sursă, o informație în acest sens.
5. Scrieți, din sursa B, două informații aflate într-o relație de **7 puncte** cauzalitate (cauză-efect), precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect).
6. Prezentați o ideologie totalitară în afara celor la care se referă **6 puncte** sursele date.
7. Menționați o asemănare între practicile politice ale regimurilor **4 puncte** totalitare.

SUBIECTUL II**30 de puncte****Citiți, cu atenție, textul de mai jos.**

Principala problemă a vieții politice românești în perioada interbelică a fost confruntarea între democrație și autoritarism. (...) Apatia și lipsa de experiență a maselor de țărani, determinate în principal de excluderea lor aproape totală din viața politică, nu au fost niciodată depășite în întregime și, drept rezultat, impactul votului universal s-a diminuat. (...) Anii '30 au fost deceniul crizei democrației românești. Criza economică mondială a exacerbato problemele economice existente și tensiunile sociale și a stimulat astfel toate acele forțe care căutau să submineze guvernarea parlamentară. Criza care se cocea a sporit atracția antisemitismului în rândurile anumitor elemente ale societății care au recurs la acesta pentru a dobândi sprijin pentru tipurile lor particulare de naționalism. În fruntea câtorva organizații care făceau din antisemitismul lor nucleul ideologic al noii României se afla Garda de Fier, care a atins apogeul popularității sale la mijlocul anilor '30."

Keith Hitchins, *România 1866-1947*

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Identificați secolul la care se referă sursa dată. **2 puncte**
 2. Numiți două regimuri politice menționate în sursă. **6 puncte**
 3. Precizați, din sursă, un drept politic și o formațiune politică. **6 puncte**
 4. Identificați din sursă o categorie socială. **2 puncte**
 5. Formulați, pe baza sursei, un punct de vedere referitor la impactul crizei economice, susținându-l cu două informații selectate din sursă. **10 puncte**
 6. Argumentați, printr-un fapt istoric, afirmația conform căreia în România secolului al XX-lea au existat practici totalitare. **4 puncte**
- (Se punctează coerența și relevanța argumentării elaborate prin utilizarea unui fapt istoric relevant, respectiv a conectorilor care exprimă cauzalitatea).

SUBIECTUL III**30 de puncte**

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre evoluția vieții politice din România interbelică, având în vedere:

- menționarea a doi factori care au contribuit la consolidarea democrației interbelice;
- precizarea a doi reprezentanți ai vieții politice românești și menționarea a două ideologii politice susținute de aceștia;
- menționarea unei asemănări între cele două ideologii politice pentru care ati optat;
- prezentarea unei ideologii politice de tip totalitar din România interbelică;
- formularea unui punct de vedere referitor la rolul democrației românești interbelice și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă! Se punctează și utilizarea limbajului istoric adecvat, structurarea eseului, evidențierea relației cauză-efect, elaborarea argumentului istoric (prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice și încadrarea eseului în limita de spațiu precizată.

Barem de evaluare și notare**SUBIECTUL I****(30 puncte)**

1. **câte 2 puncte** pentru identificarea oricărei ideologii politice menționată în sursa A, respectiv în sursa B. **(2p x 2 = 4p)**
2. **2 puncte** pentru numirea unui spațiu istoric la care face referire sursa B.
3. **2 puncte** pentru precizarea, din sursa B, a formațiunii politice la care se referă textul
4. **2 puncte** pentru scrierea literei corespunzătoare sursei care susține necesitatea eliminării claselor sociale
- 3 **puncte** pentru selectarea, din sursă, a oricărei informații în acest sens.
5. **7 puncte** pentru scrierea oricărei relații cauză efect stabilită între două informații selectate din sursa B, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect).
6. **2 puncte** pentru menționarea unei ideologii totalitare în afara celor la care se referă sursele date;
- 4 **puncte** pentru prezentarea ideologiei totalitare menționate.
7. **4 puncte** pentru menționarea unei asemănări între practicile politice ale regimurilor totalitare.

SUBIECTUL II**(30 puncte)**

1. **2 puncte** pentru identificarea deceniului la care se referă sursa dată
2. **câte 3 puncte** pentru numirea a două regimuri politice menționate în sursă. **(3p x 2 = 6p)**
3. **câte 3 puncte** pentru precizarea, din sursă, a unui drept politic și a unei formațiuni politice. **(3p x 2 = 6p)**
4. **2 puncte** pentru identificarea, din sursă, a unei categorii sociale.
5. **4 puncte** pentru formularea, pe baza sursei sursei, a oricărui punct de vedere referitor la impactul crizei economice;
- câte 3 puncte** pentru selectarea, din sursa, a oricărei informații care susțin punctul de vedere formulat. **(3p x 2 = 6p)**
6. **4 puncte** pentru argumentarea afirmației date prin prezentarea oricărui fapt istoric relevant și prin utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (deoarece, pentru că etc.) și concluzia(așadar, prin urmare etc.)

SUBIECTUL III**30 de puncte****Informația istorică - 24 de puncte distribuite astfel:**

- câte 2 puncte pentru menționarea oricăror doi factori care au contribuit la consolidarea democrației interbelice; **(2px 2=4p)**
 - **câte 2 puncte** pentru precizarea a doi reprezentanți ai vieții politice românești. **(2px 2=4p)**
 - câte 2 puncte** pentru menționarea a două ideologii politice susținute de aceștia; **(2px 2=4p)**
 - **3 puncte** pentru menționarea unei asemănări între cele două ideologii politice pentru care s-a optat:
 - **1 punct** pentru menționarea unei ideologii politice de tip totalitar din România interbelică;
 - 3 puncte** prezentarea ideologiei politice totalitare menționate, prin evidențierea relației istorice de cauzalitate și utilizarea unui exemplu;
 - 1 punct** pentru utilizarea doar a unui exemplu referitor la ideologia totalitară menționată
 - **1 punct** pentru formularea oricărui punct de vedere referitor la rolul democrației românești interbelice;
 - 4 puncte** pentru susținerea punctului de vedere formulat printr-un argument istoric prezentarea oricărui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (deoarece, pentru că etc.) și concluzia (așadar, prin urmare etc.)
- Ordonarea și exprimarea ideilor menționate - 6 puncte distribuite astfel:**
- 2 puncte** pentru utilizarea limbajului istoric adecvat
 - 1 punct** pentru utilizarea parțială a limbajului istoric adecvat
 - 1 punct** pentru structurarea eseului (introducere - cuprins - încheiere)
 - 2 puncte** pentru respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice
 - 1 punct** pentru respectarea parțială a succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice
 - 1 punct** pentru respectarea limitei de spațiu.

- ❖ Sugestie de **introducere general valabilă** la tema **Secolul XX, între democrație și totalitarism. Ideologii și practici politice în România și în Europa:**

Secolul al XX-lea este cunoscut în istorie și sub denumirea de „secolul extremelor” deoarece a fost marcat atât de democrație, cât și de totalitarism.

Cele două tipuri de regimuri politice, democratic și totalitar, au fost reprezentate de-a lungul secolului pe întregul continent. La sfârșitul primului război mondial regimurile democratice de tip liberal s-au consolidat în state precum Marea Britanie, Franța, Danemarca, Suedia, Norvegia. Partidele democratice conservatoare și liberale din aceste țări au elaborat programe politice care au exprimat principiile democratice. Tot după primul război mondial s-a instaurat și primul regim totalitar din Europa - comunismul în Rusia.

7. Constituțiile din România

Tema poate fi studiată după următorul plan:

- A. Ideea de Constituție**
- B. Documente/Acte cu valoare constituțională din spațiul rom/nesc care au precedat prima Constituție**
- C. Constituțiile liberale (democratice) din România**
 - Constituția din 1866
 - Constituția din 1923
 - Constituția din 1991
- D. Constituțiile totalitare din România**
 - Constituția din 1938
 - Constituția din 1948
 - Constituția din 1952
 - Constituția din 1965

Tipuri de cerințe scurte și elaborate (lungi) formulate la subiectele I și II

A... Convențiunea pune la baza organizării Principatelor Unite principiul separației puterilor în stat (art.3), încredințând Domnului puterea executivă (art. 4), iar puterea legislativă în mod colectiv Domnului, câte unei Adunări Elective de fiecare Principat și unei Comisii Centrale comune (art. 5). Puterea judecătorească era încredințată magistraților (art. 7), dar inamovibilitatea judecătorilor era prevăzută numai pentru magistrații Înaltei Curți de Justiție și Casație, care era comună celor două Principate (art. 38). (...) Domnul era ales pe viață (art. 10), trebuia să fie pământean (art. 13) și guverna cu ajutorul miniștrilor (art. 4).

Eleodor Foçșeneanu, *Istoria constituțională a României*

B. Separația puterilor în stat era în fapt desființată și se produce o concentrare masivă a puterii în mâinile regelui, care devine capul statului (art. 30). Puterea

legislativă se exercită de rege prin reprezentațiunea națională (art. 31), iar puterea executivă este încredințată tot regelui care o exercită prin guvernul său (art. 32), preponderența regelui fiind clar formulată. Inițiativa legislativă este tot de competența regelui, limitând inițiativa parlamentară...

Eleodor Focșeneanu, *Istoria constituțională a României*

I. Cerințe cu răspunsuri scurte (precizați, identificați, numiți, scrieți)

1. Menționați, din sursa A, înalții funcționari ai statului, cu rol executiv.
2. Identificați, din sursa A, respectiv din sursa B, câte o instituție cu rol legislativ.
3. Numiți titlul monarhic menționat în sursa A, respectiv în sursa B.
4. Identificați, din sursa A, spațiul istoric.
5. Precizați principiul politic la care fac referire atât sursa A, cât și sursa B.
6. Scrieți litera corespunzătoare sursei care susține creșterea puterii monarhului și selectați informație în acest sens.
7. Menționați, din sursa A, două informații referitoare la caracteristicile domniei.
8. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa B, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect).

II. Cerințe cu răspunsuri medii/lungi

1. Formulați, pe baza sursei B, un punct de vedere referitor la rolul monarhului în stat, susținându-l cu două informații selectate din sursă.
2. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia în prima jumătate a secolului al XX-lea, în România a fost emisă o constituție totalitară.
3. Menționați o caracteristică a Constituției din 1866. 4. Menționați o asemănare, respectiv o deosebire între două constituții monarhice.
5. Prezentați o modificare adusă primului act constituțional din România.
6. Prezentați contextul istoric, respectiv o cauză emiterii unei constituții din România, din prima jumătate a secolului al XX-lea.
7. Menționați o asemănare, respectiv o deosebire între două constituții totalitare.
8. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia, în a doua jumătate a secolului al XX-lea, în România a funcționat un regim politic democratic.
9. Prezentați evoluția sistemului de vot din România, din prima jumătate a secolului al XX-lea.

Fișă de lucru (8)
Modele de subiecte și bareme**SUBIECTUL I** **(30 puncte)****Citiți cu atenție textele de mai jos.**

A. Regulamentele Organice au introdus separarea puterilor în stat. Puterea legislativă e reprezentată de o Adunare obștească, aleasă pe cinci ani, în care ponderea importantă aibă marea boierime; Adunării îi revenea inițiativa legislativă și redactarea legilor, prezentate apoi domnului. Acesta era ales pe viață de o Adunare obștească extraordinară, cuprinzând, alături de boieri și reprezentanți ai «isnafurilor», corporațiile orășenești, adică ai burgheziei în formare. (...) Puterea judecătorească era alcătuită dintr-o rețea de tribunale județene, urmată la nivel superior de trei divane, forul suprem fiind înaltul divan. Regulamentele Organice au abolit pedeapsa cu moartea și tortura și au introdus perechea de bază în împărțirea dreptății: procurorul și avocatul. O cotitură esențială și benefică au făcut Regulamentele Organice în domeniul fiscalității. Ele au abolit sistemul atât de apăsător pentru contribuabili al numeroaselor dari directe și indirecte, instituite arbitrar, precum și categoriile de scutelnici și poslusnici și a introdus un impozit unic.

Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*

B. Pentru a-și consolida poziția, Cuza a promulgat o nouă lege electorală și o nouă Constituție (Statut). (...) Statutul reflecta, de asemenea, nemulțumirea lui Cuza față de adunările reprezentative, ducând astfel la schimbarea fundamentală a relației dintre ramura executivă și cea legislativă a guvernului. Noua constituție a subordonat legislativul domnitorului, deoarece îi garanta acestuia puteri cum ar fi dreptul unic de a iniția o lege și dreptul suprem de veto asupra proiectelor de lege adoptate de adunare."

M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, S. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Identificați, din sursa A, două categorii sociale. **4 puncte**
2. Numiți conducătorul politic precizat în sursa B. **2 puncte**

3. Precizați, din sursa A, instanța supremă a puterii judecătorești. **2 puncte**
4. Scrieți litera corespunzătoare sursei care susține creșterea puterii domnitorului și selectați o informație în acest sens. **5 puncte**
5. Scrieți, din sursa A, două informații aflate într-o relație de cauzalitate (cauză-efect), precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect). PSL. **7 puncte**
6. Prezentați două principii înscrise într-o constituție democratică. **6 puncte**
7. Menționați o asemănare, respectiv o deosebire între două Constituții totalitare din România. **4 puncte**

SUBIECTUL II**30 de puncte****Citiți, cu atenție, textul de mai jos.**

Art. 2. Republica Populară Română a luat ființă prin lupta dusă de popor, în frunte cu clasa muncitoare, împotriva fascismului, reacțiunii și imperialismului. direct și secret. (...)

Art. 3. În Republica Populară Română întreaga putere de stat emană de la popor și aparține poporului. Poporul își exercită puterea prin organe reprezentative, alese prin vot universal, egal, ale

Art. 5. În Republica Populară Română, mijloacele de producție aparțin Statului, ca bunuri întregului popor, sau organizațiilor cooperatice, sau particularilor, persoanelor fizice sau juridice

Art. 6. Bogățiile de orice natură ale subsolului, zăcămintele miniere, pădurile, apele, izvoarele de energie naturală, căile de comunicație ferată, rutiere, pe apă și în aer, posta, telegraful, telefonul și radioul aparțin Statului, ca bunuri comune ale poporului. trecere în proprietatea Statului a bunurilor enumerate în alineatul precedent, care, la data intrării

Prin lege se vor stabili modalitățile de în vigoare a prezentei Constituții, se aflau în mâinile particulare. (...) Art. 9. Pământul aparține celor ce-l muncesc. Statul protejează proprietatea de muncă țărănească. Statul încurajează și sprijină cooperarea sătească. Pentru a stimula ridicarea agriculturii, statul poate crea întreprinderi agricole, proprietatea statului."

Constituția din 1948

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Identificați un principiu de guvernare și un drept politic înscris în Constituția dată **6 puncte**
2. Numiți secolul la care face referire sursa dată. **2 puncte**

3. Precizați, din sursă, o formă de organizare asociativă de muncă și un domeniu economic **6 puncte**
4. Menționați spațiul istoric precizat în sursă. **2 puncte**
5. Formulați, pe baza sursei, un punct de vedere referitor la statutul proprietății, susținându-l cu două informații selectate din sursă. **10 puncte**
6. Argumentați, printr-un fapt istoric, afirmația conform căreia regimul politic din prima jumătate a secolului al XX-lea din România s-a modificat prin emiterea unei Constituții. (Se punctează coerența și relevanța argumentării elaborate prin utilizarea unui fapt istoric relevant, respectiv a conectorilor care exprimă cauzalitatea). **4 puncte**

SUBIECTUL III**30 de puncte**

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre Constituțiile perioadei monarhice din România, având în vedere:

- menționarea contextului istoric, respectiv a unei cauze a adoptării primelor două Constituții ale perioadei monarhice;
- precizarea unei modificări și a unei consecințe, urmare a amendamentului adus la una dintre cele două Constituții pentru care ați optat;
- prezentarea unei constante/element de continuitate și a unei deosebiri între două constituții din prima jumătate a secolului al XX-lea ;
- formularea unui punct de vedere referitor la consecințele adopării Constituțiilor în perioada monarhiei pentru România și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă! Se punctează și utilizarea limbajului istoric adecvat, structurarea eseului, evidențierea relației cauză-efect, elaborarea argumentului istoric (prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice și încadrarea eseului în limita de spațiu precizată.

Barem de evaluare și notare**SUBIECTUL I****30 puncte**

1. câte 2 puncte pentru identificarea, din sursa A, a două categorii sociale. (2p x 2 = 4p)

2. **2 puncte** pentru numirea conducătorului politic precizat în sursa B.
3. **2 puncte** pentru precizarea, din sursa A, a instanței supreme a puterii judecătorești.
4. **3 puncte** pentru scrierea literei corespunzătoare sursei care susține creșterea puterii domnitorului
2 puncte pentru selectarea unei informații în acest sens.
5. **7 puncte** pentru scrierea oricărei relații cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa A, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect).
6. **câte 1 punct** pentru menționarea a două principii înscrise într-o constituție democratică; **(1p x 2 = 2p)**
câte 2 puncte pentru prezentarea celor două principii menționate. **(2px 2 = 4p)**
7. **câte 2 puncte** pentru menționarea unei asemănări, respectiv a unei deosebiri între două constituții totalitare din România. **(2p x 2 = 4p)**

SUBIECTUL II**30 de puncte**

1. **câte 3 puncte** pentru identificarea unui principiu și a unui drept politic înscris în dată. **(3px2=6p)**
2. **2 puncte** pentru numirea secolului la care referire sursa dată.
3. **câte 3 puncte** pentru precizarea, din sursă, unei forme de organizare asociativă de muncă și a unui domeniu economic. **(3px 2=6p)**
4. **2 puncte** pentru menționarea spațiului istoric precizat în sursă.
5. **4 puncte** pentru formularea, pe baza sursei, a oricărui punct de vedere referitor la statutul proprietății;
câte 3 puncte pentru selectarea, din sursă, a oricăror două informații care susțin punctul de vedere formulat **(3p x 2 = 6p)**
6. **4 puncte** pentru argumentarea afirmației date prin prezentarea oricărui fapt istoric relevant și prin utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (deoarece, pentru că etc.) și concluzia (așadar, prin urmare etc.)

SUBIECTUL III**30 de puncte****Informația istorică - 24 de puncte distribuite astfel:**

- **câte 4 puncte** pentru menționarea contextului istoric, respectiv a unei cauze a adoptării primelor două Constituții ale perioadei monarhice; **(2 x 4p = 8p)**
- **câte 2 puncte** pentru precizarea unei modificări, respectiv a unei consecințe urmare a amendamentului adus la una dintre cele două Constituții alese; **(2p x 2 = 4p)**

- **câte 1 punct** pentru menționarea unei constante/element de continuitate, respectiv a unei deosebiri între două Constituții din prima jumătate a secolului al XX-lea; **(1px2=2p)**
- **câte 3 puncte** prezentarea unei constante/element de continuitate, respectiv a unei deosebiri între două Constituții din prima jumătate a secolului al XX-lea, prin evidențierea relației istorice de cauzalitate și utilizarea unui exemplu; **(3px2= 6p)**
 - 1 punct** pentru utilizarea doar a unui exemplu referitor la constanta/elementul de continuitate, respectiv a unei deosebiri între două Constituții din prima jumătate a secolului al XX-lea.
 - **1 punct** pentru formularea oricărui punct de vedere referitor la consecințele adopției Constituțiilor în perioada monarhiei pentru România;
 - 3 puncte** pentru susținerea punctului de vedere formulat printr-un argument istoric prezentarea oricărui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (deoarece, pentru că etc.) și concluzia (așadar, prin urmare etc.)

Ordonarea și exprimarea ideilor menționate - 6 puncte distribuite astfel:

2 puncte pentru utilizarea limbajului istoric adecvat

1 punct pentru utilizarea parțială a limbajului istoric adecvat

1 punct pentru structurarea eseului (introducere - cuprins - încheiere)

2 puncte pentru respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice

1 punct pentru respectarea parțială a succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice

1 punct pentru respectarea limitei de spațiu.

❖ Sugestie de **introducere general valabilă** la tema ***Constituțiile României:***

Constituția reprezintă legea fundamentală într-un stat și este un element caracteristic Epocii moderne. În spațiul românesc prima constituție propriu-zisă a fost Constituția din 1866. Anterior acestei Constituții au existat, însă, mai multe acte cu valoare constituțională dintre care amintim „Constituția Cărvunărilor”, „Regulamentele Organice”, „Convenția de la Paris” și „Statutul Dezvoltător al Convenției de la Paris”. Constituțiile României pot fi încadrate în două categorii principale: Constituții liberale și Constituții care legiferează regimurile totalitare.

8. România postbelică. Stalinism, național-comunism și disidență anticomunistă. Construcția democrației postdecembriste.

Tema tratează evoluția României postbelice din momentul intrării sale în sfera de influență sovietică și până la revenirea sa la democrație și la statul de drept (1944-1989 și poate fi studiată după următorul plan:

A. Instaurarea regimului comunist în România (1944-1947)

- Contextul istoric
- Factori favorizatori

B. Regimul stalinist în România (1948-1965)

- Caracteristicile regimului stalinist în România
- Practici politice staliniste
- Consecințe

C. Regimul național-comunist în România (1965-1989)

- Etapele național-comunismului
- Practici politice ale regimului național-comunist
- Consecințe

D. Disidența anticomunistă

- Forme ale disidenței anticomuniste

E. Construcția democrației postdecembriste

Tipuri de cerințe scurte și elaborate (lungi) formulate la subiectele I și II

A. Cei mai mulți dintre deportați erau țărani, considerați, conform clasificărilor ideologizante din epocă, drept mijlocași sau «chiaburi». (...) O statistică secretă a Consiliului de Securitate a Statului din 16 februarie 1968... menționează că numărul persoanelor considerate "periculoase pentru securitatea statului, cărora li s-a impus domiciliul obligatoriu între 1953 și 1964 se ridică la 60.000. (...) numărul total al persoanelor care au suferit pedepse administrative s-a ridicat la 82 700. (...) Un deportat era un om căruia, în momentul dislocării, i se ridicau actele de identitate, înlocuite cu o simplă adeverință cu DO (domiciliu obligatoriu, n.n.). I se refuza o minimă demnitate, aceea de cetățean, fiind identificat doar cu statutul de «dislocat», un vinovat, un marginal, un fel de apatrid», cum spune unul dintre ei, dacă de-a dreptul un dușman.

Smaranda Vultur, *Un trist bilanț: deportările din perioada stalinistă a comunismului românesc, în Comunism și represiune în România*, 2006

B...Așa cum ne învață Lenin și Stalin, așa cum ne învață experiența Uniunii Sovietice, construirea socialismului nu este cu puțință fără o puternică industrializare. Iar această industrializare trebuie făcută prin dezvoltarea în

primul rând a industriei grele, a industriei producătoare de mijloace de producție.

Gheorghe Gheorghiu-Dej, *Articole și cuvântări*, 1951

I. Cerințe cu răspunsuri scurte (precizați, identificați, numiți, scrieți)

1. Menționați, din sursa A, o etichetă prin care regimul comunist îi desemna pe țărani înstăriți.
2. Precizați secolul la care face referire sursa A.
3. Identificați o instituție de represiune la care face referire sursa A.
4. Numiți procesul economic menționat în sursa B.
5. Identificați un conducător politic, respectiv un spațiu istoric precizat în sursa B.
6. Precizați o categorie socială menționată în sursa A.
7. Scrieți litera corespunzătoare sursei care susține anularea dreptului la libertate și selectați o informație în acest sens.
8. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa A, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect)

II. Cerințe cu răspunsuri medii/lungi

1. Formulați, pe baza sursei A, un punct de vedere referitor la cei considerați „periculoși” pentru statul român, susținându-l cu două informații selectate din sursă.
2. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia în perioada comunistă din România au fost folosite practici politice totalitare.
3. Menționați o caracteristică a regimului politic condus de Nicolae Ceaușescu.
4. Menționați o asemănare între practicile politice din timpul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, respectiv Nicolae Ceaușescu. dos contage
5. Prezentați o formă de manifestare a disidenței anticomuniste.
6. Prezentați o acțiune desfășurată pe plan intern, în timpul regimului național-comunist.
7. Prezentați o caracteristică a culturii în perioada comunistă.
8. Prezentați o acțiune politică internă, desfășurată în România în timpul regimului stalinist.
9. Prezentați o acțiune prin care să ilustrați dificultățile revenirii României la un regim democratic în perioada postdecembristă.

Fișă de lucru (9)**Modele de subiecte și bareme****SUBIECTUL I****(30 puncte)****Citiți cu atenție textele de mai jos.**

A. În toamna anului 1944, liberalii au constatat că se află într-o stare de dezorganizare considerabilă. Multe dintre organizațiile din provincie ale partidului nu aveau lideri, fiind prada fracționării, iar conducătorii partidului nu au reușit să întocmească un program la fel de cuprinzător la fel ca acela al Partidului Național Tărănesc. Brătianu a dat publicității o declarație generală conform căreia partidul va rămâne credincios principiilor sale tradiționale și va apăra drepturile politice și civile ale tuturor cetățenilor. Problema internă cu consecințele cele mai dăunătoare pentru Partidul Liberal a fost disputa dintre acesta și fracțiunea condusă de Gheorghe Tătărescu, dispută care s-a transformat într-o ruptură în momentul în care Tătărescu a format un Partid National Liberal disident.

M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor, *Istoria României*

B. În prima etapă, între 1948-1950, s-au nationalizat», adică s-au confiscat întreprinderile industriale, miniere, bancare, spitale și farmacii, cinematografe, locuințe etc. În 1949 a început colectivizarea forțată, adică o confiscare mascată a pământului individual, terminată în 1962, după multe abuzuri și rezistențe. Până la urmă, 96% din pământul arabil făcea parte din "gospodări colective». S-a trecut și la o industrializare forțată, cu baza în dezvoltarea industriei grele. Totul era trecut în planuri cincinale și decenale, care trebuiau să conducă numai la «succese» și mari realizări». Partidul Comunist, numit între 1948 și 1965, Partidul Muncitoresc Român, controla și dirija totul. Celelalte partide, inclusiv cele aliate, au fost desființate.

Ioan-Aurel Pop, *Românii și România*

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Identificați, din sursa A, respectiv din sursa B, câte o **4 puncte** formațiune politică.
2. Menționați deceniul la care face referire sursa A. **2 puncte**
3. Precizați două măsuri economice menționate în sursa B. **4 puncte**
dreptului la proprietate
4. Scrieți litera corespunzătoare sursei care menționează anularea **3 puncte**

5. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații **7 puncte** selectate din sursa A, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect).
6. Menționați două cauze ale impunerii regimului comunist în **6 puncte** România.
7. Prezentați o formă a disidenței din perioada stalinistă din **4 puncte** România.

SUBIECTUL II**30 de puncte****Citiți cu atenție textele de mai jos.**

A. La Teatrul Nottara s-a pus în scenă *Burghezul gentilom*, de Molière. La vizionarea de rigoare, textul clasic, interpretat fidel și cuminte, decorul și costumele de epocă n-au alarmat cenzura deghizată în aviz de specialitate. Dar la spectacol, altă treabă: prin intonație, gesturi, dar mai ales prin tăcerile bine plasate, George Constantin lasă de înțeles, fără echivoc, că portretul agățat în cui, cu părinții domnului Jourdain, doi bătrâni inculți și despotici, propulsați de împrejurări în fruntea bucatelor, îi reprezintă întocmai pe soții Ceaușescu. Sala aplauda dezlănțuit, cu un entuziasm ce o făcea să ignore frisonul indus de complicitatea la acul de lezmajestate. (C.B.)

Ioana Pârvulescu, *Și eu am trăit în comunism*

B., Regimul comunist a fost prin excelență, un regim polițienesc, lipsit de adeziunea maselor, care a provocat repulsie tuturor oamenilor raționali. Pentru a-și consolida puterea dobândită prin violență și mistificare, comuniștii au fost nevoiți să anihileze prin forță, nu numai opoziția fățișă, ci și pe cea potențială. Aici intrau toți cei care nu acceptau noua realitate, minciuna și demagogia ca normalitate. (...) Cele mai frecvente «delicte politice» deveniseră treptat comentariile de la cozile interminabile din alimentația publică, glumele cu subânțeles politic sau nemulțumirile, mai mult șoptite, față de «economisirea» energiei electrice sau termice.

Grațian Cormos, *Femei în infernul concentrationar din România 1945-1989*

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți regimul politic la care se referă sursa B. **2 puncte**
2. Menționați, din sursa B, o informație referitoare la procedeele folosite de comuniști pentru consolidarea puterii. **2 puncte**
3. Menționați, din sursa A, o informație referitoare la atitudinea populației în situația dată, care se referă sursa. **2 puncte**

4. Formulați, pe baza surselor date, un punct de vedere referitor la modalitățile de exprimare împotriva regimului politic, susținându-l cu două informații din sursa A, respectiv din sursa B. **10 puncte**

5. Formulați, pe baza surselor date, un punct de vedere referitor la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, susținându-l cu câte o informație din sursa A, respectiv din sursa B. **10 puncte**

6. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia, în ultimul deceniu al secolului al XX-lea, în România se revine la practici democratice. **4 puncte**

(Se punctează coerența și relevanța argumentării elaborate prin utilizarea unui fapt istoric relevant, respectiv a conectorilor care exprimă cauzalitatea).

SUBIECTUL III

30 de puncte

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre regimul comunist din România, având în vedere:

- menționarea a doi factori favorizatori și a două cauze care au dus la instaurarea regimului comunist în România;
- prezentarea unui fapt istoric din perioada regimului stalinist din România și a unei consecințe a acestuia;
- prezentarea unei asemănări între două practici politice din România, din perioada stalinistă, respectiv național-comunistă;
- formularea unui punct de vedere referitor la încălcarea drepturilor și libertăților cetățenești în perioada comunistă din România și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă! Se punctează și utilizarea limbajului istoric adecvat, structurarea eseului, evidențierea relației cauză-efect, elaborarea argumentului istoric (prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice și încadrarea eseului în limita de spațiu precizată.

Barem de evaluare și notare

SUBIECTUL I

1. **câte 2 puncte** pentru identificarea din sursa A, respectiv din sursa B, a câte unei formațiuni politice. **(2px 2 = 4p)**

2. **2 puncte** pentru menționarea deceniului sursa A;

3. **câte 2 puncte** pentru precizarea, din sursa B, a două măsuri economice. **(2px 2 = 4p)**

4. **3 puncte** pentru scrierea literei corespunzătoare sursei care menționează

anularea dreptului la proprietate privată.

5. 7 puncte pentru scrierea oricărei relații cauză efect stabilită între două informații selectate din sursa A, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect);

6. câte 3 puncte pentru menționarea oricăror două cauze a impunerii regimului comunist din România **(3p x 2 = 6p)**

7. 1 punct pentru menționarea unei forme a disidenței din perioada stalinistă din România

3 puncte pentru prezentarea formei menționate, prin evidențierea relației istorice de cauzalitate și utilizarea unui exemplu:

1 punct pentru utilizarea doar a unui exemplu referitor la forma menționată.

SUBIECTUL II

30 de puncte

1. 2 puncte pentru numirea, din sursa B, a regimului politic. la procedeele folosite

2. 2 puncte pentru menționarea, din sursa B, a unei informații referitoare la procedeele folosite de comuniști pentru consolidarea puterii.

3. 2 puncte pentru menționarea, din sursa A, a unei informații referitoare la atitudinea populației în situația dată, la care se referă sursa.

4. 4 puncte pentru formularea, pe baza surselor, a unui punct de vedere referitor la modalitățile de exprimare împotriva regimului politic;

câte 3 puncte pentru selectarea, din sursa A, respectiv B a oricăror două informații care susțin punctul de vedere formulat. **(3p x 2 = 6p)**

5. 4 puncte pentru formularea, pe baza surselor, a unui punct de vedere referitor la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului;

câte 3 puncte pentru selectarea, din sursa A, respectiv B a oricăror două informații care susțin punctul de vedere formulat. **(3p x 2 = 6p)**

6. 4 puncte pentru argumentarea afirmației date prin prezentarea oricărui fapt istoric relevant și prin utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (deoarece, pentru că etc.) și concluzia (așadar, prin urmare etc.)

SUBIECTUL

III

30 de puncte

Informația istorică - 24 de puncte distribuite astfel:

- **câte 4 puncte** pentru menționarea a doi factori favorizatori și a două cauze care au dus la instaurarea regimului comunist în România; **(4p x 2 = 8p)**
- **câte 1 punct** pentru menționarea unui fapt istoric din perioada regimului

stalinist din România și a unei consecințe acestuia;

(1p x 2 = 2p)

câte 3 puncte pentru prezentarea faptului istoric menționat, respectiv a consecinței, prin evidențierea relației istorice de cauzalitate și utilizarea unui exemplu; **(3px 2=6p)**

1 punct pentru utilizarea doar a unui exemplu referitor la faptul istoric menționat, respectiv a consecinței.

- **1 punct** pentru menționarea unei asemănări între două practici politice din România, din perioada stalinistă, respectiv național-comunistă;
- **3 puncte** pentru prezentarea asemănării menționate, prin evidențierea relației istorice de cauzalitate și utilizarea unui exemplu;
- **1 punct** pentru utilizarea doar a unui exemplu referitor la asemănarea menționată;
- **1 punct** pentru formularea oricărui punct de vedere referitor la încălcarea drepturilor și libertăților cetățenești în perioada comunistă din România;
- **3 puncte** pentru susținerea punctului de vedere formulat printr-un argument istoric - prezentarea oricărui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (deoarece, pentru că etc.) și concluzia (așadar, prin urmare etc.)

Ordonarea și exprimarea ideilor menționate - 6 puncte distribuite astfel:

2 puncte pentru utilizarea limbajului istoric adecvat

1 punct pentru utilizarea parțială a limbajului istoric adecvat

1 punct pentru structurarea eseului (introducere - cuprins - încheiere)

2 puncte pentru respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice

1 punct pentru respectarea parțială a succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice

1 punct pentru respectarea limitei de spațiu.

9. România în perioada Războiului Rece

Tema tratează politica externă a României în a doua jumătate asec. al XX-lea (perioada Războiului Rece) și poate fi studiată după următorul plan:

- A. **Războiul Rece - termeni și concepte**
- B. **Forme de manifestare a Războiului Rece**
 - Economice
 - Politico-militare
- C. **Politica externă a României în perioada Războiului Rece**
 - Supunerea totală a României față de Uniunea Sovietică
 - Distanțarea de Uniunea Sovietică
 - Perioada izolării internaționale

Tipuri de cerințe scurte și elaborate (lungi) formulate la subiectele I și II

A. Orientarea diplomatică spre Apus a fost dublată de o restructurare a legăturilor comerciale externe: primele acorduri comerciale cu Germania au fost semnate în 1966 (...); tratativele de aderare la GATT au început în 1968 și s-au încheiat în 1971; în același an începeau la Washington discuțiile privind aderarea la Fondul Monetar Internațional și la Banca Mondială (...) Grăitoare pentru orientarea economică a comerțului exterior sunt procentele valorice ale schimburilor cu CAER-ul, cu Uniunea Sovietică și cu țările capitaliste dezvoltate....

Vlad Georgescu, *Istoria românilor. De la origini până în zilele noastre*

B. În momentul vizitei lui Gorbaciov în România, în mai 1987, s-a produs o remarcabilă întoarcere cu 180 de grade în perceperea de către români a Uniunii Sovietice și a relațiilor acesteia cu România. Această schimbare de atitudine ținea de evoluția lui Ceaușescu însuși... Într-un discurs transmis în direct, în timpul vizitei sale la București, la 26 mai 1987, Gorbaciov a prezentat românilor conceptele sale - perestroika și glasnost - și prin aceasta a criticat implicit rezistența lui Ceaușescu față de reformă (...) Entuziasmul pentru reformă putea fi văzut în cozile ce s-au format în iulie 1988 în fața agenției Aeroflot din București, unde bucureștenii erau lăsați să intre câte cinci deodată (...) ca să primească gratuit exemplare ale versiunii în limba română ale raportului liderului sovietic....

M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, P. Teodor,
Istoria României

I. Cerințe cu răspunsuri scurte (precizați, identificați, numiți, scrieți)

1. Precizați secolul la care fac referire atât sursa A, cât și sursa B.
2. Identificați un spațiu istoric menționat atât în sursa A, cât și în sursa B.
3. Numiți, din sursa B, o personalitate politică.
4. Identificați, din sursa A, o organizație economică.
5. Numiți, din sursa B, două politici reformatoare menționate.
6. Scrieți litera sursei care susține orientarea economică a României spre Occident și selectați o informație în acest sens.
7. Scrieți, din sursa B, o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursă, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect).

II. Cerințe cu răspunsuri medii/lungi.

1. Formulați, pe baza sursei B, un punct de vedere referitor la politica externă dusă de Ceaușescu, susținându-l o informație selectată din sursă.
2. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia România se implică în relațiile internaționale din a doua jumătate a secolului al XX-lea prin acțiuni diplomatice.
3. Menționați o caracteristică a politicii externe a statului român, în a doua jumătate a secolului al XX-lea.
4. Menționați o deosebire între două acțiuni de politică externă din a doua jumătate a secolului al XX-lea care implică și România.
5. Prezentați o acțiune în planul relațiilor internaționale, în cadrul Războiului Rece în care este implicată România.
6. Menționați o acțiune diplomatică desfășurată de România comunistă care arată subordonarea acesteia față de Moscova.
7. Menționați o acțiune politică a României în sfera relațiilor internaționale în deceniile 8-9, ale secolului al XX-lea.
8. Menționați o acțiune internațională prin care se încearcă salvarea democrației din Europa de Est după al Doilea Război Mondial și atitudinea României față de aceasta.

Fișă de lucru (10)**Modele de subiecte și bareme****SUBIECTUL I****(30 puncte)****Citiți, cu atenție, textul de mai jos.**

Gheorghe Gheorghiu-Dej și Bodnăraș au insistat pentru o intervenție militară fermă împotriva guvernului lui Imre Nagy, iar trupele sovietice, staționate în România, au fost primele care au trecut granița ungară la 26 octombrie pentru a consolida prezența sovietică acolo. (...) România a fost cel mai activ aliat al Uniunii Sovietice în timpul crizei ungare. Sprijinul dat Uniunii Sovietice a trecut dincolo de arena politică, în domeniul asistenței practice și al încurajărilor deschise. Gheorghe Gheorghiu-Dej și Bodnăraș au fost primii conducători străini care au vizitat Budapesta după invazia sovietică, iar în comunicatul lor oficial și-au exprimat părerea că acțiunea sovietică era necesară și corectă. Guvernul român s-a făcut ecoul propagandei sovietice, denunțând "contrarevoluția ca operă a fascistilor reacționari provocați de imperialisti occidentali". Forțelor sovietice li s-au oferit baze suplimentare pe pământ românesc, drumurile au fost lărgite, iar traficul feroviar a fost întrerupt pentru a permite transporturile militare. Satisfacția sovietică față de rolul României în timpul lunilor octombrie și noiembrie 1956 a fost în avantajul țării, doi ani mai târziu, când Hruscirov a hotărât să retragă trupele sovietice.

M. Bărbulescu, D. Deletant, K. Hitchins, Ș. Papacostea, T. Pompiliu,
Istoria României

Pornind de la această sursă, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Identificați un lider comunist român, respectiv un lider comunist sovietic, la care se referă sursa dată. **4 puncte**
2. Precizați deceniul și secolul la care se referă sursa. **4 puncte**
3. Selectați o informație, din sursă, referitoare la consecința sprijinului dat de România Uniunii Sovietice. **3 puncte**
4. Scrieți o relație cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursă, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect). **7 puncte**
5. Menționați o asemănare între două acțiuni de politică externă a României desfășurate două jumătăți a secolului al XX-lea. **4 puncte**
6. Prezentați două acțiuni în planul relațiilor internaționale ale României din perioada Războiului Rece. **8 puncte**

SUBIECTUL II**30 de puncte****Citiți cu atenție textele de mai jos.**

A. După 1958, se văd semne timide ale unor schimbări: se retrag trupele sovietice din România (trupe care în alte țări «socialiste» au rămas până în 1989), se strâng relațiile economice și diplomatice cu Occidentul și cu alte țări, cu care URSS nu era în bune raporturi, sunt respinse planurile sovietice privind transformarea României într-o anexă a CAER, sunt eliberați peste 2.500 de deținuți politici, se propun noi principii în raporturile dintre state, inclusiv dintre «statele socialiste», ceea ce a iritat Moscova. (...) În 1968, spre deosebire a celelalte țări ale Pactului de la Varșovia, a refuzat să participe la invadarea Cehoslovaciei și a condamnat inițial vehement acest act agresiv. Ceaușescu a încurajat valorile naționale, ceea ce, după anii stalinismului internaționalist - când mulți oameni făcuseră închisoare pentru prețuirea unor simboluri românești- apărea ca un gest reparator, simpatizat și necesar.

Ioan-Aurel Pop, *Românii și România*

B. În planul politicii externe, Ceaușescu înregistrează numeroase succese. Până la venirea administrației Carter, relațiile cu SUA cunosc un curs ascendent, care culminează cu acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate României în 1974. (...) Nicolae Ceaușescu ține piept Kremlinului, șicanează Pactul de la Varșovia, mediază conflictul din Orientul Mijlociu, (...) cancelarul Willy Brandt îl consideră un interlocutor vrednic de interes, prin alergia pe care o manifestă față de diviziunea Europei în blocuri militare, președinții SUA, Richard Nixon și Gerald Ford, vizitează România sau îl invită la Casa Albă pe Ceaușescu."

Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*

Pornind de la aceste surse, răspundeți la următoarele cerințe:

1. Numiți, din sursa A, o instituție cu atribuții economice, respectiv o alianță politico-militară din sursa B. **6 puncte**
2. Precizați, din sursa A, evenimentul la care Nicolae Ceaușescu se opune să participe militar. **2 puncte**
3. Menționați, din sursa B, un privilegiu economic pe care România îl obține. **2 puncte**
4. Selectați, din sursa A, două informații care reflectă politica de distanțare a României față de URSS în plan internațional și la percepția liderilor politici democrațiici față de Ceaușescu, susținându-l cu două informații selectate din

sursă.

6 puncte

5. Formulați, pe baza sursei B, un punct de vedere referitor la acțiunile lui Nicoale Ceaușescu.

10 puncte

6. Argumentați, printr-un fapt istoric relevant, afirmația conform căreia România se implică în relațiile internaționale din a doua jumătate a secolului al XX-lea.

4 puncte

(Se punctează coerența și pertinenta argumentării elaborate prin utilizarea unui fapt istoric relevant, respectiv a conectorilor care exprimă cauzalitatea).

SUBIECTUL III

30 de puncte

Elaborați, în aproximativ două pagini, un eseu despre România în perioada Războiului

Rece, având în vedere:

- menționarea a două mari puteri din perioada Războiului Rece, și două caracteristici ale acestei perioadei istorice;
- menționarea unei acțiuni militare, din perioada stalinismului din România, la statul român participă și a unei consecințe pentru acesta;
- menționarea unei acțiuni diplomatice a României desfășurată în perioada național

comunismului și a unei consecințe pentru statul român;

- prezentarea unei cauze a izolării diplomatice internaționale a României;
- formularea unui punct de vedere referitor la rolul României în relațiile internaționale din perioada Războiului Rece și susținerea acestuia printr-un argument istoric.

Notă! Se punctează și utilizarea limbajului istoric adecvat, structurarea eseului, evidențierea relației cauză-efect, elaborarea argumentului istoric (prezentarea unui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea și concluzia), respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice și încadrarea eseului în limita de spațiu precizată.

Barem de evaluare și notare

SUBIECTUL I

30

de puncte

1. câte 2 puncte pentru identificarea unui lider comunist român, respectiv a unui lider comunist sovietic, din sursa dată. **(2p x 2 = 4p)**

2. câte 2 puncte pentru menționarea deceniului și secolului la care se referă

sursa.

(2p x 2 = 4p)

3. 3 puncte pentru selectarea, din sursă a informației referitoare la consecința sprijinului dat de România Uniunii Sovietice.

4. 7 puncte pentru scrierea oricărei relații cauză-efect stabilită între două informații selectate din sursa dată, precizând rolul fiecăreia dintre aceste informații (cauză, respectiv efect);

5. 4 puncte pentru menționarea unei asemănări între două acțiuni de politică externă a României desfășurate în a doua jumătate a secolului al XX-lea.

6. câte 1 punct pentru menționarea a două acțiuni în planul relațiilor internaționale ale României din perioada Războiului Rece. (1p x 2 = 2p)

câte 3 puncte pentru prezentarea acțiunilor menționate, prin evidențierea relației istorice de cauzalitate și utilizarea unui exemplu (3p x 2 = 6p)

1 punct pentru utilizarea doar a unui exemplu referitor la acțiunile menționate.

SUBIECTUL II

30 de puncte

1. câte 3 puncte pentru numirea din sursa A, a unei instituții cu atribuții economice, respectiv unei alianțe politico-militare, din sursa B. (3p x 2 = 6p)

2. 2 puncte pentru precizarea, din sursa A, a evenimentului la care Nicolae Ceaușescu se opun să participe militar.

3. 2 puncte pentru menționarea, din sursa B, a privilegiului economic pe care România îl obține.

4. câte 3 puncte pentru selectarea, din sursa A, a două informații care reflectă politica de distanțare a României față de URSS. (3p x 2 = 6p)

5. 4 puncte pentru formularea, pe baza sursei, a unui punct de vedere referitor la acțiunile lui Nicolae Ceaușescu în plan internațional și la percepția liderilor politici democrațici față de Ceaușescu;

câte 3 puncte pentru selectarea, din sursă, a oricăror două informații care susțin punctul de vedere formulat (3p x 2 = 6p)

6. 4 puncte pentru argumentarea afirmației date prin prezentarea oricărui fapt istoric relevant și prin utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitatea (deoarece, pentru că etc.) și concluzia (așadar, prin urmare etc.)

SUBIECTUL III

30 de puncte

Informația istorică - 24 de puncte distribuite astfel:

- **câte 4 puncte** pentru menționarea a două mari puteri din perioada Războiului Rece și două caracteristici ale acestei perioadei istorice; (4p x 2 = 8p)
- **câte 2 puncte** pentru menționarea unei acțiuni militare la care participă

statul român, în perioada stalinismului din România, și a unei consecințe pentru acesta; **(2px 2 = 4p)**

- **câte 2 puncte** pentru menționarea unei acțiuni diplomatice a României desfășurată în perioada național-comunismului și a unei consecințe pentru statul român; **(2px 2=4p)**
- **1 punct** pentru menționarea unei cauze a izolării diplomatice internaționale a României
- **3 puncte** pentru prezentarea cauzei menționate, prin evidențierea relației istorice de cauzalitate și utilizarea unui exemplu;
- **1 punct** pentru utilizarea doar a unui exemplu referitor la cauza menționată,
- **1 punct** pentru formularea oricărui punct de vedere referitor la rolul României în relațiile internaționale din perioada Războiului Rece;
- **4 puncte** pentru susținerea punctului de vedere formulat printr-un argument istoric - prezentarea oricărui fapt istoric relevant și utilizarea conectorilor care exprimă cauzalitates (deoarece, pentru că etc.) și concluzia (așadar, prin urmare etc.)

Ordonarea și exprimarea ideilor menționate - 6 puncte distribuite astfel:

2 puncte pentru utilizarea limbajului istoric adecvat

1 punct pentru utilizarea parțială a limbajului istoric adecvat

1 punct pentru structurarea eseului (introducere - cuprins - încheiere)

2 puncte pentru respectarea succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice

1 punct pentru respectarea parțială a succesiunii cronologice/logice a faptelor istorice

1 punct pentru respectarea limitei de spațiu.

BIBLIOGRAFIE

1. Colceru, Emilian, *Bacalaureat 2015, Istorie, Manual și ghid pentru susținerea examenului de bacalaureat. Modele de subiecte reprezentative rezolvate și nerezolvate*, Editura Paralela 45, București, 2014.
2. Diaconescu, Ramona; Ionescu Camil-Gabriel, *Istoria - Bacalaureat-teste*, Editura Booklet, București 2017.
3. Copoeru, Lucia, Pop, Corina, *Istoria pe înțelesul tuturor, Ghid de pregătire a examenului de bacalaureat*, Editura Delfin, București, 2017.
4. Lazăr, Liviu (coordonator), *Ghid de pregătire pentru examenul de bacalaureat 2013 (Sinteze și teste)*, Editura Nomina, București 2012.
5. [wwwhttps://materialedeistorie.com/](https://materialedeistorie.com/)

CAPITOLUL II**GHID DE PREGĂTIRE A EXAMENULUI DE BACALAUREAT
LA DISCIPLINA BIOLOGIE****Argument**

În urmă cu aproape 4 ani debuta în liceul nostru **PROIECTUL PRIVIND ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR – ROSE**, un proiect care își propune să contribuie la reducerea abandonului în învățământul secundar și terțiar și la creșterea ratei de promovare a examenului de bacalaureat.

Proiect care a avut rolul a sprijini elevii în pregătirea pentru susținerea examenului de bacalaureat. Acest proiect ne-a obligat oarecum să oficializăm o practică care se desfășura în liceul nostru de ani buni și anume pregătirea remedială cu elevii claselor a XII-a, scopul fiind evident acela de a-i ajuta pe elevii din anii terminali să promoveze examenul de bacalaureat.

Acest auxiliar a fost gândit ca un instrument de evaluare, prin intermediul căruia elevii să își poată aprecia nivelul unor competențe dobândite în scopul promovării examenului de bacalaureat însă mi-a oferit și mie ca profesor un feedback rapid la sfârșitul unei ședințe de pregătire remedială.

Ședințele de pregătire remedială s-au desfășurat în 2 etape, în prima oră reactualizându-se cunoștințele din programa de bacalaureat iar în a doua oră, rezolvându-se teste propuse cu scopul fixării cunoștințelor.

Deși scopul inițial al acestui auxiliar a fost facilitarea pregătirii remediale, el se adresează tuturor elevilor de liceu, putând fi folosit cu ușurință atât la clasa pentru fixarea unor noțiuni la sfârșitul unor capitole, dar și pentru elevii care urmează să susțină examenul de bacalaureat.

Auxiliarul este structurat astfel încât să fie un instrument de lucru util și eficient, menit să acopere materia cuprinsă în programa de bacalaureat aflată în vigoare pentru anul școlar 2020-2021, pentru clasele IX-XII și cuprinde itemi specifici susținerii probei de bacalaureat la disciplina biologie.

FIȘE DE LUCRU CLASA a IX-a**Fișă de lucru – Celula**

Subiectul I

A. Completați spațiile libere :

Mitocondriile sunt delimitate de o membrană..... și conțin enzime.....

Celula procariotă nu are nucleu

B. Dați două exemple de organite celulare cu membrană dublă. Precizați pentru fiecare exemplu funcția îndeplinită.

C. Alegeți răspunsul corect. Este corectă o singură variantă.

1. Lizozomii:

- a. conțin enzime oxido-reducătoare
- b. sunt delimitați de o membrană simplă
- c. au rol în digestia intracelulară
- d. sunt organite specifice.

2. Nucleoidul:

- a. este alcătuit dintr-o moleculă de ARN
- b. se găsește în toate organismele unicelulare
- c. reprezintă materialul genetic al eucariotelor
- d. reprezintă materialul genetic bacterian.

3. Care dintre următoarele afirmații referitoare la celula procariotă este falsă:

- a. conține o singură moleculă de ADN
- b. are ribozomi
- c. nucleoidul este circular
- d. are membrană nucleară.

4. Sistemul de canalicule intracitoplasmatic este reprezentat de:

- a. reticul endoplasmatic
- b. aparat Golgi
- c. centrozom
- d. nucleoli.

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Ribozomii au rol în sinteza de proteine.
2. Celula animală prezintă perete celular.
3. Toate celulele conțin nucleu .

Subiectul al II-lea

Organitele citoplasmice sunt compartimente celulare.

- a. Numiți 2 organite celulare delimitate de membrană simplă.
- b. Precizați care este rolul lizozomilor.
- c. Numiți 2 organite specifice celulei animale.
- d. Completați problema cu o altă cerință și apoi rezolvați cerința propusă .

Subiectul al III-lea

A. Celula .

1. Enumerați elementele componente ale celulei vegetale .
2. Precizați două deosebiri existente între celulele procariote și cele eucariote.
3. Construiți două enunțuri afirmative, unul adevărat și unul fals, folosind informații referitoare la: celula procariotă și celula eucariotă.

B. Realizați un minieseu cu tema „ Nucleul celulei eucariote” .

În acest scop ,enumerați 6 noțiuni specifice temei.

Construiți, cu ajutorul acestora, un text coerent ,format din 3-4 fraze ,folosind corect și în corelație noțiunile enunțate .

Fișă de lucru-diviziunea celulară

Subiectul I

A. Completați cu noțiunile corespunzătoare spațiile libere astfel încât propozițiile respective să fie adevărate:

Cele două etape ale ciclului celular sunt:și
Meioza cuprinde două etape: și

B. Dați două exemple de diviziune celulară directă. Numiți pentru fiecare tip de diviziune câte o caracteristică.

C. Alegeți răspunsul corect:

1. Cromozomii se dispun la mijlocul fusului de diviziune în:

- a. profază
- b. anafază
- c. metafază
- d. telofază .

2. Dacă celula-mamă are $2n=8$ cromozomi, numărul de cromozomi al fiecărei celule-fiice, la sfârșitul telofazei,mitozei este:

- a. 4
- b. 6
- c. 8
- d. 16.

3. Dacă celula-mamă are $2n=8$ cromozomi, numărul de cromozomi al fiecărei celule-fiice, la sfârșitul meiozei, este:

- a. 4
- b. 32
- c. 8
- d. 16.

4. Despre meioză putem afirma că:

- a. are loc în celulele somatice
- b. prezintă trei etape

- c. este un tip de diviziune directă
- d. se finalizează cu formarea gameților.

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Fusul de diviziune se formează în anafază și se dezorganizează în telofază.
2. Celulele somatice au un număr dublu de cromozomi și se numesc celule diploide.
3. În meioză se formează 4 celule cu $2n$ cromozomi.

Subiectul al II-lea

Diviziunea mitotică este parte a ciclului celular.

- a. Precizați două roluri ale mitozei.
- b. Enumerați fazele mitozei, în ordine.
- c. Stabiliți două deosebiri între prima și ultima fază a diviziunii mitotice.
- d. Completați problema cu o altă cerință și apoi rezolvați cerința propusă.

Subiectul al III-lea

A. O celulă cu $2n=44$ de cromozomi se divide meiotic. Stabiliți următoarele:

- a. numărul de cromozomi din celulele fiice după prima etapă a diviziunii;
- b. numărul de cromatide din celulele fiice după prima etapă a diviziunii;
- c. numărul de cromozomi din celulele fiice după prima etapă a diviziunii, dacă s-a produs non-disjunția unei perechi de cromozomi.

B. Realizați un minieseu cu tema „Ciclul celular”.

În acest scop, enumerați 6 noțiuni specifice temei.

Construiți, cu ajutorul acestora, un text coerent, format din 3-4 fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enunțate.

Fișă de lucru-ereditatea și variabilitatea-legile mendeliene ale eredității

Subiectul I

A. Completați cu noțiunile corespunzătoare spațiile libere astfel încât propozițiile respective să fie adevărate.

Genele alele pot fi: și

B. Precizați două abateri de la segregarea mendeliană și dați câte un exemplu unde se întâlnește acest tip de segregare.

C. Alegeți răspunsul corect:

1. În codominanță:

- a. raportul de segregare în F2 este 1:2:1
- b. în F1 se manifestă un fenotip nou
- c. este un mecanism de dominanță între gene alele
- d. toate afirmațiile de mai sus sunt corecte.

2. Grupa sanguină AB este determinată de :

- a. interacțiunea între două gene recesive
- b. semidominanță
- c. supradominanță
- d. codominanță.

3. Conform legilor mendeliene ale eredității:

- a. genele alele determină caractere diferite
- b. codominanța se manifestă prin prezența genelor cu efect letal
- c. gameții sunt totdeauna puri genetic
- d. dihibridarea este un proces de autofecundare.

4. Genotipurile tuturor gameților formați de un organism NnMm sunt:

- a. N, n, M, MM
- b. Nn, MM, NN, nm
- c. NM, Nm, nM, nm
- d. NM, nM.

D. Citiți cu atenție afirmații următoare. Dacă considerați că sunt adevărate notați litera A înaintea propoziției, ar dacă considerați că sunt false notați cu

litera F. Modificați parțial răspunsurile astfel încât propozițiile să devină adevărate.

1. Raportul de segregare fenotipică în cazul unei dihibriări este de 9:3:1.
2. Gameții sunt întotdeauna puri din punct de vedere genetic.
3. Codominanța se încadrează în modul de transmitere genetic mendelian.

Subiectul al II-lea

Ribozomii, mitocondriile, cloroplastele, reticulul endoplasmatic sunt organite ale celulei vegetale.

- a. Caracterizați mitocondriile precizând: două caracteristici structurale, rolul îndeplinit.
- b. Explicați rolul cloroplastelor în fotosinteză.
- c. Construiți patru enunțuri afirmative, câte două pentru fiecare conținut, utilizând limbajul științific adecvat. Folosiți, în acest scop, informații referitoare la următoarele conținuturi: membrana celulară și acizii nucleici.

Subiectul al III-lea

A. Se încrucișează un soi de măr cu fructe mari (M), de culoare roșie (R), cu un soi de măr cu fructe mici (m), de culoare verde. Indivizii sunt ambii homozigoți. Stabiliți următoarele:

- a. genotipurile părinților;
- b. tipurile de gameți formați de părinți;
- c. genotipurile descendenților din F₂ care au fructe mari și de culoare verde.
- d. Completați această problemă cu o altă cerință pe care o formulați voi, folosind informații științifice specifice biologiei; rezolvați cerința pe care ați propus-o.

Scrieți toate etapele rezolvării problemei.

B. Alcătuiți un minieseu intitulat „Legile eredității”.

În acest scop, respectați următoarele etape:

- enumerarea a șase noțiuni specifice acestei teme;
- construirea, cu ajutorul acestora, a unui text coerent, format din maximum trei-patru fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

Fișă de lucru – ereditatea și variabilitatea

Subiectul I

A. Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

Recombinarea genetică poate fi și

B. Numiți două tipuri de determinism cromozomial al sexelor. Precizați câte un exemplu de organism la care se întâlnește determinismul precizat.

C. Alegeți varianta corectă

1. Fiecare dintre celulele formate prin diviziunea meiotică a unei celule cu $2n=24$ cromozomi, conține:

- a. $2n=24$
- b. $2n=12$
- c. $n=24$
- d. $n=12$

2. Cromozomii se deplasează spre polii celulei în :

- a. metafază
- b. anafază
- c. profază
- d. telofază .

3. Nu se află în structura celulei animale :

- a. nucleul
- b. ribozomii
- c. dictiozomii
- d. peretele celular .

4. Cromozomii sunt monocromatidici în :

- a. anafaza mitozei
- b. profaza mitozei

- c. profaza I a meiozei
- d. profaza II a meiozei .

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. În profaza mitozei are loc formarea cromozomilor bivalenți.
2. În cazul dihibridării raportul fenotipic în F2 este de 3:1 .
3. Tipul Abraxas este întâlnit la reptile.

Subiectul al-II-lea

Ereditatea și variabilitatea reprezintă obiectul de studiu al geneticii.

- a. Definiți termenul de variabilitate.
- b. Numiți cele două tipuri de determinism cromozomal al sexelor și dați câte un exemplu de organism pentru fiecare tip .
- c. Explicați de ce gameții sunt puri din punct de vedere genetic.
- d. Construiți două enunțuri afirmative utilizând termenii de crossing-over și recombinare genetica.

Subiectul al-III-lea

A. Se încrucișează o plantă cu flori portocalii (P) și frunze ovale (o) cu o plantă cu flori verzi (p) și frunze cordate (O). Părinții sunt homozigoți pentru ambele caractere. În F1, se obțin organisme hibride. Prin încrucișarea între ei a hibridilor din F1, se obțin 16 combinații de factori ereditari. Stabiliți următoarele:

- a. genotipul și fenotipul plantelor din F1
- b. raportul de segregare fenotipică în F2
- c. fenotipul plantelor din F2 ale căror genotipuri sunt: ppOo, Ppoo și ppoo.
- d. Completați această problemă cu o altă cerință pe care o formulați voi. Rezolvați cerința propusă.

B. Alcătuiți un minieseu intitulat „Recombinarea genetică”.

În acest scop, respectați următoarele etape:

- enumerarea a șase noțiuni specifice acestei teme;

- construirea, cu ajutorul acestora, a unui text coerent, format din maximum trei-patru fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

Fișă de lucru –ereditatea și variabilitatea-genetică umană

Subiectul I

A. Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

Bolile cromozomiale pot afecta :..... și

B. Numiți 2 boli produse de mutații genice autozomale. Precizați câte o caracteristică pentru fiecare boală numită.

C. Alegeți varianta corectă :

1. Cariotipul uman normal:

- a. este format din 46 autozomi
- b. este format din 46 cromozomi
- c. este format din 42 autozomi și 4 heterozomi
- d. este format din 42 heterozomi și 4 autozomi .

2. Este boală genetică determinată de aberații numerice autozomale:

- a. sindromul Turner
- b. sindromul Klinefelter
- c. daltonismul
- d. sindromul Down .

3. Sindromul Down este:

- a. monosomia 21
- b. monosomia X
- c. trisomie X
- d. trisomie 21

4. Este boală ereditară heterozomală:

- a. sindromul Turner
- b. sindromul cri-du-chat
- c. anemia falciformă
- d. albinismul .

D . Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Medicamentele sunt agenți mutageni fizici.
2. Mutațiile genice afectează genomul în totalitate.
3. Trisomiile sunt aneuploidii.

Subiectul al-II-lea

Sindromul Turner și sindromul Klinefelter sunt determinate de aberații numerice heterozomale.

a. Precizați numărul de cromozomi ai unei celule $2n$, pentru fiecare din cele două aberații.

b. Reprezentați schematic modul de apariție a descendenților unui cuplu, în cazul în care nu are loc

disjuncția cromozomilor X la femeie.

c. Alcătuiți un text coerent, format din două propoziții / o frază, în care să folosiți corect și în

corelație următoarele noțiuni: sindrom Down, aneuploidie, mutație genomică, trisomie.

Subiectul al-III-lea

A. Un cuplu de indivizi sănătoși are trei copii: un băiat hemofilitic și două fete sănătoase.

a. Stabiliți care este genotipul părinților?

b. Stabiliți care este genotipul copiilor?

c. Reprezentați schematic această încrucișare.

d. Completați această problemă cu o altă cerință pe care să o formulați voi; rezolvați cerința

propusă.

B. Alcătuiți un minieseu intitulat „ Mutații cromozomiale ”.

În acest scop, respectați următoarele etape:

- enumerarea a șase noțiuni specifice acestei teme;

- construirea, cu ajutorul acestora, a unui text coerent, format din maximum trei-patru fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

Fișă de lucru – Diversitatea lumii vii - Virusuri și procariote

Subiectul I

A.Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

Fiecare organism este denumit prin doua cuvinte ,primul reprezinta și al doilea

B.Numiți două component ale celulei bacteriene.Precizați pentru fiecare componentă câte o caracteristică.

C.Alegeți varianta corectă

1.Este constituint universal al celulelor:

- a. peretele celular
- b. nucleul
- c. cloroplastul
- d. membrana celulară.

2.Bacilul Koch aparține regnului :

- a. Fungi
- b. Procariota
- c. Protista
- d. Plante.

3. Algele albastre-verzi aparțin regnului :

- a. Animalia
- b. Monera
- c. Plante
- d. Protista.

4. Despre virusuri este corectă afirmația:

- a. sunt cele mai simple celule
- b. sunt multiplicare de către alte celule

- c. se hrănesc autotrof
- d. se multiplică singure .

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Virusul herpetic este un ribovirus.
2. Virionul este virusul matur agresiv.
3. Virusul HIV este un adenovirus.

Subiectul al-II-lea

A. În funcție de modul de organizare a materialului genetic se disting 2 tipuri de celule.

- a. Precizați cele două tipuri fundamentale de organizare celulară.
- b. Stabiliți o asemănare și o deosebire între bacterii și virusuri.
- c. Construiți patru enunțuri afirmative ,utilizând limbajul științific adecvat. Folosiți informații referitoare la următoarele conținuturi: procariote și ribovirusuri.

Subiectul al-III-lea

A. Virusurile sunt particule infecțioase intracelulare care produc viroze.

- a. Enumerați două componente ale unui virus .
- b. Enumerați două infecții virale care afectează omul, precizând câte o manifestare și câte o măsură de prevenire.
- c. Clasificați virusurile după tipul de acid nucleic.
- d. Completați această problemă cu o altă cerință ; rezolvați cerința propusă.

B. Alcătuiți un minieseu intitulat „Importanța bacteriilor”.

În acest scop, respectați următoarele etape:

- enumerarea a șase noțiuni specifice acestei teme;
- construirea, cu ajutorul acestora, a unui text coerent, format din maximum trei-patru fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

Fișă de lucru – Regnul Protista și Regnul Fungi

Subiectul I

A. Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

Regnul Fungi este reprezentat de și

B. Dați două exemple de reprezentanți ai Regnului Protista. Precizați câte o caracteristică pentru fiecare reprezentant numit .

C. Alegeți varianta corectă

1. Flagelatele sunt:

- a. plante
- b. virusuri
- c. animale
- d. protiste.

2. Este boală produsă de bacterii :

- a. Gripa
- b. Sida
- c. Holera
- d. Tuberculoza;

3. Ciupercile se pot hrăni:

- a. saprofit
- b. mixotrof
- c. autotrof
- d. fermentativ.

4. Plasmodiul malariei aparține regnului:

- a. Monera
- b. Protista
- c. Fungi
- d. Animale.

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Euglena verde are corpul un tal .
2. Protistele se deplasează prin cili, flageli sau pseudopode .
3. Plasmodiul malariei este o ciuperca.

Subiectul al-II-lea

Se încrucișează un soi de cartof cu tuberculii roz și ovali cu un soi cu tuberculii rotunzi și alungiți, ambele fiind homozigote. Știind că forma ovală este dată de gena notată cu O iar culoarea de gena notată cu R. Stabiliți:

- a. genotipul părinților;
- b. fenotipul și genotipul plantelor din F1;
- c. raportul de segregare fenotipică în F2;
- d. completați această problemă cu o altă cerință pe care o formulați voi. Rezolvați cerința propusă.

Subiectul al III-lea

A. Protistele sunt organisme eucariote unicelulare sau pluricelulare.

- a. Numiți două protiste heterotrofe .
- b. Precizați tipurile de nutriție ale protistelor.
- c. Descrieți sprotoarele dând exemple de organisme care aparțin acestui grup.
- d. Completați această problemă cu o altă cerință ; rezolvați cerința propusă.

B. Regnul Fungi constituie o grupă de organisme heterogenă. Realizați un minieseu cu tema „Ciuperci parazite”. În acest scop, respectați următoarele etape:

- enumerarea a șase noțiuni specifice acestei teme;
- construirea, cu ajutorul acestora, a unui text coerent, format din maximum trei-patru fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

Fișă de lucru – Regnul Plante

Subiectul I

A. Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

Gimnospermele au canalecare secretă..... .

B. Numiți 2 clase de Pteridofite și dați câte un exemplu de reprezentant.

C. Alegeți varianta corectă.

1. Florile angiospermelor monocotiledonate au florile pe tipul:

- a. 4
- b. 5
- c. 3
- d. 6

2. Conul masculin de la brad este :

- a. o inflorescență
- b. o singură floare hermafrodită
- c. o singură floare
- d. la fel cu cel feminin.

3. Care din plantele enumerate aparțin monocotiledonatelor:

- a. cânepa
- b. fagul
- c. mazărea
- d. lăleaua.

4. Care din următoarele plante nu fac parte din angiosperme:

- a. mazărea
- b. zădă,
- c.
- d. grâul.

cânepa

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Fructul apare pentru prima dată la angiosperme.
2. Talul are organe vegetative diferențiate.
3. Traheidele sunt caracteristice angiospermelor.

Subiectul al II-lea

Se încrucișează două plante care se deosebesc prin două perechi de caractere: forma și mărimea frunzelor. Frunzele ascuțite (A) și mari (M) sunt caractere dominante, iar frunzele lanceolate (a) și mici (m) sunt caractere recesive. Un părinte are frunzele ascuțite și mari, iar celălalt părinte are frunze lanceolate și mici. Părinții sunt homozigoți pentru ambele caractere. În F1 se obțin organisme hibride.

Stabiliți următoarele:

- a. genotipul părintelui cu ambele caractere recesive;
- b. tipurile de gameți formați de organismele din F1;
- c. numărul combinațiilor din F2 cu frunze ovale.
- d. Completați această problemă cu o altă cerință pe care o formulați voi, folosind informații științifice specifice biologiei; rezolvați cerința pe care ați propus-o. Scrieți toate etapele rezolvării problemei.

Subiectul al III-lea

A. Angiospermele alături de gimnosperme fac parte din spermatofite.

- a. Comparați cele două grupe de plante, scotând în evidență trei caractere de superioritate ale angiospermelor față de gimnosperme.
- b. Stabiliți două deosebiri între cele două clase de plante care fac parte din angiosperme.
- c. Construiți 4 enunțuri afirmative, utilizând limbajul științific adecvat. Folosiți în acest scop informații referitoare la următoarele conținuturi: gimnosperme, fecundația angiospermelor.

B. Realizați un minieseu cu tema „Pteridofite”. În acest scop, respectați următoarele etape:

- enumerarea a șase noțiuni specifice acestei teme;

- construirea, cu ajutorul acestora, a unui text coerent, format din maximum trei-patru fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

Fișă de lucru – Regnul Animal-Nevertebrate**Subiectul I**

A. Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă. Clasele Arahnida,....., fac parte din Increngatura Artropode .

B. Numiți 2 clase de Celenterate și dați câte un exemplu de reprezentant .

C. Alegeți varianta corectă .

1.Oxiurii și trichina aparțin filumului:

- a. Plathelminthes
- b. Nematelminthes
- c. Annelida
- d. Cnidaria.

2. Clase de artropode:

- a. anelide
- b. insecte
- c. hidrozoare
- d. cefalopode.

3.Moluștele sunt :

- a. lipitorile
- b. melcii
- c. racii
- d. creveții .

4.Vierme lat este :

- a. tenia
- b. lipitoarea
- c. limbricul
- d. oxiurul .

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

- 1 .Artropodele sunt animale didermice.
- 2.Căpușa face parte din Clasa Insecte.
- 3.Caracatița face parte din Clasa Cefalopode.

Subiectul al II-lea

Intr-o familie, mama are grupa de sânge O(I), iar tatăl are grupa de sânge B(III) heterozigot. Stabiliți următoarele:

- a. genotipul părinților;
- b. genotipul posibil al părinților tatălui;
- c. fenotipul și genotipul posibililor copii;
- d. completați problema cu o altă cerință, pe care o formulați voi. Rezolvați cerința pe care ați propus-o.

Subiectul al III-lea

A. Mitocondriile sunt organite citoplasmice comune tuturor celulelor.

- a. Enumerați două componente structurale ale acestora și rolul mitocondriilor în celulă.
- b. Explicați prezența în celulele musculare striate a unui număr mai mare de mitocondrii.
- c. Construiți patru enunțuri afirmative, câte două enunțuri pentru fiecare conținut, utilizând limbaj științific adecvat. Folosiți, în acest scop, informații referitoare la următoarele conținuturi: cloroplaste și ribozomi.

B. Realizați un minieseu cu tema „Arahnidele”. În acest scop, respectați următoarele etape:

- enumerarea a șase noțiuni specifice acestei teme;
- construirea, cu ajutorul acestora, a unui text coerent, format din maximum trei-patru fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

Fișă de lucru – Regnul Animal-Vertebrate

Subiectul I

A. Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă..

In funcție de tipul de schelet, peștii pot fi :..... și

B. Dați două exemple de grupe de reptile; scrieți, în dreptul fiecărei grupe câte un exemplu reprezentativ .

C. Alegeți varianta corectă.

1. Anurele sunt:

- a. anelide
- b. reptile
- c. artropode
- d. cordate.

2. Este piniped:

- a. balena
- b. furnicarul
- c. foca
- d. elefantul.

3. Sirinxul este organ caracteristic:

- a. primatelor
- b. delfinilor
- c. reptilelor
- d. păsărilor.

4. Este o acarenată:

- a. rândunica;
- b. nandu
- c. găina
- d. cucuveaua .

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Liliacul este un mamifer care face parte din grupul placentarelor.
2. Șarpele de casă este un nevertebrat, care face parte din grupul reptilelor.
3. Teleosteenii respiră prin plămâni .

Subiectul al II-lea

Se încrucișează un soi de garoafă cu frunze scurte(s) și flori roșii(R), cu un soi cu frunze lungi(S) și culoare albă (r). Părinții sunt homozigoți pentru ambele caractere. Stabiliți :

- a. genotipurile părinților ;
- b. gameții produși de genitori ;
- c. două exemple de gameți produși de indivizii din F1.
- d. Completați problema cu o altă cerință, pe care o formulați voi. Rezolvați cerința pe care ați propus-o.

Subiectul al III-lea

A. Vertebratele sunt cele mai evaluate organisme de pe Terra.

- a. Enumerați cele patru grupe de tetrapode.
- b. Precizați trei adaptări ale păsărilor pentru zbor.
- c. Construiți patru enunțuri afirmative, utilizând limbajul științific adecvat. Folosiți, în acest scop, informații referitoare la următoarele conținuturi: anure și urodele.

Veți construi câte două enunțuri din fiecare conținut.

B. Realizați un minieseu cu tema „Ocrotirea speciilor aflate pe cale de dispariție”. În acest scop, respectați următoarele etape:

- enumerarea a șase noțiuni specifice acestei teme;
- construirea, cu ajutorul acestora, a unui text coerent, format din maximum trei-patru fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

FIȘE DE LUCRU CLASA a-X-a

Fișă de lucru-Țesuturi

Subiectul I.

A.Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă .

Glandele endocrine produc.....pe care îi eliberează în

B. Numiți două tipuri de țesuturi animale și precizați unde se găsesc aceste țesuturi în organism.

C.Alegeți varianta corectă.

1. Țesutul nervos este format din:

- a. celule epiteliale
- b. celule adipoas
- c. celule musculare
- d. celule nervoase .

2. Pancreasul este o glandă:

- a. exocrină
- b. mixtă
- c. endocrină
- d. tubuloasă .

3.Țesutul cartilaginos este un țesut de tip :

- a. conjunctiv
- b. muscular
- c. epitelial
- d. fundamental .

4.Vasele liberiene au :

- a. pereții uniform îngroșați
- b. rol conducător

- c. rol de depozitare
- d. rol în fotosinteză.

D. Citiți, cu atenție, afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată. Nu se acceptă folosirea negației.

1. Fibra musculară striată prezintă numeroși nuclei dispuși periferic.
2. Țesutul osos spongios se află la suprafața oaselor .
3. Ca și neuronii, celulele gliale nu se divid.

Subiectul al II-lea

O femeie cu ochii albaștri (bb) și cu grupa de sânge AB (IV) se căsătorește cu un bărbat cu ochii căprui și cu grupa de sânge A (II), dublu heterozigot. Stabiliți următoarele:

- a. genotipul celor doi indivizi;
- b. tipurile de gameți formați de fiecare dintre aceștia;
- c. probabilitatea apariției de copii cu grupa B și ochii albaștri;
- d. completați problema cu o altă cerință, pe care o formulați voi. Rezolvați cerința pe care ați propus-o.

Subiectul al III-lea

A. Sângele este un țesut conjunctiv fluid. Calculați :

- a. Masa apei din plasma sângelui unei persoane care cântărește 74 de kg, știind că sângele reprezintă 7% din masa corpului iar plasma sangvină reprezintă 55% din masa sângelui. Scrieți toate etapele parcurse pentru rezolvarea cerinței.
- b. Precizați două tipuri de țesut conjunctiv și unde sunt întâlnite în organism aceste țesuturi.
- c. Numiți două diferențe care există între țesutul muscular striat și țesutul muscular neted.
- d. Completați această problemă cu o altă cerință pe care o formulați voi; rezolvați cerința pe care ați propus-o.

B. Realizați un minieseu cu tema „Țesutul nervos”, în care să urmăriți :
-enumerarea a 6 noțiuni sepecifice temei;

- construirea, cu ajutorul acestora, a unui text coerent, format din maximum trei-patru fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

Fișă de lucru– Funcții de nutriție: nutriția și respirația

Subiectul I

A. Scrieți, noțiunile cu care trebuie să completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

În lumea vie sunt două tipuri de nutriție și

B. Numiți două boli ale sistemului digestiv și câte o manifestare pentru fiecare.

C. Alegeți litera corespunzătoare răspunsului corect. Este corectă o singură variantă de răspuns.

1. La mamifere, în timpul unei inspirații normale:

- se relaxează diafragma
- se contractă mușchii intercostali
- presiunea aerului din plămâni crește
- se micșorează volumul plămânilor.

2. Cale digestivă este:

- esofagul
- laringele
- plămânul
- uretra.

3. Produși finali ai digestiei glucidelor sunt :

- aminoacizii
- acizii grași
- glicerol
- glucoza.

4. Sediul celular al respirației aerobe îl constituie:

- cloroplastele
- mitocondriile
- aparatur Golgi
- ribozomii .

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă

apreciați că afirmația este falsă, scrieți, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Cantitatea de energie obținută prin respirația aerobă este mai mică decât cantitatea de energie obținută prin respirația anaerobă.
2. Respirația poate fi evidențiată prin producerea de dioxid de carbon.
3. Oxigenul este produsul final al respirației aerobe.

Subiectul al II-lea

A. Ventilația pulmonară asigură schimburile gazoase dintre organism și mediu.

- a. Precizați categoriile de mușchi inspiratori.
- b. Stabiliți o asemănare și o deosebire între inspirație și expirație.
- c. Construiți patru enunțuri afirmative, câte două enunțuri pentru fiecare conținut, utilizând limbaj științific adecvat. Folosiți, în acest scop, informații referitoare la următoarele conținuturi: volum curent și capacitate pulmonară .
- d. Completați problema cu o altă cerință, pe care o formulați voi. Rezolvați cerința pe care ați propus-o.

Subiectul al III-lea

A. Sistemul circulator participă la realizarea funcției de nutriție.

- a. Formulați un argument în favoarea afirmației următoare „Miocardul ventricular stâng este mai dezvoltat decât cel drept” .
- b. Calculați conținutul în apă al plasmii sângelui unui adult știind următoarele:
 - sângele reprezintă 7% din masa copilului;
 - plasma sanguină reprezintă 55% din masa sângelui;
 - adultul cântărește 80 kg.
 - apa reprezintă 90% din masa plasmii sângelui
- c. Calculați cantitatea de sânge rămasă în corpul acestei persoane știind că în urma unui accident a pierdut 300 ml sânge.
- d. Completați problema cu o altă cerință pe care o formulați voi. Rezolvați cerința propusă .

B. Fotosinteza este un proces esențial pentru viața de pe Terra. . Realizați un minieseu cu tema „Fotosinteza ”, în care să urmăriți enumerarea a 6 noțiuni sepecifice temei și realizarea a 3-4 fraze cu noțiunile enumerate.

Fișă de lucru –circulația și excreția

Subiectul I

A. Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

Seva elaborată conține substanțe produse în..... .

B. Numiți două componente ale sistemului excretor și precizați câte un rol pentru fiecare componentă.

C. Alegeți răspunsul corect :

1. Vasele de sânge care duc sângele de la inimă în corp se numesc :

- a. artere
- b. capilare
- c. vene
- d. venule .

2.Inima la mamifere :

- a. conține valvule atrio-ventriculare
- b. cuprinde 2 atrii care comunică între ele
- c. este situată în cavitatea abdominală
- d. este tricamerală.

3.Ureterele sunt căi :

- a. intrarenale
- b. interrenale
- c.extrarenale .

4. Au rol în coagularea sângelui :

- a. leucocitele
- b. hematiile
- c.trombocitele
- d. eritrocitele.

D. Citiți, cu atenție, afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată. Nu se acceptă folosirea negației.

1. Circulația sevei brute se realizează prin țesutul liberian.
2. Filtrarea plasmei sangvine se realizează la nivelul tubilor uriniferi.
3. La lumina ostiolele se deschid.

Subiectul al II-lea

La mamifere, sângele circulă prin sistemul circulator .

- a. Precizați vasele de sânge care comunică direct cu inima, în corelație cu camera inimii cu care comunică și cu tipul de sânge din aceste vase.
- b. Precizați un rol al sângelui, o asemănare și o deosebire dintre hematii și leucocite.
- c. Calculați masa apei din sângele unei persoane, știind următoarele:
 - sângele reprezintă 7% din masa corpului;
 - plasma sangvină reprezintă 55% din masa sângelui;
 - apa reprezintă 90% din masa plasmei sanvine;
 - greutatea persoanei este de 55 kg.
- d. Completați problema, cu o altă cerință pe care o formulați voi. Rezolvați cerința pe care ați propus-o .

Subiectul al III-lea

- A. Excreția este funcția prin care organismele elimină substanțele de dezasimilație.
 - a. Explicați rolul transpirației la plante.
 - b. Precizați două modalități prin care se realizează excreția la mamifere.
 - c. Enumerați căile extrarenale și pe cele intrarenale.
 - d. Construiți patru enunțuri afirmative, câte două enunțuri pentru fiecare conținut, utilizând limbaj științific adecvat. Folosiți, în acest scop, informații referitoare la următoarele conținuturi: litiază urinară și insuficiența renală cronică.

- B. Alcătuiți un minieseu intitulat „Boli ale sistemului respirator la om ”, folosind informația științifică adecvată. În acest scop, enumerați 6 noțiuni specifice temei și construiți un text coerent ,format din 3-4 fraze folosind noțiunile date.

Fișă de lucru – Sensibilitatea

Subiectul I

A. Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

Pielea _____ este _____ alcătuită _____ din straturile :epidermși

B. Numiți două tunici ale globului ocular și precizați funcția pe care o îndeplinesc.

C. Alegeți varianta corectă

1. Retina:

- a. conține celule fără prelungiri
- b. conține celule cu conuri și bastonașe
- c. are celule cu melanină
- d. are rol în hrănirea ochiului.

2. Nutriția ochiului este asigurată de:

- a. cristalîn;
- b. coroida
- c. retina
- d. corneea.

3. Urechea este localizată în:

- a. osul temporal
- b. osul occipital
- c. osul frontal
- d. parietal.

4. Celulele cu conuri din retină:

- a. reprezintă locul de ieșire a nervului optic din ochi
- b. sunt responsabile de vederea diurnă
- c. sunt responsabile de vederea nocturnă
- d. formează senzația de vâz.

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Labirintul osos prezintă un lichid numit perilimfă.
2. Urechea internă are în componența sa ciocan, nicovală și scăriță.
3. Retina prezintă pata oarbă în care se găsesc celule cu conuri și bastonașe.

Subiectul al II-lea

Sensibilitatea gustativă și cea olfactivă sunt de natură chimică.

- a. Explicați importanța sensibilității gustative la animale.
- b. Descrieți chemoreceptorii gustativi ai mamiferelor.
- c. Precizați care sunt receptorii olfactivi și unde sunt localizați.
- d. Completați problema, cu o altă cerință pe care o formulați voi. Rezolvați cerința pe care ați propus-o .

Subiectul al-III-lea

A. Ochiul este organul de simț responsabil pentru vedere.

- a. Numiți două componente ale ochiului .
- b. Precizați care sunt elementele componente ale aparatului optic.
- c. Precizați două caracteristici ale imaginilor care se formează pe retină.
- d. Construiți patru enunțuri afirmative, câte două enunțuri pentru fiecare conținut, utilizând limbaj științific adecvat. Folosiți, în acest scop, informații referitoare la următoarele conținuturi: corneea și cristalin.

B. Realizați un minieseu cu tema „Defecte de vedere la om”, precizând 6 noțiuni cu care să realizați 3-4 fraze aflate în corelație, care să fie corecte din punct de vedere științific.

Fișă de lucru – Sensibilitatea

Subiectul I

A. Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

Din punct de vedere funcțional, sistemul nervos esteși

B. Numiți două tipuri de mamifere terestre, după modul în care ating solul. Exemplificați.

C. Alegeți varianta corectă.

1. Din scheletul membrului superior fac parte:

- a. tibia
- b. radiusul
- c. femurul
- d. fibula .

2. Cerebelul are rol în:

- a. comandarea mișcărilor
- b. reglarea sensibilității viscerale
- c. coordonarea echilibrului
- d. reglarea sensibilității auditive .

3. Măduva spinării:

- a. este localizată în cutia craniană
- b. are rol în formarea senzațiilor
- c. este centru al unor reflexe somatice și vegetative
- d. coordonează activitatea nervoasă superioară .

4. Trapezul este mușchi al :

- a. gâtului
- b. spatelui
- c. membrului superior
- d. membrului inferior .

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Trunchiul cerebral este alcătuit din bulb, punte și mezencefal.
2. Cerebelul controlează temperatura corpului.
3. Substanța cenușie a trunchiului cerebral este dispusă la exterior.

Subiectul al II-lea

Sistemul nervos participă la realizarea funcției de relație.

- a. Precizați localizarea, alcătuirea și funcțiile cerebelului.
- b. Stabiliți o asemănare și o deosebire între cerebel și emisferele cerebrale.
- c. Comparați modul de dispunere al substanței cenușii la nivelul sistemului nervos.
- d. Completați problema, cu o altă cerință pe care o formulați voi. Rezolvați cerința pe care ați propus-o .

Subiectul al III-lea

A. Sistemul nervos are o componentă centrală și una periferică.

- a. Numiți componentele sistemului nervos central.
- b. Precizați care sunt elementele care alcătuiesc arcul reflex și descrieți două componente.
- c. Dați două exemple de reflexe medulare.
- d. Construiți patru enunțuri afirmative, câte două enunțuri pentru fiecare conținut, utilizând limbaj științific adecvat. Folosiți, în acest scop, informații referitoare la următoarele conținuturi: căi ascendente și căi descendente.

B. Alcătuiți un minieseu intitulat „Sistemul locomotor la om”. În acest scop, enumerați 6 noțiuni specifice temei. Construiți, cu ajutorul acestora, un text coerent, format din 3-4 fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enunțate .

Fișă de lucru – Reproducerea

Subiectul I

A. Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

Reproducerea asexuată se poate realiza prin.....și

B. Numiți 2 tipuri de fructe uscate și exemplificați .

C. Alegeți varianta corectă.

1. Gonada feminină este reprezentată de:

- a. ovul
- b. ovar
- c. uter
- d. vagin .

2. Caliciul este alcătuit din totalitatea:

- a. staminelor ;
- b. petalelor;
- c. sepalelor;
- d. carpeleor.

3. Spermatozoizii la mamifere se produc în :

- a. conducte genitale
- b. tubi seminiferi
- c. vezicule seminale
- d. prostată .

4. Fixarea preembrionului în peretele uterului se numește:

- a. fecundație
- b. nidație
- c. nastie
- d. polenizare .

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Candidoza este produsă de o bacterie .
2. La angiosperme fecundația este dublă .
3. Androceul este format din totalitatea carpelor .

Subiectul al II-lea

Floarea este organul de reproducere la plante.

- a. Enumerați componentele florii la angiosperme.
- b. Stabiliți o asemănare și o deosebire între stamină și pistil.
- c. Explicați procesul fecundației la plante.
- d. Completați problema, cu o altă cerință pe care o formulați voi. Rezolvați cerința pe care ați propus-o .

Subiectul al III-lea

A. Reproducerea este o funcție esențială a organismelor.

- a. Precizați importanța reproducerii.
- b. Numiți componentele sistemului reproducător masculin.
- c. Descrieți o boală cu transmitere sexuală numind o cauză și o manifestare.
- d. Construiți patru enunțuri, afirmative folosind informații referitoare la următoarele conținuturi:gonade feminine și celule sexuale.

B. Alcătuiți un minieseu intitulat „Reproducerea asexuată”. În acest scop, enumerați 6 noțiuni specifice temei. Construiți, cu ajutorul acestora, un text coerent, format din 3-4 fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enunțate.

FIȘE DE LUCRU CLASA a XI-a**Fișă de lucru-sistemul nervos**

Subiectul I

A. Scrieti noțiunile corespunzătoare ,astfel încat afirmația să fie corectă.

A. Căile descendente piramidale conduc motilitatea.....iar caile extrapiramidale conduc motilitatea..... .

B. Numiți două organe asupra cărora acționeaza sistemul nervos vegetative simpatic.Asociați fiecare organ numit cu efectul stimulării simpatice.

C. Alegeti variant corectă :

1. La realizarea funcției de relație participă sistemele :

- a. circulator și excretor
- b. digestiv și respirator
- c. respirator și nervos
- d. nervos și muscular .

2. Substanța cenușie în nevrax:

- a. este constituită din corpii neuronali
- b. asigură realizarea funcției de conducere
- c. este constituită din dendrite și axoni
- d. asigură transmiterea impulsului nervos.

3. Sensibilitatea proprioceptivă conduce informații de la receptorii aflați în :

- a. muschi
- b. piele
- c. ochi
- d. urechi.

4. Sistemul nervos central are in structura lui :

- a. nervi
- b. ganglioni nervoși
- c. encefal
- d. nervi spinali.

D. Citiți, cu atenție, afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți, pe foaia de examen, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, pe foaia de examen, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată. Nu se acceptă folosirea negației.

1. Actul reflex este suportul anatomic al arcului reflex.
2. Simpaticul determină secreție salivară vâscoasă, cu un conținut bogat de enzime.
3. Substanța albă îndeplinește funcția reflexă.

Subiectul al II-lea

Sistemul nervos participă la realizarea funcției de relație.

- a. Clasificați sistemul nervos din punct de vedere topografic.
- b. Precizați două deosebiri existente între sistemul nervos somatic și sistemul nervos vegetativ.
- c. Enumerați componentele arcului reflex somatic și precizați pentru fiecare câte o caracteristică .
- d. Completați problema cu o altă cerință pe care o formulați voi; rezolvați cerința pe care ați propus-o.

Subiectul al III-lea

A. Sistemul nervos îndeplinește funcții complexe.

- a. Clasificați căile de conducere ascendente după natura receptorilor.
- b. Scrieți un argument în favoarea afirmației următoare” Sistemul nervos integrează organismul în mediul său de viață”.
- c. Descrieți o boală a sistemului nervos, precizând: denumirea bolii, o caracteristică și o manifestare.
- d. Construiți 4 enunțuri afirmative utilizând limbajul științific adecvat, folosind informații referitoare la arcul reflex și actul reflex.

B. Alcătuiți un minieseu intitulat „Sistemul nervos – noțiuni elementare de igienă și de patologie”, folosind informația științifică adecvată.

În acest scop, respectați următoarele etape:

- enumerarea a șase noțiuni specifice acestei teme;

- construirea, cu ajutorul acestora, a unui text coerent, format din maximum trei-patru fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

Fișă de lucru – Analizatori

Subiectul I

A. Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

Un analizator este alcătuit din trei segmente:,
..... și central .

B. Numiți două tipuri de sensibilitate deservită de ureche și precizați care sunt receptorii specifici care deservește aceste sensibilități.

C. Alegeți varianta corectă.

1. Cataracta este o afecțiune care afectează :

- a. analizatorul auditiv
- b. analizatorul vizual
- c. analizatorul cutanat
- d. analizatorul vestibular .

2. Miopia se corectează cu lentile:

- a. cilindrice
- b. convergente
- c. divergente

3. Celulele cu bastonșe :

- a. Se găsesc în pata oarbă
- b. conțin pigmentul iodopsină
- c. precizează informații despre culoare
- d. sunt receptori pentru vederea nocturnă.

4. Receptorii dureroși sunt reprezentați de:

- a. discurile Merkel

- b. terminații nervoase libere;
- c. corpusculii Krause
- d. corpusculii Pacini.

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Celulele cu conuri se găsesc în pata oarbă.
2. În lipsa stimulării luminoase se produce senzația de negru.
3. Glaucomul se caracterizează prin colorarea în alb sau cenușiu a pupilei.

Subiectul al-II-lea

Analizatorii informează sistemul nervos despre modificările din mediul de viață al unui organism.

- a. Numiți un segment al analizatorului auditiv, precizând rolul îndeplinit de segmentul numit.
- b. Scrieți un argument în favoarea afirmației următoare: „Leziuni la nivelul retinei pot provoca orbirea”.
- c. Explicați modul în care sistemul nervos vegetativ influențează analizatorul vizual.
- d. Completați problema cu o altă cerință pe care o formulați voi; rezolvați cerința pe care ați propus-o.

Subiectul al-III-lea

A. Analizatorul cutanat informează sistemul nervos cu privire la fenomenele cu care organismul vine în contact.

- a. Numiți tipurile de sensibilități deservite de piele.
- b. Indicați căile ascendente prin care sunt conduse informațiile senzitive de la piele către encefal.
- c. Numiți două tipuri de receptori cutanați și precizați tipul de sensibilitate deservit.
- d. Construiți 4 enunțuri afirmative utilizând limbajul științific adecvat, folosind informații referitoare la: analizatorul vestibular și cohlee.

B. Alcătuiți un minieseu intitulat „Sensibilitatea vestibulară”. În acest scop,enumerați 6 noțiuni specifice temei. Construiți, cu ajutorul acestora ,un text coerent ,format din 3-4 fraze ,folosind corect și în corelație noțiunile enunțate.

Fișă de lucru - glande endocrine

Subiectul I

A. Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

Glandele mixte au secreție: și

B. Numiți doua deosebiri între diabetul zaharat și diabetul insipid ;precizați două manifestări caracteristice ale acestor boli.

C. Alegeți varianta corectă.

1. Secreția testosteronului este influențată de hormonul :

- a. foliculostimulant
- b. luteinizant
- c. somatotrp
- d. tireotrop.

2. Hipersecreția tiroidiană provoacă:

- a. obezitate
- b. scădere în greutate
- c. scăderea metabolismului bazal
- d. mixedem.

3. Lobul intermediar hipofizar secretă :

- a. ADH-ul
- b. FSH-ul
- c. MSH-ul
- d. TSH-ul.

4. Hormonul aldosteron este :

- a. produs de medulosuprarenală
- b. contribuie la apariția caracterelor sexuale

- c. activează catabolismul proteic
- d. determină retenția de apă .

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată ,scrieți in dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera A, iar dacă apreciați că afirmația este falsă ,scrieți in dreptul afirmației litera F, si modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Tiroxina este un hormon tiroidian cu rol în creștere și dezvoltare.
2. Hipofiza posterioară secretă hormoni glandulotropi.
3. Hiposecreția de hormon somatotrop la adulți , determină acromegalia.

Subiectul al-II-lea

Un adult prezintă următoarele simptome: obezitate ,anemie ,tegument uscat ,diminuarea memoriei ,senzație de frig. Stabiliți următoarele :

- a. ce boală are această persoană ;
- b. ce hormoni și ce tip de deficiență secretorie intervine în apariția acestei boli ;
- c. numiți o altă boală cauzată de disfuncția acestei glande și dați două simptome.
- d. Completați problema cu o alta cerință pe care o formulați voi; rezolvați cerința pe care ați propus-o .

Subiectul al-III-lea

A. Glandele endocrine secretă hormoni cu rol esențial în funcționarea organismului. Secreția unei cantități mai mari sau mai mici de hormoni, față de normal, poate duce la apariția unor boli endocrine.

- a. Precizați două caracteristici ale bolii mixedem.
- b. Explicați afirmația următoare: „Concentrația de hormoni tiroidieni din sânge este influențată de activitatea hipofizei”.
- c. Numiți o disfuncție provocată de disfuncția hipofizei.
- d. Construiți 4 enunțuri afirmative utilizând limbajul științific adecvat, folosind informații referitoare la: hormoni gonadotropi și diabet insipid.

B. Alcătuiți un minieseu intitulat „Pancreasul endocrin” folosind informația științifică adecvată.

În acest scop, respectați următoarele etape:

- enumerarea a șase noțiuni specifice acestei teme;

- construirea, cu ajutorul acestora, a unui text coerent, format din maximum trei-patru fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

Fișă de lucru – Sistemul osos și sistemul muscular

Subiectul I

A. Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

Viscerocraniul este format din oase perechi: oasele și oasele

B. Numiți două regiuni ale membrelor inferioare;precizați denumirea unui mușchi pentru fiecare regiune.

C. Alegeți răspunsul corect.

1. Intră în structura centurii scapulare:

- a. coxalul
- b. clavicula
- c. carpienele
- d. cartilajul costal.

2. Diafragmul:

- a. este un mușchi neted
- b. separă cavitatea abdominală de cea pelviană
- c. are o față concavă spre torace
- d. este un mușchi striat.

3. Oboseala musculară:

- a. apare în absența CO₂;
- b. determină creșterea randamentului energetic
- c. se datorează acumulării de acid lactic
- d. se manifestă prin creșterea travaliului muscular.

4. Sunt în număr de 14:

- a. falangele

- b. metacarpienele
- c. perechile de coaste adevărate
- d. tarsienele.

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți, în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației, litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Creșterea în lungime a oaselor se realizează prin activitatea periostului.
2. Parietalele și occipitalul sunt oase late și aparțin viscerocraniului.
3. Bicepsul brahial este un mușchi al membrului superior

Subiectul al-II-lea

Scheletul corpului prezintă trei părți componente: scheletul capului, scheletul trunchiului și scheletul membrilor.

- a. Denumiți două oase perechi ale neurocraniului.
- b. Enumerați componentele scheletului trunchiului.
- c. Argumentați importanța prezenței în alimentație a calciului și a vitaminei D.
- d. Completați problema cu o alta cerință pe care o formulați voi; rezolvați cerința pe care ați propus-o .

Subiectul al-III-lea

A. Creșterea oaselor se realizează atât în lungime, cât și în grosime.

- a. Denumiți structurile prin intermediul cărora se realizează cele două tipuri de creștere.
- b. Enumerați patru roluri ale oaselor.
- c. Numiți o afecțiune a sistemului osos precizând o cauză, o manifestare și o măsură de prevenire.
- d. Alcătuiți un text coerent, format din două propoziții/ o frază, în care să folosiți corect și în corelație următoarele noțiuni: STH, tiroxină, creștere armonioasă.

B. Alcătuiți un eseu cu tema „Contractiile musculare”. În acest scop, enumerați 6 noțiuni specifice temei. Construiți, cu ajutorul acestora, un text coerent, format din 3-4 fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enunțate.

Fișă de lucru-digestia și absorbția**Subiectul I**

A. Completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

În timpul digestiei chimice, lipidele sunt descompuse sub acțiunea enzimelor lipolitice în și

B. Numiți două organe implicate în digestie și precizați rolul lor în acest proces.

C. Alegeți varianta corectă de răspuns.

1. Următoarea enzimă acționează în stomac :

- a. amilaza gastrică
- b. gelatinaza
- c. amilaza salivară
- d. acidul clorhidric.

2. Saliva contribuie la formarea:

- a. chimului intestinal
- b. bolului alimentar
- c. sucului gastric
- d. glucidelor.

3. Nutrimentele se formează în:

- a. pancreas
- b. stomac
- c. intestinul gros
- d. intestinul subțire.

4. Prin digestie proteinele se transformă în:

- a. acizi grași
- b. glicerină
- c. aminoacizi
- d. glucoză.

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Bila este necesară pentru digestia și absorbția lipidelor.
2. În intestinul gros are loc absorbția vitaminelor din complexul B și C .
3. Fermentațiile din intestinul gros se realizează datorită florei bacteriene anaerobe.

Subiectul al-II-lea

Nutriția este o funcție fundamentală a organismelor.

- a. Enumerați două procese care au loc în stomac.
- b. Enumerați două boli ale sistemului digestiv și precizați câte o manifestare, o cauză posibilă și o măsură de prevenire pentru fiecare.
fiecare.
- c. Explicați rolul vilozităților intestinale în realizarea procesului de absorbție.
- d. Completați problema cu o altă cerință pe care o formulați voi; rezolvați cerința pe care ați propus-o .

Subiectul al-III-lea

- A. Sistemul digestiv este alcătuit din tub digestiv și glande anexe.
 - a. Numiți două glande anexe ale tubului digestiv.
 - b. Precizați tipurile de enzime digestive implicate în digestia alimentelor.
 - c. Argumentați importanța prezenței bacteriilor în intestinul gros.
 - d. Alcătuiți un text coerent, format din două propoziții/ o frază, în care să folosiți corect și în corelație următoarele noțiuni: absorbția lipidelor și absorbția vitaminelor.

B. Alcătuiți un eseu cu tema „Digestia și absorbția proteinelor”. În acest scop,enumerați 6 noțiuni specifice temei. Construiți, cu ajutorul acestora ,un text coerent ,format din 3-4 fraze ,folosind corect și în corelație noțiunile enunțate.

Fișă de lucru-circulația**Subiectul I**

A.Scrieți noțiunile cu care trebuie să completați spațiile libere din afirmația următoare astfel încât aceasta să fie corectă.

Contractiile mușchiului inimii se numesc, iar relaxările

B. Numiți o afecțiuni a sistemului circulator; precizați o cauză posibilă, o manifestare și o măsură de prevenire.

C. Alegeți varianta corectă de răspuns.

1. Persoanele cu grupa sanguină O(I) pot primi sânge cu grupa:

- a. O(I)
- b. A(II)
- c. B(III)
- d. AB(IV).

2. Se transmite ereditar imunitatea:

- a. artificială activă
- b. artificială pasivă
- c. naturală dobândită
- d. naturală înnăscută.

3. Sistola ventriculară durează:

- a. 0,1 secunde
- b. 0,3 secunde
- c. 0,4 secunde
- d. 0,5 secunde.

4. Circulația sistemică:

- a. cuprinde arterele și venele pulmonare
- b. se termină în ventriculul drept
- c. începe în ventriculul stâng
- d. se numește și mica circulație.

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Prin arterele pulmonare circulă sânge încărcat cu oxigen.
2. Indivizii cu grupa sanguină AB(IV) prezintă aglutinine beta în plasma sanguină.
3. Imunitatea este capacitatea organismului de a recunoaște și neutraliza macromoleculele sau celulele străine acestuia.

Subiectul al-II-lea

O persoană cu grupa de sânge A Rh negativ are nevoie de o transfuzie de sânge. La spital se prezintă patru voluntari care au următoarele grupe de sânge: O Rh negativ, O Rh pozitiv, AB Rh negativ, AB Rh pozitiv. Stabiliți:

- a. Grupa de sânge a posibilului donator.
- b. Aglutininele grupei de sânge A și aglutinogenele grupei de sânge B.
- c. Consecința realizării unei transfuzii cu sânge din grupa A Rh pozitiv .
- d. Completați problema cu o alta cerință pe care o formulați voi; rezolvați cerința pe care ați propus-o .

Subiectul al-III-lea

A. Activitatea mecanică a inimii asigură propulsarea sângelui în cele două circulații.

- a. Enumerați componentele ciclului cardiac și câte o caracteristică pentru fiecare.
- b. O elevă, care are frecvența cardiacă de 70 bătăi/min, s-a prezentat să dea probele sportive la ora de educație fizică. Stabiliți debitul cardiac în condiții de efort, dacă frecvența cardiacă este de 120 bătăi/min ,iar debitul

sistolic este 80 ml.

c. Explicați legătura dintre țesutul nodal și bătăile inimii.

d. Alcătuiți un text coerent, format din două propoziții/ o frază, în care să folosiți corect și în corelație următoarele noțiuni: cardiopatia ischemică și leucemia.

B. Alcătuiți un eseu cu tema „Rolul circulației în asigurarea funcției de nutriție”. În acest scop, enumerați 6 noțiuni specifice temei. Construiți, cu ajutorul acestora, un text coerent, format din 3-4 fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enunțate.

Fișă de lucru-respirația

Subiectul I

A. Scrieți noțiunile cu care trebuie să completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

Capacitatea vitală reprezintă suma dintre volumul curent, și

B. Numiți două organe ale sistemului respirator; asociați fiecărui organ câte o caracteristică.

C. Alegeți varianta corectă de răspuns.

1. Capacitatea pulmonară totală reprezintă suma dintre:

- a. capacitatea vitală și volumul expirator de rezervă
- b. capacitatea vitală și volumul rezidual
- c. volumul curent și volumul expirator de rezervă
- d. volumul curent și volumul rezidual.

2. Expirația este procesul prin care:

- a. volumul cutiei toracice scade
- b. diafragma se contractă
- c. aerul atmosferic pătrunde în plămâni
- d. presiunea din plămâni scade.

3. Transportul gazelor respiratorii este realizat de:

- a. adrenalina
- b. hemoglobina
- c. tiroxina
- d. insulina.

4. În etapa celulară are loc:

- a. schimbul de gaze de la nivelul alveolelor pulmonare
- b. transportul gazelor respiratorii

- c. la nivelul mitocondriilor
- d. trecerea oxigenului în celule.

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Gripa este o afecțiune a sistemului respirator cauzată de o bacterie.
2. Expirația este procesul de eliminare a aerului cu oxigen din plămâni.
3. Transportul dioxidului de carbon se face sub formă de bicarbonați de sodiu și potasiu.

Subiectul al-II-lea

Respirația este una din funcțiile organismului.

- a. Numiți cele trei etape ale schimburilor gazoase respiratorii.
- b. Precizați cum are loc schimbul de gaze respiratorii dintre aerul din alveole și sângele din capilare.
- c. Precizați o asemănare și o deosebire între inspirație și expirație.
- d. Completați problema cu o altă cerință și rezolvați-o.

Subiectul al-III-lea

A. Sistemul respirator are rol în realizarea schimbului de gaze dintre organism și mediul înconjurător.

- a. Caracterizați expirația.
- b. Explicați relația dintre activitatea fizică intensă și creșterea frecvenței respiratorii.
- c. Argumentați necesitatea creșterii frecvenței respiratorii în cazul efortului fizic.
- d. Construiți patru enunțuri afirmative, câte două pentru fiecare conținut, utilizând limbajul științific adecvat. Folosiți, în acest scop, informații referitoare la următoarele conținuturi: capacitatea vitală și fibroza pulmonară.

B. Alcătuiți un eseu cu tema „Transportul gazelor respiratorii”. În acest scop, enumerați 6 noțiuni specifice temei. Construiți, cu ajutorul acestora, un text coerent, format din 3-4 fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enunțate.

Fișă – Excreția

Subiectul I

A. Scrieți noțiunile cu care trebuie să completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

În formarea urinei, la nivelul tubului urinifer se produc:șitubulară.

B. Numiți două boli ale sistemului excretor; asociați fiecărei boli câte o manifestare.

C. Alegeți răspunsul corect.

1. Ultrafiltrarea plasmei are loc la nivelul:

- a. piramidei renale
- b. glomerulului renal
- c. tubului colector;
- d. tubului contort proximal.

2. Se reabsorb pasiv:

- a. ionii de Na
- b. fosfații
- c. ureea
- d. glucoza.

3. În formarea urinei, procesul de filtrare:

- a. are loc la nivelul glomerulului renal
- b. intervine în formarea urinei finale
- c. se realizează în același sens cu reabsorbția tubulară
- d. are loc la nivelul ansei Henle.

4. Vezica urinară:

- a. are ca unitate funcțională piramida renală
- b. realizează procesul de micțiune
- c. are ca unitate funcțională nefronul

d. participă la procesul de filtrare.

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Cistita se manifestă prin urinări dese și dureroase.
2. Stimularea parasimpaticului determină reducerea debitului urinar.
3. Apa este reabsorbită la nivelul nefronului prin mecanisme de transport activ.

Subiectul al-II-lea

Excreția este o funcție de nutriție.

- a. Precizați o caracteristică a filtrării glomerulare.
- b. Comparați reabsorbția și secreția tubulară, precizând o deosebire între acestea.
- c. Argumentați afirmația „Micțiunea este coordonată de activitatea sistemului nervos vegetativ”.
- d. Completați problema cu o altă cerință pe care să o propuneți voi și rezolvați cerința propusă.

Subiectul al-III-lea

A. Rinichii au rolul de a excreta cea mai mare parte a produșilor de metabolism.

- a. Dați două exemple de substanțe care se absorb active.
- b. Explicați afirmația următoare: „În lipsa ADH-ului, reabsorbția apei nu se produce”.
- c. Precizați care este cauza prezenței glucozei în urina unei persoane.
- d. Construiți patru enunțuri afirmative, utilizând limbajul științific adecvat, câte două pentru fiecare conținut. Folosiți informații privind termenii: secreție și reabsorbție .

B. Alcătuiți un minieseu intitulat „Secreția tubulară”. Enumerați șase noțiuni specifice acestei teme. Construiți un text coerent, format din 3-4 fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

Fișă de lucru - reproducerea

Subiectul I

A. Scrieți noțiunile cu care trebuie să completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă.

Apariția și dezvoltarea caracterelor sexuale secundare sunt stimulate la femeie de hormoni, iar la bărbat de hormoni

B. Numiți gonadele feminine și masculine. Asociați fiecăreia secreția exocrină produsă.

C. Alegeți varianta corectă.

1. Fecundația are loc în:

- a. ovar
- b. uter
- c. vagin
- d. trompele uterine.

2. Funcția endocrină a ovarului presupune:

- a. maturarea foliculilor ovarieni
- b. secreția de ovule
- c. secreția de estrogeni
- d. secreția de FSH.

3. Nidația are loc în:

- a. uter
- b. ovar
- c. trompa uterină
- d. vagin.

4. Testiculul secretă:

- a. estrogeni
- b. progesteron
- c. gonadotropine
- d. testosteron.

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

- 1. Prostata este o glandă nepereche, anexă a aparatului genital masculin, ce produce spermatozoizi.
- 2. Fecundația are loc în uter.
- 3. Contracepția vizează unul sau ambii parteneri și limitează avortul.

Subiectul al-II-lea

Activitatea gonadelor devine evidentă la pubertate.

- a. Enumerați câte două caractere sexuale secundare la femeie și bărbat.
- b. Precizați care este structura responsabilă de secreția exocrină a gonadelor masculine.
- c. Explicați afirmația „Gonadele feminine sunt glande mixte influențate de adenohipofiză”
- d. Completați problema cu o altă cerință pe care să o propuneți voi și rezolvați cerința propusă.

Subiectul al-III-lea

A. Alături de nutriție și relație, reproducerea este o funcție fundamentală a organismului.

- a. Dați două exemple de căi genitale ale sistemului reproducător feminin și masculin.
- b. Numiți trei componente ale sistemului reproducător feminin.
- c. Numiți etapele ciclului uterin și descrieți o etapă.
- d. Construiți patru enunțuri afirmative, utilizând limbajul științific adecvat, câte două pentru fiecare conținut. Folosiți informații privind: nașterea și sarcina.

B. Alcătuiți un minieseu intitulat „Concepția și contracepția”. Enumerați șase noțiuni specifice acestei teme. Construiți un text coerent, format din 3-4 fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

Fișe de lucru clasa a XII-a

Fișă de lucru - Genetică moleculară – Compoziția chimică a acizilor nucleici

Subiectul I

A. Scrieți noțiunile cu care trebuie să completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă:

Bazele azotate purinice din structura moleculei de AND sunt și

B. Numiți două tipuri de ARN. Precizați pentru fiecare tip numit câte o caracteristică .

C. Alegeți varianta corectă.

1. Uracilul este :

- complementară cu timina
- bază azotată purinică
- bază azotată pirimidinică
- pentoză caracteristică ARN-ului.

2. Denaturează mai ușor legăturile dintre :

- guanină și citozină
- adenină și guanină
- citozină și timină
- timină și adenină.

3. ADN-ul prezintă următoarele caracteristici cu excepția:

- catenele sunt antiparalele
- catenele sunt complementare
- prezintă uracilul
- catenele sunt polinucleotidice.

4. ARN-ul de transport:

- a. intra în alcătuirea ribozomilor
- b. transporta aminoacizii la locul la locul sintezei proteice
- c. copiază informația genetică dintr-un fragment de ADN
- d. aduce informația genetică la locul sintezei proteice.

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. ARN-ul viral este materialul genetic al dezoxiribovirusurilor.
2. ARN-ul mesager intră în structura ribozomilor alături de proteine.
3. Riboză este pentoză caracteristică molecule de ARN.

Subiectul al-II-lea

Materialul genetic al organismelor este reprezentat de ADN sau ARN.

- a. Enumerați două componente comune celor două tipuri de acizi nucleici.
- b. Precizați două caracteristici ale catenelor de ADN și explicați una dintre ele.
- c. Explicați afirmația „Denaturarea este în stânsă legătură cu procentul triplelor legături din molecula de ADN”.
- d. Completați problema cu o altă cerință pe care să o propuneți voi și rezolvați cerința propusă.

Subiectul al-III-lea

A. Sinteza unei enzime se realizează pe baza informației unui fragment de ADN bicatenar format din 1920 de nucleotide, dintre care 350 au adenină. Stabiliți:

- a. numărul de nucleotide cu guanină;
- b. numărul de legături triple din fragmentul de ADN;
- c. secvența de nucleotide din ARNm, știind că pe catena 3' – 5' a ADN-ului secvența de nucleotide este următoarea CGTAAGTTA.
- d. Construiți patru enunțuri afirmative, utilizând limbajul științific adecvat, câte două pentru fiecare conținut. Folosiți informații privind: radical fosfat și ARN mesager.

B. Alcătuiți un minieseu intitulat „Denaturarea și renaturarea ADN-ului”. Enumerați șase noțiuni specifice acestei teme. Construiți un text coerent, format din 3-4 fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

Fișă de lucru-Genetică moleculară-Funcțiile ADN-ului

Subiectul I

A.Scrieți noțiunile cu care trebuie să completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă:

Funcția autocatalitică a materialului genetic se numește

B. Numiți două tipuri de ARN implicate în biosintza proteinelor. Precizați pentru fiecare tip numit câte o caracteristică .

C. Alegeți varianta corectă.

1. În procesul de replicație intervine următoarea enzimă:

- a. ARN-polimeraza
- b. aminoacil-sintetaza
- c. ARN-ligaza
- d. AND-polimeraza.

2. Translația:

- a. presupune copierea informației genetice
- b. se realizează în nucleul celulei
- c. contribuie la realizarea funcției autocatalitice
- d. presupune transferul aminoacizilor în ribozomi

3. Codonul cu secvența AUG:

- a. este complementar cu UAC
- b. este componentă a AND-ului
- c. este complementar cu TAC în ADN
- d. este copiat în ADN cu secvența TAC.

4. Zahar caracteristic ARN-ului este:

- a. matoza
- b. glucoza
- c. dezoxiriboza

d. riboza.

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. Copierea informației genetice de pe o catenă de ADN se realizează sub acțiunea ADN-polimerazei.
2. ARN-ul ribozomal intervine în replicare .
3. Sinteza ADN-ului se realizează după modelul semiconservativ.

Subiectul al II-lea

Materialul genetic al organismelor este reprezentat de ADN sau ARN.

- a. Enumerați două componente comune celor două tipuri de acizi nucleici.
- b. Precizați două caracteristici ale catenelor de ADN și explicați una dintre ele.
- c. Explicați afirmația „Denaturarea este în stânsă legătură cu procentul triplelor legături din molecula de ADN”.
- d. Completați problema cu o altă cerință pe care să o propuneți voi și rezolvați cerința propusă.

Subiectul al III-lea

A. Sinteza unei enzime cu rol în replicare se realizează pe baza informației unui fragment de ADN bicatenar format din 1962 nucleotide, dintre care 764 conțin guanină. Stabiliți:

- a. numărul de nucleotide cu timină;
- b. numărul de legături triple din fragmentul de ADN;
- c. numărul aminoacizilor care vor forma viitoarea proteină;
- d. Construiți patru enunțuri afirmative, utilizând limbajul științific adecvat, câte două pentru fiecare conținut. Folosiți informații privind: ARN-polimeraza și ADN-polimeraza.

B. Alcătuiți un minieseu intitulat „Funcțiile materialului genetic”. Enumerați șase noțiuni specifice acestei teme. Construiți un text coerent, format din 3-4 fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

Fișă de lucru-Genetică moleculară - Organizarea materialului genetic

Subiectul I

A. Scrieți noțiunile cu care trebuie să completați spațiile libere din afirmația următoare, astfel încât aceasta să fie corectă:

Cromatia eucariotelor conține două stări funcționale: și

B. Numiți două tipuri de cromozomi după poziția centromerului. Precizați pentru fiecare tip numit câte o caracteristică .

C. Alegeți varianta corectă.

1. ADN-ul viral:

- a. constituie materialul genetic la adenovirusuri
- b. conține nucleotide cu uracil
- c. reprezintă materialul genetic al ribovirusurilor
- d. este materialul genetic al procariotelor.

2. Prezintă bucle și superrăsuciri:

- a. cromozomul eucariot
- b. cromozomul viral
- c. cromozomul bacterian
- d. nucleosomul.

3. Este dezoxiribovirus:

- a. virusul gripei
- b. virusul turbării
- c. virusul variolei
- d. virusul poliomelitei.

4. Fibrele de cromatină reprezintă:

- a. o componentă a celulei procariote
- b. forma de organizare a materialului genetic la procariote
- c. locul sintezei proteice

d. forma de organizare a materialului genetic la eucariote.

D. Citiți cu atenție afirmațiile următoare. Dacă apreciați că afirmația este adevărată, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, scrieți în dreptul cifrei corespunzătoare afirmației litera F și modificați parțial afirmația pentru ca aceasta să devină adevărată.

1. ADN-ul bacterian este reprezentat de o moleculă bicatenară liniară sau circulară.
2. La eucariote, numărul de cromozomi este constant în cadrul speciei.
3. Heterocromatina conține gene inactive metabolic.

Subiectul al II-lea

Materialul genetic al tuturor speciilor este reprezentat de acizii nucleici.

- a. Stabiliți două deosebiri între materialul genetic de la procariote și eucariote .
- b. Precizați două caracteristici privind modul de organizare al materialului genetic al bacteriilor .
- c. Explicați afirmația „Virusurile sunt entități infecțioase”.
- d. Completați problema cu o altă cerință pe care să o propuneți voi și rezolvați cerința propusă.

Subiectul al III-lea

A. Sinteza unei proteine este determinată pe baza informației unui fragment de ADN bicatenar, format din 3600 nucleotide, dintre care 488 conțin adenină. Stabiliți:

- a. numărul de nucleotide cu citozină;
- b. numărul de legături triple din fragmentul de ADN;
- c. numărul aminoacizilor care vor forma viitoarea proteină.
- d. Construiți patru enunțuri afirmative, utilizând limbajul științific adecvat, câte două pentru fiecare conținut. Folosiți informații privind: material genetic extranuclear și capsomere.

B. Alcătuiți un minieseu intitulat „Cromatina eucariotelor”. Enumerați șase noțiuni specifice acestei teme. Construiți un text coerent, format din 3-4 fraze, folosind corect și în corelație noțiunile enumerate.

Bibliografie

1. <https://www.edu.ro/bacalaureat>
2. Caradan L., Bîrliga A., Ieremie I., 2018, Biologie vegetală și animală- Ghid de pregătire pentru bacalaureat, Editura Delfin
3. Ene S., Tănase O., Teletin M., 2021, *Ghid pentru Bacalaureat de nota 10 Biologie*, Editura Gimnasium
4. Huțanu M., Badiu N., 2008, *Biologie bacalaureat Teste*, Editura Booklet
5. Programa școlară în vigoare aprobată prin Ordin M.E.C. nr. 4598/31.08.2004
6. Programa școlară în vigoare aprobată prin Ordin M.E.C. nr. 3458/09.03.2004

GHID DE PREGĂTIRE A EXAMENULUI DE BACALAUREAT LA DISCIPLINA GEOGRAFIE

Profesor gr.I Neculăeș Ana Maria Aissa

Argument

Geografia are, în cadrul examenului național de bacalaureat, statutul de disciplină opțională, pe care elevul o poate alege în conformitate cu filiera, profilul și specializarea urmate. Cu toate acestea, Geografia constituie principala opțiune a elevilor care finalizează *Profilul uman – Filologie* din cadrul Liceului Teoretic ”Bogdan Vodă” Hălăucești.

Oportunitatea de a desfășura activități remediale în cadrul Programului ROSE a determinat și obținerea unor rezultate bune la această disciplină în cadrul examenului de Bacalaureat, înregistrându-se ani când promovabilitatea a fost de 100%.

În urma sesiunilor de pregătire suplimentară la Geografie s-au concretizat o serie de fișe de lucru și teste de tip BAC utile pentru generațiile următoare de elevi care vor alege această disciplină în cadrul Examenului de Bacalaureat.

Notă de prezentare

Geografia face parte din categoria științelor Pământului (geostiințelor). Ea studiază partea exterioară a Pământului (fața Pământului) ca înveliș (pătură, strat, sferă) complex și original, format în spațiul de interacțiune a litosferei, hidrosferei, atmosferei, biosferei și sociosferei. Acest înveliș de interacțiune natură – om este denumit *înveliș geografic* sau *mediu geografic*. Sunt termenii cei mai utilizați pentru desemnarea obiectului geografiei.

Învelișul geografic are o structură și o dinamică complexă, o organizare și o funcționare sistemică. Elementele sale, numite elemente geografice sunt: relieful, aerul / clima, apele, vegetația și fauna, solul, populația, așezările umane, economia. În sens spațial, învelișul geografic are o organizare ierarhică, de la scară locală, regională și zonală la scară planetară. Elementele naturale ale învelișului (mediului) geografic sunt studiate de geografia fizică, iar componentele antropice sunt studiate de geografia umană (geografia social – economică). Totodată, învelișul geografic global este studiat de geografia generală iar unitățile spațiale (teritoriale) de diferite ordine sunt studiate de geografia regională.

Astfel, programa la disciplina Geografie pentru Examenul de Bacalaureat se referă la geografia regională a Europei, a României și a Uniunii Europene care se studiază în clasa a XII-a. Complexitatea materiei de studiu, la care se adaugă alocarea în Planul cadru de învățământ pentru clasa a XII-a a unei singure ore de geografie reprezintă principalele motive ale necesității existenței unui program de pregătire suplimentară la această disciplină.

Ghidul de față conține fișe de lucru care sunt concepute astfel încât să permită activitatea nemijlocită a elevului, acesta fiind pus în situația de a localiza, a identifica, a explica, a asocia, a selecta, a compara etc. elemente și fenomene geografice din Europa și din România, abiliți necesare promovării Examenului de Bacalaureat.

Ghidul are următoarea structură:

Capitolul I: *Competențe de evaluat și Programa de bacalaureat la disciplina geografie*

Capitolul al II-lea: *Structura testului pentru proba scrisă la disciplina geografie. Model de rezolvare a unui test tip BAC, observații și sfaturi.*

Capitolul al III-lea: *Fișe de lucru structurate pe capitole*

Capitolul I***Competențe de evaluat și Programa la disciplina geografie*****I. Competențe de evaluat:**

1. Utilizarea corectă și coerentă a terminologiei specifice domeniului pentru prezentarea aspectelor definitorii ale spațiului european și național
2. Identificarea poziției elementelor de geografie fizică și umană ale Europei și ale României reprezentate pe hărți
3. Explicarea unor succesiuni de fenomene și procese naturale din mediul înconjurător (geografic), la nivelul continentului și al țării noastre
4. Utilizarea reprezentărilor grafice și cartografice, a datelor statistice pentru interpretarea realității geografice a Europei și a unor țări
5. Analiza geografică a componentelor naturale și sociale ale unui teritoriu la nivelul continentului și al țării noastre
6. Prezentarea caracteristicilor de geografie fizică și umană ale unui teritoriu la nivelul continentului și al țării noastre
7. Prezentarea comparativă a elementelor de geografie fizică și umană din Europa și din România
8. Explicarea relațiilor observabile dintre sistemele naturale și umane ale mediului geografic, dintre științe, tehnologie și mediul înconjurător la nivelul continentului și al României prin analizarea unor sisteme și structuri teritoriale și funcționale sau prin utilizarea datelor statistice și a reprezentărilor grafice și cartografice
9. Prelucrarea informației: transformarea (transferul) informației dintr-un limbaj în altul, de exemplu din informații cantitative (date statistice) în reprezentări grafice, din reprezentări grafice în text sau în tabel etc.

10. Realizarea de corelații între informațiile oferite de diverse surse (texte geografice, tabele, reprezentari grafice și cartografice, imagini etc).

11. Rezolvarea de probleme

II. Conținuturi:

Geografie. Europa – România – Uniunea EuropeanăEUROPA ȘI

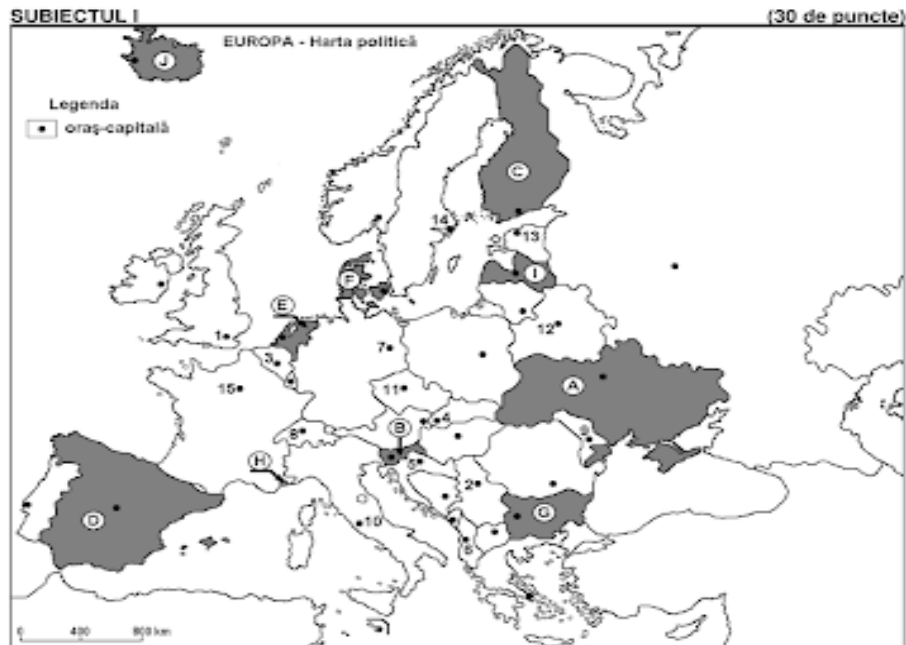
ROMÂNIA – ELEMENTE GEOGRAFICE DE BAZĂ

1. Spațiul românesc și spațiul european
2. Elemente fizico-geografice definitorii ale Europei și ale României:
 - a. relieful major (trepte, tipuri și unități majore de relief)
 - b. clima (factorii genetici, elementele climatice, regionarea climatică)
 - c. hidrografia – aspecte generale; Dunărea și Marea Neagră
 - d. învelișul biopedogeografic
 - e. resursele naturale
3. Elemente de geografie umană ale Europei și ale României
 - a. harta politică a Europei; România ca stat al Europei
 - b. populația și caracteristicile ei geodemografice
 - c. sistemul de orașe al Europei
 - d. activitățile economice – caracteristici generale
 - e. sisteme de transport
 - f. Țările vecine României

Capitolul al II-lea

Structura testului pentru proba scrisă la disciplina geografie. Model de rezolvare a unui test tip BAC, observații și sfaturi

La proba de Geografie a Examenului de Bacalaureat, fiecare din cele 3 subiecte valorează 30 puncte, cele 10 puncte din oficiu completând nota. Subiectul I se referă la Geografia Europei și este însoțit de harta continentului. Am ales la întâmplare subiectul dat în cadrul examenului în anul 2015, pe care l-am rezolvat mai jos. Sunt foarte utile și observațiile de la final.

Harta de mai sus se referă la subiectul I A – E. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe - capitală cu numere.

A. Precizați:

1. numele statului marcat, pe hartă, cu litera **C**; **4 puncte**
2. numele orașului-capitală marcat, pe hartă, cu numărul **9**.

B. Scrieți, pe foaia de examen, răspunsurile corecte care completează afirmațiile de mai jos:

1. Capitala statului marcat, pe hartă, cu litera **G** se numește...
2. Fluviul Rin străbate teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera **E** și apoi se varsă în Marea ...
3. Orașul-capitală Belgrad este marcat, pe hartă, cu numărul... **6 puncte**

C. Scrieți, pe foaia de examen, litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Statul enclavă Vatican este situat pe teritoriul orașului marcat, pe hartă, cu numărul:

a. 3	b. 8	c. 10	d. 15	2 puncte
------	------	-------	-------	-----------------
2. Munți formați în orogeneza alpină se află pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. D	b. E	c. F	d. I	2 puncte
------	------	------	------	-----------------
3. Este străbătut de fluviul Sena orașul marcat, pe hartă, cu numărul:

a. 1	b. 3	c. 7	d. 15	2 puncte
------	------	------	-------	-----------------
4. Orașul marcat, pe hartă, cu numărul **4** se numește:

a. Bratislava	b. Budapesta	c. Praga	d. Viena	2 puncte
---------------	--------------	----------	----------	-----------------
5. Statul marcat, pe hartă, cu litera **I** se numește:

a. Belarus	b. Estonia	c. Letonia	d. Lituania	2 puncte
------------	------------	------------	-------------	-----------------

D. Precizați trei deosebiri între clima statului marcat, pe hartă, cu litera **D și clima statului marcat, pe hartă, cu litera **A**.**

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de **climă**: factori genetici, tip de climă, temperaturi medii anuale/vara/iarna, amplitudine termică, precipitații medii anuale/vara/iarna, vânturi cu frecvență ridicată.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile vor fi prezentate comparativ și nu separat. **6 puncte**

E. Prezentați o cauză a:

1. densității reduse a populației în statul marcat, pe hartă, cu litera **J**.
2. densității mari a populației în statul marcat, pe hartă, cu litera **E**. **4 puncte**

Iată cum se transcriu rezolvările în mod corect, pe foaia de examen:

Subiectul I

A. 1. Finlanda sau 1. C – Finlanda
2. Chișinău sau 2. 9 – Chișinău

B. 1. Sofia
2. Nordului
3. 2

C. 1. c. 2. a. 3. d. 4. a. 5. c.

D. Statul marcat pe hartă cu litera D este Spania, iar cel marcat cu litera A este Ucraina. În Spania predomină tipurile de climă mediteraneană și temperat-oceanică, în timp ce în Ucraina predomină clima temperat-continentală. Temperaturile medii anuale în Spania sunt de 15° - 18° C, mai ridicate decât în Ucraina (10° C). În Spania au frecvență mai ridicată Vânturile de Vest, spre deosebire de Ucraina unde se resimte influența crivățului.

E. 1. Statul marcat pe hartă cu litera J este Islanda. Densitatea scăzută a populației, sub 10 loc/km², este cauzată de clima subpolară, care determină condiții ostile locuirii. În plus, zonele mai înalte sunt acoperite cu ghețari.

2. Statul marcat pe hartă cu litera E este Olanda. Densitatea ridicată în Olanda, peste 250 loc/km², este cauzată de relieful neted și coborât, care a permis de-a lungul timpului dezvoltarea agriculturii, a așezărilor umane și a infrastructurii.

Observații și sfaturi

- Dacă nu rezolvați cerințele în ordine, neapărat să scrieți în față numărul exercițiului!

- Nu înghesuiți rezolvările! Dacă vă veți da seama de unele greșeli, veți putea tăia și rescrie alături!
- Atenție! Dacă cerința începe cu următoarele formulări – **precizați, notați, scrieți litera, scrieți răspunsul care completează**, atunci răspunsul vostru va fi foarte scurt – o literă, o cifră, un cuvânt (de ex. punctele A. – C.).
- În schimb, dacă subiectul vă cere să ”**prezentați**”, atunci răspunsul vostru va fi o frază sau câteva fraze (de ex. punctul E.).
- Atenție mare la formulările care induc în eroare! La punctul C. vi se cere foarte clar să notați pe foaia de examen **litera** corespunzătoare răspunsului corect, **nu răspunsul corect**. De exemplu, la subpunctul **C.2.** vom da rezolvarea **a.**, nu D.

- La punctele D. și E. începeți rezolvarea precizând numele statelor respective! Adică așa:

D. Statul marcat pe hartă cu litera D este Spania, iar cel marcat cu litera A este Ucraina...

E. 1. Statul marcat pe hartă cu litera J este Islanda...

- La punctul D. ni se cere să precizăm trei deosebiri legate de clima statelor. Totuși ni se mai specifică faptul că **deosebirile trebuie să fie prezentate comparativ**, nu separat. Rezolvarea va avea 4 fraze:
 - precizarea numelor statelor respective;
 - diferența 1;
 - diferența 2;
 - diferența 3;

Hai să reluăm rezolvarea:

D. - Statul marcat pe hartă cu litera D este Spania, iar cel marcat cu litera A este Ucraina (*am precizat statele*).

- În Spania predomină tipurile de climă mediteraneană și temperat-oceanică, în timp ce în Ucraina predomină clima temperat-continentală (*diferența 1*).
- Temperaturile medii anuale în Spania sunt de 15° - 18° C, mai ridicate decât în Ucraina (10° C) (*diferența 2*).
- În Spania au frecvență mai ridicată Vânturile de Vest, spre deosebire de Ucraina unde se resimte influența crivățului (*diferența 3*).

Sesizați modul de construire a **diferențelor**! Trebuie să folosiți construcții de genul "spre deosebire de", "în timp ce", "mai ridicate decât", "deosebite față de" etc.

În schimb, dacă aveți de precizat **asemănări**, veți folosi construcții de genul "în ambele", "la fel ca", "amândouă statele au", "un element comun de climă", "ambele state sunt caracterizate de" etc.

- La punctul E. avem de prezentat câte o cauză. Deci nu vom răspunde sec "E.1. Clima subpolară", ci vom încerca să dezvoltăm puțin. Adică așa:

E. 1. Statul marcat pe hartă cu litera J este Islanda. Densitatea scăzută a populației, sub 10 loc/km², este cauzată de clima subpolară, care determină condiții ostile locuirii. În plus, zonele mai înalte sunt acoperite cu ghețari.

Subiectului al II-lea din cadrul probei de Geografie se referă la Geografia României, iar subpunctele sunt construite foarte asemănător cu cele de la Subiectul I (despre Geografia Europei). Am ales tot varianta din 2015.

Iată cum se transcriu rezolvările în mod corect pe foaia de examen:

Subiectul al II-lea

A. 1. Brașov
2. Buzău

B. 1. București
2. Sfântu Gheorghe
3. Podișul Mehedinți

C. 1. a. 2. d. 3. a. 4. c. 5. b.

D. Unitatea de relief marcată pe hartă cu litera F este Grupa montană a Carpaților Moldo-Transilvani, iar unitatea de relief marcată cu litera G sunt Subcarpații de Curbură. Altitudinea maximă a Carpaților Moldo-Transilvani este de 2100 m (m-ții Călimani), în timp ce Subcarpații de Curbură nu depășesc 1000 m. În Carpații Moldo-Transilvani apar toate cele trei tipuri de roci (vulcanice, metamorfice și sedimentare), spre deosebire de Subcarpații de Curbură, care sunt alcătuiți doar din roci sedimentare. Culmile principale ale Carpaților Moldo-Transilvani sunt orientați pe direcție NV-SE, în timp ce culmile Subcarpaților de Curbură au dispunere arcuită, la exteriorul Carpaților.

E. 1. Condițiile climatice din acest etaj nu permit dezvoltarea arborilor: temperatura medie anuală sub 0°C și vânturi foarte puternice.

2. Rocile sedimentare moi și instabile (argile, marne, nisipuri) cu prezență mare în Subcarpați reprezintă cauze ale numeroaselor alunecări de teren.

Observații și sfaturi:

- Dacă nu rezolvați cerințele în ordine, neapărat să scrieți în față numărul exercițiului!

- Nu înghesuți rezolvările! Dacă vă veți da seama de unele greșeli, veți putea tăia și rescrie alături!

- Atenție! Dacă cerința începe cu următoarele formulări – precizați, notați, scrieți litera, scrieți răspunsul care completează, atunci răspunsul vostru va fi foarte scurt – o literă, o cifră, un cuvânt (de ex. la punctele A. – C.).

- În schimb, dacă subiectul vă cere să ”**prezentați**”, atunci răspunsul vostru va fi o frază sau câteva fraze (de ex. punctul E.).

- Atenție mare la formulările care induc în eroare! La punctul C. vi se cere foarte clar să notați pe foaia de examen **litera** corespunzătoare răspunsului corect, **nu răspunsul corect**.

- La punctul D. începeți rezolvarea precizând numele unităților de relief respective! Adică așa:

D. Unitatea de relief marcată pe hartă cu litera F este Grupa montană a Carpaților Moldo-Transilvani, iar unitatea de relief marcată cu litera G sunt Subcarpații de Curbură.

- La punctul D. ni se cere să precizăm trei deosebiri între relieful celor două unități. Totuși ni se mai specifică faptul că deosebirile trebuie să fie **prezentate comparativ**, nu separat. Rezolvarea va avea 4 fraze:

* precizarea denumirilor unităților de relief;

* diferența 1;

* diferența 2;

* diferența 3;

Hai să reluăm rezolvarea de la D:

- Unitatea de relief marcată pe hartă cu litera F este Grupa montană a Carpaților Moldo-Transilvani, iar unitatea de relief marcată cu litera G sunt Subcarpații de Curbură. (*am precizat unitățile de relief*).

- Altitudinea maximă a Carpaților Moldo-Transilvani este de 2100 m (m-ții Călimani), în timp ce Subcarpații de Curbură nu depășesc 1000 m (*diferența 1, despre altitudine*).

- În Carpații Moldo-Transilvani apar toate cele trei tipuri de roci (vulcanice, metamorfice și sedimentare), spre deosebire de Subcarpații de Curbură, care sunt alcătuiți doar din roci sedimentare

(diferența 2, despre tipurile de roci).

- Culmile principale ale Carpaților Moldo-Transilvani sunt orientați pe direcție NV-SE, în timp ce culmile Subcarpaților de Curbură au dispunere arcuită, la exteriorul Carpaților (*diferența 3, despre orientarea culmilor*).

- Sesizați modul de construire a diferențelor! Trebuie să folosiți construcții de genul ”spre deosebire de”, ”în timp ce”, ”mai ridicate decât”, ”deosebite față de” etc.

- La punctul E. avem de prezentat câte o cauză. Deci nu vom răspunde sec ”E.1. Condițiile climatice” sau ”E.2. Rocile”, ci vom încerca să dezvoltăm puțin. Adică așa:

E. 1. Condițiile climatice din acest etaj nu permit dezvoltarea arborilor: temperatura medie anuală sub 0°C și vânturi foarte puternice.
2. Rocile sedimentare moi și instabile (argile, marne, nisipuri) cu prezență mare în Subcarpați reprezintă cauze ale numeroaselor alunecări de teren.

Subiectul al III-lea se referă la aspectele geografice ale Uniunii Europene. Dacă primele două subiecte sunt construite pe baza hărților (a Europei, respectiv a României), Subiectul al III-lea va avea în componență un grafic și unul sau două tabele. La fel ca în cazul primelor două subiecte, am ales tot varianta din 2015.

SUBIECTUL al III-lea

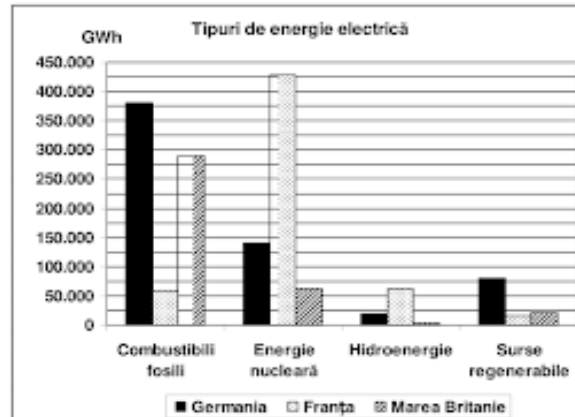
(30 de puncte)

Reprezentarea grafică de mai jos se referă la subiectul III A – B și prezintă producția de energie electrică (exprimată în GWh) obținută în Germania, Franța și Marea Britanie din diferite surse.

A. Precizați:

1. statul care are cea mai ridicată producție de energie nucleară și valoarea acesteia;
2. valoarea producției de energie electrică obținute din combustibili fosili în Marea Britanie;
3. valoarea producției obținute din hidroenergie în Franța.

4 puncte

Sursa: Energy, transport and environment indicators, Eurostat European Commission, ediția 2012

- B. 1. Explicați faptul că, în Marea Britanie, hidroenergia are ponderea cea mai redusă în producția națională de energie electrică.
2. Explicați faptul că în Germania energia electrică obținută din combustibili fosili are ponderea cea mai ridicată în producția națională de energie electrică.
3. Precizați două surse regenerabile de energie utilizate în Germania.

6 puncte

C. Pentru **Austria**, precizați:

1. numele a trei state vecine, membre ale Uniunii Europene;
2. numele unui stat vecin care **nu** este membru al Uniunii Europene;
3. numele a două unități de relief;
4. numele unui curs de apă;
5. numele a trei orașe.

10 puncte

D. Aveți în vedere următorul tabel care se referă la evoluția populației pe grupe de vârstă în Germania:

Germania	1990	1995	2000	2005	2010
Grupa de vârstă 0 – 14 ani	12.639.000	13.308.000	12.914.000	11.726.000	11.092.000
Grupa de vârstă 15 – 64 ani	54.680.000	55.991.000	56.007.000	55.079.000	54.435.000
Grupa de vârstă 65 ani și peste 65 ani	11.780.000	12.630.000	13.428.000	15.736.000	16.775.000

Sursa: United Nations Department of Economic and Social Affairs/Population Division World Population Prospects: The 2010, Volume I: Comprehensive Tables

1. Calculați numărul de locuitori din Germania, în anii 1990 și 2010.
2. Calculați cu cât a crescut numărul de locuitori din grupa de vârstă 65 ani și peste 65 ani, în Germania în perioada 1990 – 2010.

6 puncte

- E. 1. Precizați numele a două state admise în Uniunea Europeană în anul 2004.
2. Precizați două activități din sectorul terțiar (al serviciilor) care pot conduce la creșterea PIB-ului României.

4 puncte

Subiectul al III-lea

- A. 1. Franța – 428 000 Gwh
2. 290 000 Gwh
3. 63 000 Gwh

B. 1. În Marea Britanie, hidroenergia are ponderea cea mai redusă în producția națională de energie deoarece acest stat are potențial hidroenergetic redus. Râurile scurte și cu debit redus nu pot fi valorificate profitabil, mai ales că acestea traversează un relief jos (munți scunzi și câmpii), cu pantă de curgere redusă. Centralele hidroelectrice, amenajate pe astfel de râuri, ar avea o producție neînsemnată.

2. În Germania, energia electrică obținută cu ajutorul combustibililor fosili deține ponderea cea mai mare datorită rezervelor de cărbuni (zona Ruhr, Saar), a celor de petrol și gaze naturale din Marea Nordului, dar și a importului acestor hidrocarburi. În plus, Germania are un potențial hidroenergetic nu foarte pronunțat și a cunoscut restricții impuse după al Doilea Război Mondial privind folosirea și proliferarea energiei atomice.

3. Energia eoliană, energia solară.

- C. 1. Ungaria, Germania, Cehia
2. Elveția
3. Bazinul Vienei, Munții Alpi
4. Dunărea
5. Viena, Innsbruck, Linz

D. 1. Pentru aflarea numărului total de locuitori pentru anul 1990, se adună valorile celor 3 grupe de vârstă corespunzătoare: $12\,639\,000 + 54\,680\,000 + 11\,780\,000 = 79\,099\,000$

Pentru aflarea numărului total de locuitori pentru anul 2010, se adună valorile celor 3 grupe de vârstă corespunzătoare: $11\,092\,000 + 54\,435\,000 + 16\,775\,000 = 82\,302\,000$

Numărul de locuitori în Germania în anul 1990 = 79 099 000

Numărul de locuitori în Germania în anul 2010 = 82 302 000

2. Se scade valoarea grupei 65 de ani și peste 65 ani a anului 1990 din cea a anului 2010:

$$16\ 775\ 000 - 11\ 780\ 000 = 4\ 995\ 000$$

Numărul de locuitori din grupa de vârstă de 65 și peste 65 de ani a crescut cu 4 995 000 locuitori în intervalul 1990 – 2010.

E. 1. Slovacia, Ungaria.

2. Turismul și activitățile sportive.

Observații și sfaturi

- La fel ca în cazul primelor două subiecte, și aici trebuie să răspunem scurt la ”Precizați...” (A., C., E.).

- În cazul itemilor de genul ”Explicați...”, încercați să dezvoltați cât de mult și bine puteți (B.1., 2.)!

- În răspunsurile explicative, insistați pe cauze. De exemplu, ponderea redusă a hidroenergiei se explică prin prezența râurilor scurte, a reliefului jos și a pantei reduse...

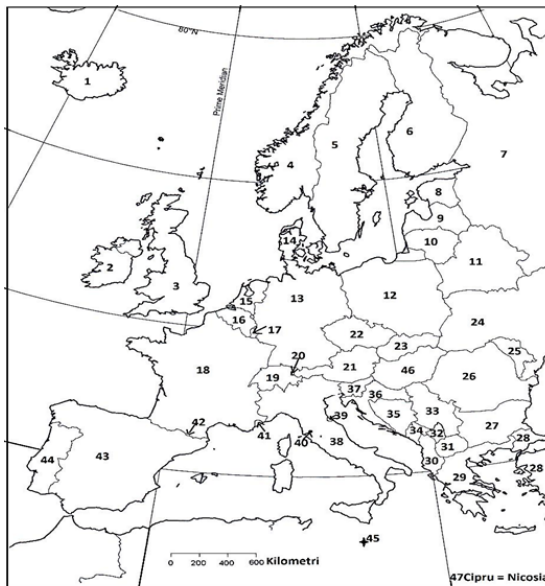
- Nu vă speriați de calcule! Sunt cele mai simple – adunări, scăderi, înmulțiri sau împărțiri. Citiți cu atenție și urmăriți graficele și tabelele în mod logic!

Capitolul al III-lea

Fișe de lucru stucturate pe capitole

ROSE GEOGRAFIE – Fișă de lucru nr. 1 – Relieful Europei și al României

SUBIECTUL I

Subpunctul A

1. Identificați statele notate cu numerele 12 și 19.
2. Identificați orașele-capitală notate cu numerele 9 și 31.

Subpunctul B Completați spațiile punctate cu răspunsul corect:

1. Capul Roca, extremitatea vestică a Europei este situat pe teritoriul statului notat pe hartă cu nr.....
2. Vulcanul Stromboli se află pe teritoriul statului marcat pe hartă cu nr.....
3. Munții Balcani sunt situați pe teritoriul statului notat pe hartă cu nr.
4. Ocupă cea mai mare parte a insulei Irlanda statul notat pe hartă cu nr.....
5. Cea mai întinsă câmpie din Europa se află în statul marcat pe hartă cu nr.....

Subpunctul C Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Munții Alpi se află în nordul statului notat pe hartă cu numărul:
a. 31 b. 38 c. 35 d. 37
2. Polderele sunt specifice statului marcat pe hartă cu numărul:
a. 16 b. 17 c. 15 d. 19
3. Țărmul cu fiorduri este caracteristic statului marcat pe hartă cu:
a. 7 b. 8 c. 2 d. 4
4. Munții Apenini se desfășoară pe teritoriul statului notat pe hartă cu:

a. 37 b. 38 c. 24 d. 20

5. Vulcani activi se află pe teritoriul statului notat pe hartă cu numărul:

a. 2 b. 3 c. 4 d. 1

6. Munții Pirinei se află în NE statului notat pe hartă cu:

a. 43 b. 18 c. 31 d. 32

7. Țărmurile joase sunt caracteristice mării:

a. Nordului b. Norvegiei c. Negre d. Baltice

8. Podișul Meseta se află pe teritoriul statului marcat pe hartă cu:

a. 27 b. 28 c. 43 d. 36

9. Delta Volgăi se regăsește pe teritoriul statului notat pe hartă cu:

a. 43 b. 44 c. 45 d. 7

10. Munții Carpați se află în nordul statului notat pe hartă cu numărul:

a. 28 b. 29 c. 27 d. 33

Subpunctul D

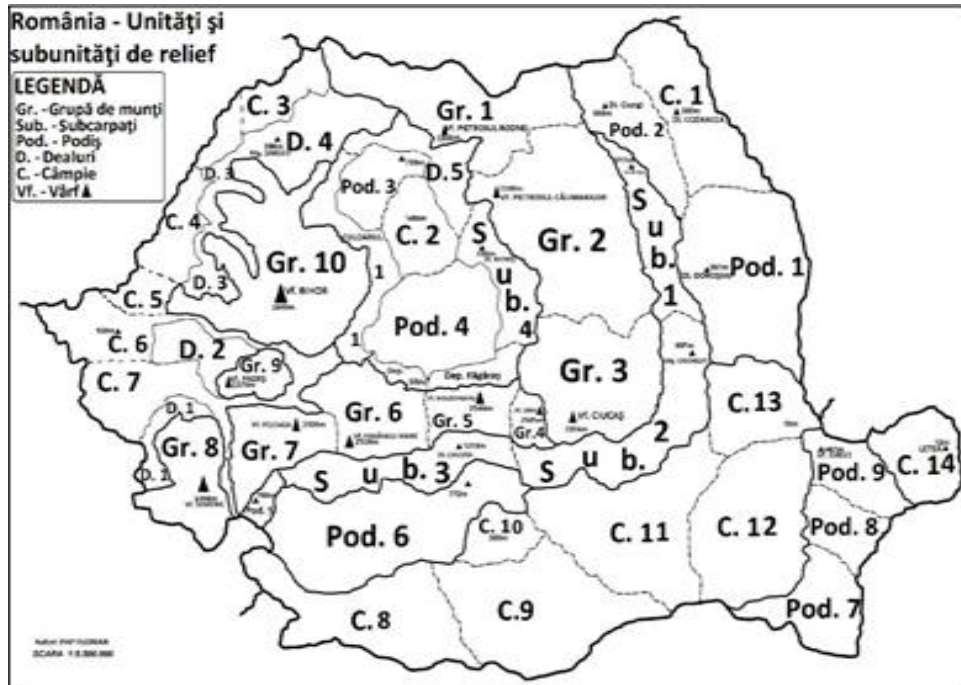
1. Precizați două deosebiri și o asemănare între relieful Munților Apenini și relieful Munților Ural.

2. Precizați trei asemănări între relieful statelor notate pe hartă cu cifra 3 și cifra 4.

Subpunctul E

1. Precizați numele a două state care prezintă relief modelat de calota glaciară și au ieșire la Marea Nordului.

2. Explicați prezența vulcanismului în spațiul Mării Mediterane.

SUBIECTUL II**Subpunctul A**

1. Identificați unitățile de relief notate Gr.9 și Sub.1.
2. Identificați unitățile de relief notate C.9 și C.1

Subpunctul B Completați spațiile punctate cu răspunsul corect:

1. Atât relief vulcanic cât și glaciatic se regăsește în unitatea de relief notată cu.....
2. Câmpia Transilvaniei este notată pe hartă cu...
3. Munții hercinici se află în unitatea notată pe hartă cu.....
4. Munții Apuseni sunt marcați pe hartă cu
5. Unitatea de relief notată pe hartă cu Gr.5 se numește.....
6. Prezintă cel mai extins relief glaciatic unitatea de relief marcată pe hartă cu

Subpunctul C Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Relieful glaciara este specific unității de relief notate cu: a. Gr.3 b. Gr.6 c. Gr.2 d. Gr.9

2. S-au format în orogeneza alpină unitățile de relief notate pe hartă cu: a. Pod.3 și Pod.9 b. Pod.9 și Pod.8 c. C.5 și Gr.9 d. Sub.2 și Sub.4

3. Munții formați în orogeneza hercinică se află în unitatea de relief notată pe hartă cu: a. Pod.8 b. Pod.9 c. Pod.3 d. Pod.4

4. Paralelismul petrografic este caracteristic unității de relief notate cu: a. Gr. 3 b. Gr.2 c. Gr. 4 d. Gr.10

5. Relieful glaciara are o mare extindere în unitatea de relief notată pe hartă cu: a. Gr.1 b. Gr.5 c. Gr.9 d. Gr.8

6. Cîrcuri glaciare se găsesc în unitatea de relief notată cu: a. C.7 b. C.11 c. Pod.3 d. Gr.6

7. Cea mai mare depresiune intramontană din România se regăsește în unitatea de relief notată pe hartă cu: a. Sub.2 b. Gr.3 c. Sub.3 d. Gr.1

8. Cel mai vechi uscat al României este unitatea de relief notată pe hartă cu: a. Pod.9 b. Pod.8 c. Pod.7 d. C.14

9. Unitatea de relief notată pe hartă cu C.1 este numită “câmpie” pentru că:
a. are altitudini sub 200 m b. are utilizare predominant agricolă
c. este foarte netedă d. este acoperită de stepă

Subpunctul D

1. Precizați trei deosebiri între relieful unității notate pe hartă cu litera Gr.1 și relieful unității notate cu litera Gr.3.

2. Precizați trei asemănări între relieful unității notate pe hartă cu litera Gr. 1 și relieful unității notate cu litera Gr.3.

Subpunctul E Precizați:

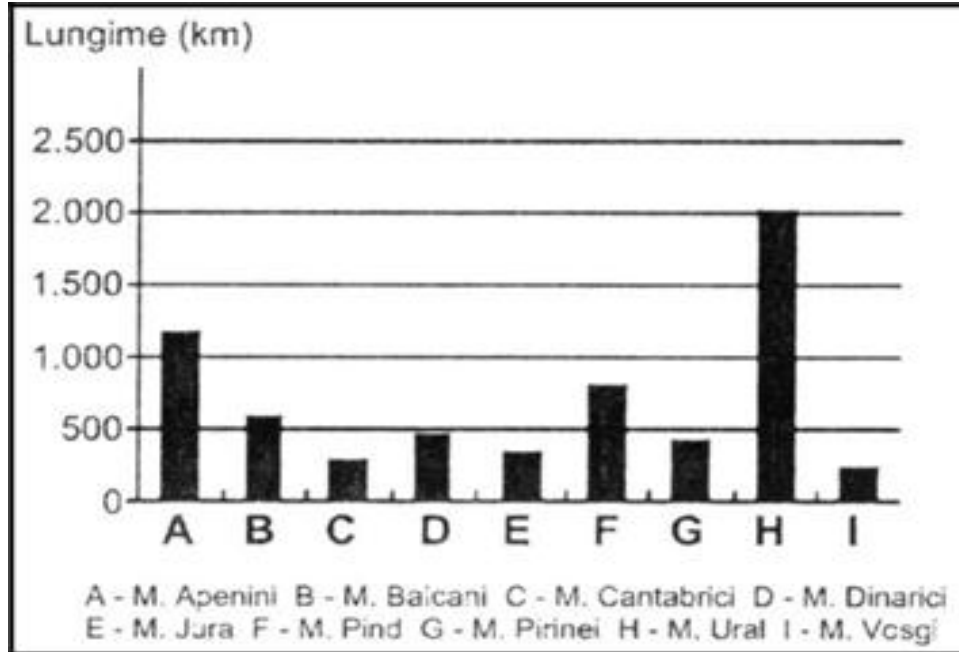
1. câte un avantaj economic al faptului că România este o țară pontică, respectiv dunăreană.
2. două tipuri genetice de relief caracteristice în unitatea marcată pe hartă cu Gr.3

SUBIECTUL III

Subpunctul A. Precizați:

1. Pentru Germania două unități de relief, una alpină și una hercinică.
2. Pentru Franța două unități de relief, una alpină și una hercinică.
3. Pentru Rusia două unități de relief, una alpină și una hercinică
4. Pentru Italia două unități de relief
5. Pentru Ucraina două unități de relief

Subpunctul B. Reprezentarea grafică de mai jos prezintă lungimea unor sisteme muntoase din Europa

1. Precizați:

- numele unității montane care are cea mai mare lungime;
- numele orogenezei pentru unitatea montană notată cu I.

2. Precizați

- două tipuri genetice de relief pentru unitatea montană notată cu litera A;
- o caracteristică a reliefului pentru unitatea montană notată cu litera E.

Subpunctul C. Pentru România precizați:

- altitudinea maximă și medie a reliefului;
- procentul pe care îl are treapta dealurilor și podișurilor;
- numele a două orogeneze care au avut loc pe teritoriul țării

4. două unități de orogen în afară de Munții Carpați și Subcarpați;
5. două tipuri genetice de relief, în afară de cel glaciatic și vulcanic
6. numele a celor mai vechi roci din substratul geologic al țării

ROSE GEOGRAFIE – Fișă de lucru nr. 2 – Munții Carpați**Subiectul I. Analizați enunțurile de mai jos și încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect.**

- Diviziunea situată în nordul Carpaților Orientali poartă denumirea:
a. Carpații Maramureșului și Bucovinei; b. Carpații Centrali;
c. Carpații Moldo-Transilvani; d. Carpații Curburii.
- Relieful carstic s-a format datorită acțiunii de eroziune produse de apă asupra:
a. granitului; b. calcarului; c. șisturilor cristaline; d. argilei.
- În partea de vest a Carpaților Orientali, relieful vulcanic este format din:
a. chei și peșteri b. conuri și cratere; c. coloane și turnuri; d. creste și versanți abrupti.
- Cele mai mici altitudini, dintre munții de mai jos, se înregistrează în Munții:
a. Bucegi; b. Parâng; c. Făgăraș; d. Rodnei.
- Forma curbată a arcului carpat se observă în:
a. Carpații Moldo -Transilvani; b. Carpații Meridionali;
c. Carpații Curburii; d. Carpații Occidentali.

Subiectul II. Completați spațiile punctate cu răspunsul corect:

- Frontiera naturală a României cu Ucraina, în nordul Depres. Maramureșului o reprezintă râul....
- La est de Depresiunea Colinară a Transilvaniei se află Carpații....
- Cea mai mare altitudine din țara noastră (2544 m) se înregistrează în munții....
- Cei mai înalți munți vulcanici din țara noastră sunt munții....
- Țara noastră se învecinează în partea de SV cu țara numită....

Subiectul III. Notați pe foia de test, completările afirmațiilor de mai jos, alegând termenul potrivit din lista de termeni:

Dintre cele patru diviziuni (grupe) ale Carpaților Meridionali, cea mai mică întindere o are grupa munților 1....., mărginită spre est de râul 2....., cunoscut datorită stațiunilor turistice iar cele mai mari altitudini se întâlnesc în grupa 3....., mărginită spre vest de râul 4..... și depresiunea Loviștei. Această grupă are înălțimi de peste

1900 m, un relief creat de acțiunea ghețarilor, numit relief
5

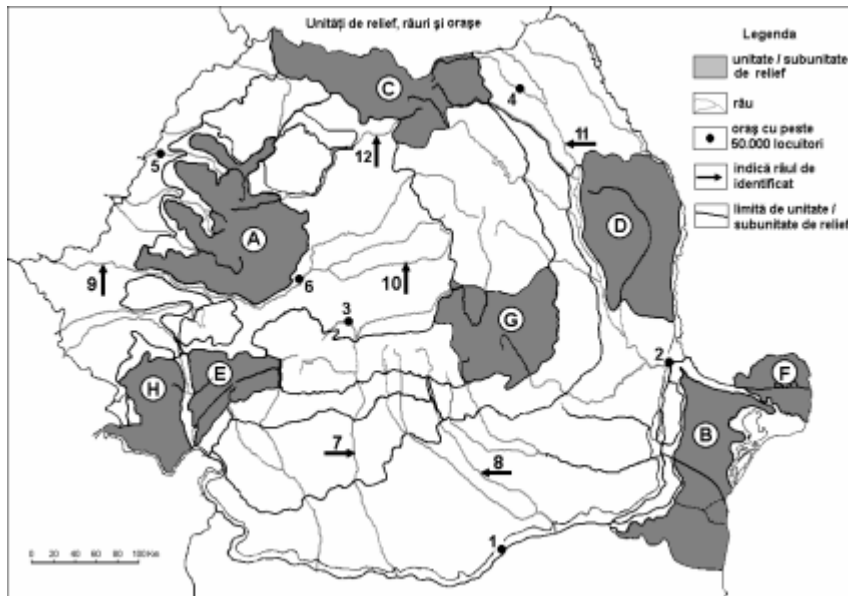
Lista termenilor: Făgăraș, glaciuar, Parâng, Bucegi, Olt, Prahova, carstic, vulcanic, Dâmbovița, Retezat-Godeanu, Jiu, Ialomița.

Subiectul IV. Comparați relieful Grupei montane Făgăraș cu relieful Grupei Centrale a Carpaților Orientali. Identificați două asemănări și trei deosebiri care să facă referire la: modul de formare, tipul de roci, altitudini, tipuri de relief, forme de relief, orientarea culmilor, fragmentare, dispunerea depresiunilor și alte aspecte specifice.

Subiectul V.

Pentru harta alăturată descoperiți și notați:

- grupele montane notate cu literele C și E;
- depresiunile cele mai mari din unitățile de relief notate cu C și G.
- trei caracteristici ale reliefului pentru unitatea de relief notată cu litera E.
- trei subdiviziuni ale subunității notate cu litera C.

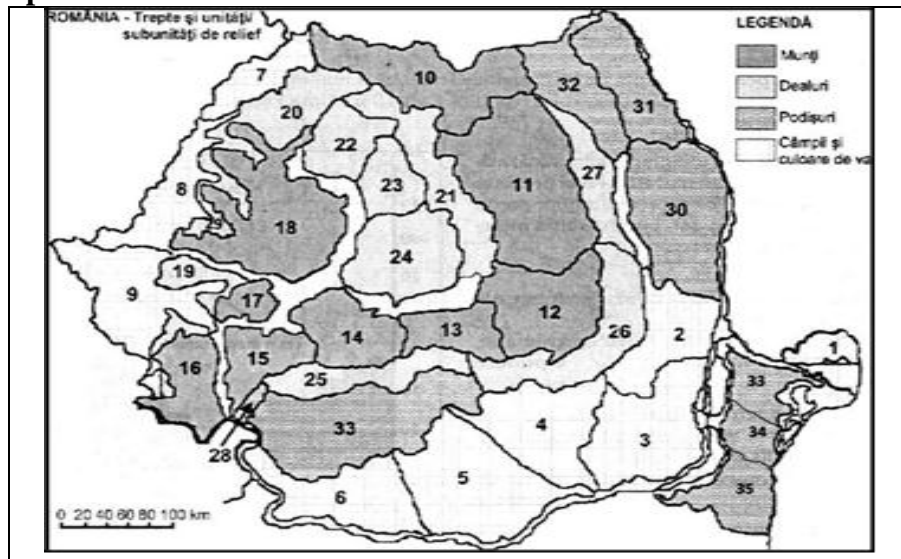

**ROSE GEOGRAFIE – Fișă de lucru nr. 3 – Relieful României
SUBIECTUL I**

Subpunctul A Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu numerele 14 și 18;
2. numele subunităților de relief marcate pe hartă cu numerele 26 și 31.

Subpunctul B

1. Subunitatea de relief marcată, pe hartă, cu numărul 27 se învecinează la vest cu Grupa.....
2. Podișul Casimcei face parte din unitatea de relief majoră numită.....
3. Cele mai vechi roci din țară se găsesc în unitatea de relief marcată pe hartă.....

4. Paralelismul petrografic nu este caracteristic grupei Carpaților Orientali marcată pe hartă cu.....
5. Este alcătuită numai din șisturi cristaline unitatea de relief marcată pe hartă cu.....
6. În alcătuirea litologică a unității de relief marcate, pe hartă, cu cifra 12 predomină roci

Subpunctul C Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. Relieful vulcanic este bine reprezentat în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu nr.:
a. 11 b. 12 c. 13 d. 14
2. Este delimitată la est de Valea Oltului subunitatea de relief marcată, pe hartă, cu cifra:
a. 12 b. 14 c. 13 d. 15
3. Subunitatea de relief marcată, pe hartă, cu 18 este limitată la sud de valea râului:
a. Olt b. Mureș c. Ampoi d. Cibin
4. Depresiunea Brașov aparține de unitatea de relief marcată, pe hartă, cu:
a. 12 b. 13 c. 14 d. 15
5. Subcarpații Transilvaniei reprezintă subdiviziunea de relief a unității de relief majore numită:
a. Pod. Someșan b. C. Transilvaniei c. Pod. Târnavelor d. Dep. Colinară a Transilvaniei
6. Unitatea de relief marcată, pe hartă, cu 33, cuprinde Munții:
a. Cernei b. Metaliferi c. Măcin d. Semenic
7. Altitudinea max. pentru unitatea de relief marcată, pe hartă, cu 25 este de:
a. 467 m b. 688 m c. 911m d. 1.218m

8.În unitatea de relief marcată, pe hartă, cu cifra 18 este foarte bine dezvoltat relieful:

- a. antropic b. carstic c. fluvial d. vulcanic

9.Defileul Dunării se află în unitatea de relief marcată pe hartă cu: a. 15
b. 16 c. 17 d. 33

Subpunctul D

Precizați două deosebiri și o asemănare între relieful subunității marcate, pe hartă, cu numărul 14 și relieful subunității marcate, pe hartă, cu numărul 25.

Subpunctul E

Precizați două argumente care să susțină următoarea afirmație: „Podișul Mehedinți are caractere originale ale reliefului”.

SUBIECTUL II

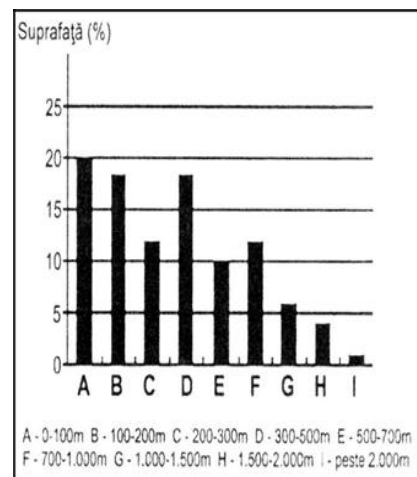
Reprezentarea grafică (diagrama în coloane) prezintă suprafața ocupată, în procente, a treptelor altimetrice de relief pentru România.

Subpunctul A. Precizați:

- 1.treapta altimetrică cu procentul cel mai mare;
- 2.o caracteristică a reliefului pentru treapta altimetrică ce ocupă procentul cel mai mic.

Subpunctul B. Precizați:

1. numele a două tipuri genetice de relief pentru treapta de relief care are procentul cel mai ridicat;
2. numele unui tip de rocă pentru treapta altimetrică 1.000-1.500 m

Subpunctul C. Pentru România, precizați:

1. numele a două state vecine aflate la aceeași longitudine (25° long. E);
2. numele a două orogeneze care au avut loc pe teritoriul țării;
3. numele a două ape curgătoare care sunt granițe naturale;
4. două tipuri genetice de relief, în afară de cel glaciatic și vulcanic;
5. numele celor două organizații la care este membră, începând cu 2004 și, respectiv, 2007.

Subpunctul D. În tabel sunt prezentate proporțiile treptelor de relief din Europa

Altitudini	Treapta de relief	Procente (%)
-28-500 m	câmpii joase	57
200-500 m	câmpii înalte, podișuri și dealuri joase	27
500-1.000 m	dealuri înalte, munți	10
peste 1.000 m	munți	6

1. Menționați procentul pentru altitudinile mai mici de 500 m din punct de vedere al repartiției pe suprafața continentului.
2. Precizați pentru cea mai întinsă unitate de câmpie a Europei modul de formare și o caracteristică a reliefului.

**ROSE GEOGRAFIE – Fișă de lucru nr. 4 – Comparații
între unități de relief din România**

1. Precizați **trei deosebiri** între **relieful Munților Apuseni și relieful Subcarpaților Getici**.

Nota1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: modul de formare, tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, fragmentare, tipuri de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

2. Precizați **două asemănări și o deosebire** între **relieful Grupei Făgăraș și Bucegi (Carpații Meridionali la est de Olt) și Podișul Mehedinți**.

Nota1: Deosebirile și asemănarea se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: modul de formare, tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, fragmentare, tipuri de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele două deosebiri și asemănarea vor fi prezentate comparativ și nu separat.

3. Precizați **trei deosebiri** între **relieful Podișului Bârladului și relieful Masivului Dobrogei de Nord și Centrale (Pod. Casimcei)**.

Nota1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: modul de formare, tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, fragmentare, tipuri de relief, orientarea

culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

4. Precizați două deosebiri și o asemănare între relieful Podișului Sucevei și relieful Subcarpaților Curburii.

Nota1: Deosebirile și asemănarea se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: modul de formare, tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, fragmentare, înclinare, tipuri de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

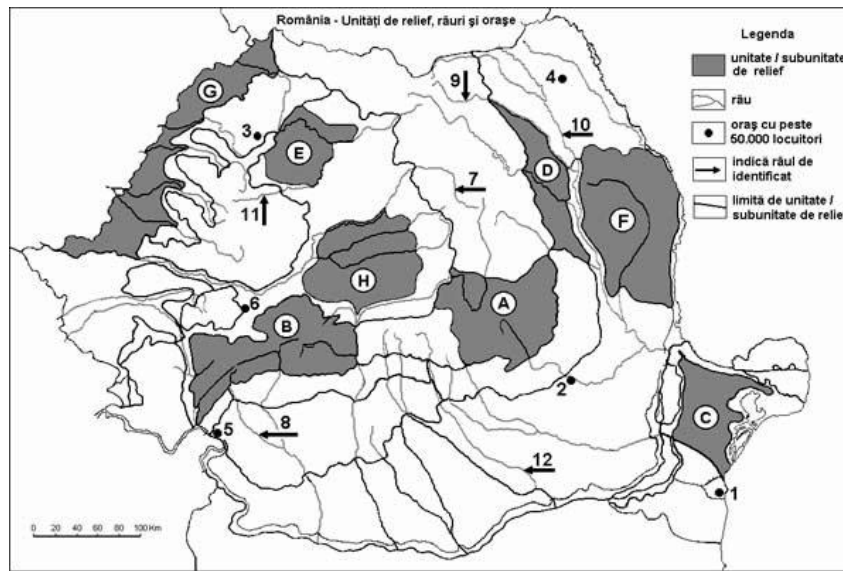
Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele două deosebiri și asemănarea vor fi prezentate comparativ și nu separat.

5. Precizați trei deosebiri între relieful Subcarpaților Moldovei și relieful Carpaților Maramuresului și ai Bucovinei.

Nota1: Asemănările se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: modul de formare, tipuri de roci pe care s-a format relieful, altitudini, fragmentare, tipuri de relief, orientarea culmilor și a văilor principale, dispunerea depresiunilor, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei asemănări vor fi prezentate comparativ și nu separat.

ROSE GEOGRAFIE – Fișă de lucru nr. 5 – Relieful României

Subpunctul A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu litere de la A la H.
2. numele și înălțimea celor mai înalte vârfuri din unitățile de relief marcate pe hartă cu literele A și B.

Subpunctul B. Scrieți răspunsurile corecte care completează propozițiile de mai jos:

3. Unitatea de relief marcată pe hartă cu litera A, s-a format în orogeneza _____, iar cea cu C în _____;
4. Cel mai înalt vârf, din unitatea marcată cu litera D, se numește _____ și are _____ m;
5. Șisturi verzi se întâlnesc în unitatea de relief marcată pe hartă cu litera _____;
6. Depresiunea Brașov se află în unitatea de relief marcată pe hartă cu litera _____.
7. Relief glaciatic se află în unitatea de relief marcată pe hartă cu litera _____.

8. Structuri de domuri gazeifere, din care se extrage gazul metan se găsesc în unitatea de relief marcată pe hartă cu litera _____.

Subpunctul C. Încercuți litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

8. Munții Măcin se află în unitatea de relief marcată pe hartă cu litera:
a. A b. B c. C d. D
2. Nu se găsesc roci sedimentare în unitatea de relief, marcată pe hartă cu litera:
a. A b. B c. D d. G
3. Relieful carstic este prezent în unitatea de relief, marcată pe hartă, cu litera:
a. C b. E c. B d. F
4. Este afectată de alunecări de teren unitatea de relief, marcată pe hartă cu litera:
a. C b. G c. E d. D
5. Are peste 2000 m unitatea de relief, marcată pe hartă cu litera:
a. A b. B c. C d. D

Subpunctul D.

1. **Comparați unitățile de relief, marcate pe hartă cu literele, F și D, precizând o asemănare și doua deosebiri.**
2. **Comparați unitățile de relief, marcate pe hartă cu literele G și C, precizând trei deosebiri.**

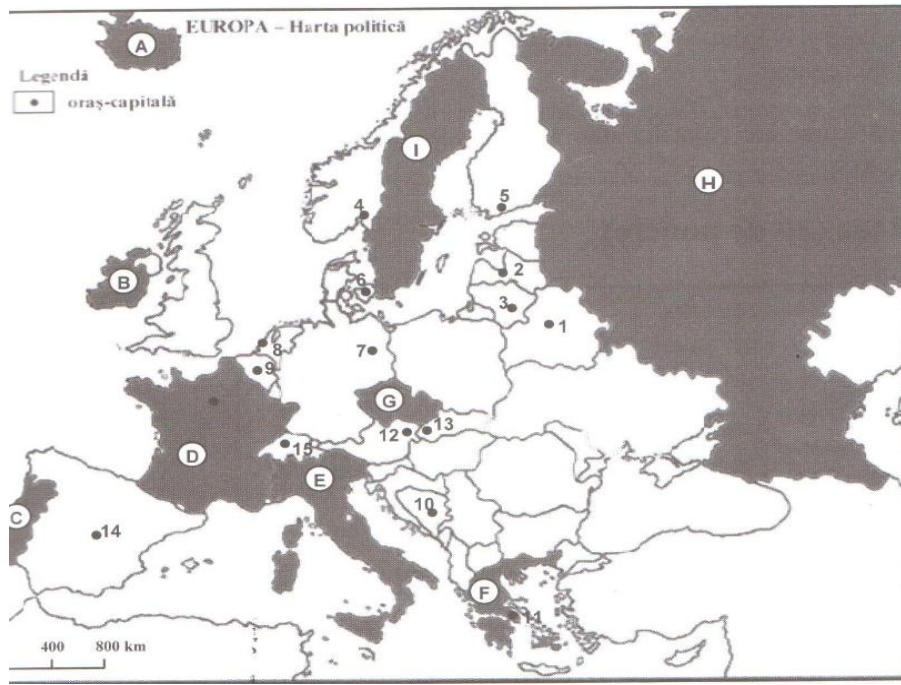
Nota 1: Deosebirile și asemănările se pot referi la oricare dintre următoarele aspecte ale reliefului: mod de formare, tipuri de roci pe care s-a format relieful, distribuția spațială a altitudinilor, gradul de fragmentare, orientarea culmilor și a văilor principale, tipuri genetice de relief, alte aspecte specifice ale reliefului.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele deosebiri și asemănarea vor fi prezentate comparativ și nu separat.

Subpunctul E

Precizați două argument care să susțină afirmația ”*Podișul Mehedinți este o unitate de relief unică în România*”.

ROSE GEOGRAFIE – Fișă de lucru nr. 6 –Clima Europei (test)

SUBIECTUL I**Subpunctul A 4 puncte**

1. Identificați statele marcate pe hartă cu A și I.
2. Identificați capitalele statelor marcate pe hartă cu numere de la 1 la 15.

Subpunctul B Completați spațiile punctate cu răspunsul corect: 6 puncte

1. În statul notat pe hartă cu litera B, climatul predominant este temperat.....
2. Climatul temperat continental excesiv se întâlnește în statul notat pe hartă cu litera.....

3. În statul notat pe hartă cu E, climatul predominant este temperat.....

Subpunctul C Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect: 20 puncte

1. Climatul subpolar este caracteristic statului notat pe hartă cu litera:

- a. A
- b. B
- c. G
- d. F

2. Precipitațiile medii anuale de peste 1000 mm sunt specifice în statul notat pe hartă cu litera:

- a. C
- b. B
- c. F
- d. H

3. Mistralul este un vânt care bate pe teritoriul statului notat pe hartă cu litera:

- a. B
- b. C
- c. D
- d. F

4. Bora este un vânt care bate pe teritoriul statului a cărei capitală este notată pe hartă cu numărul:

- a. 7
- b. 10
- c. 12
- d. 14

5. Mase de aer tropical pătrund pe teritoriul statului marcat pe hartă cu numărul:

- a. B
- b. I
- c. F
- d. G

Subpunctul D

1. Precizați două asemănări și o deosebire între climatul statului marcat pe hartă cu numărul D și climatul statului marcat pe hartă cu numărul B.

Nota1. Deosebirile și asemănarea se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de climă: *temperaturi medii anuale/vara/iarna, precipitații medii anuale, vânturi, amplitudinea termică, factori care influențează clima. tipuri climatice, etaje climatice.*

Nota 2. Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele două deosebiri și asemănarea vor fi prezentate comparativ și nu separat.

2. Precizați trei deosebiri între clima statului marcat pe hartă cu litera E și clima statului notat cu litera H.

Nota1. Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de climă: *temperaturi medii anuale/vara/iarna, precipitații medii anuale, vânturi, amplitudinea termică, factori care influențează clima. tipuri climatice, etaje climatice.*

Nota 2. Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

3. Precizați trei deosebiri între clima statului marcat pe hartă cu litera A și clima statului notat cu litera F.

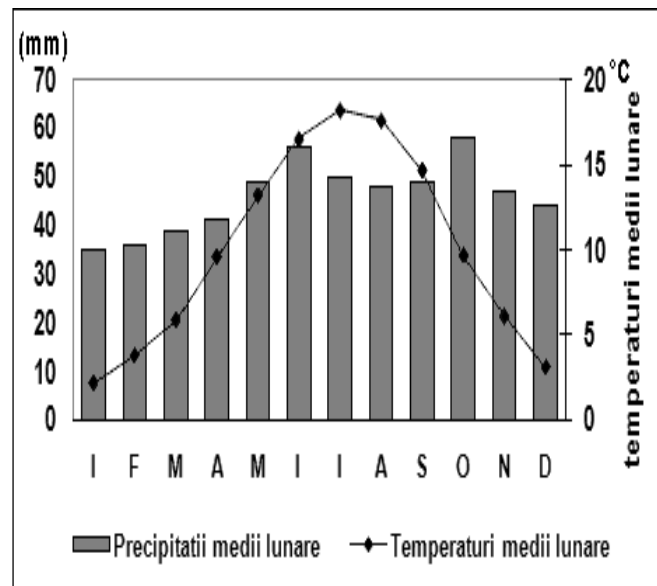
Nota1. Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de climă: *temperaturi medii anuale/vara/iarna, precipitații medii anuale, vânturi, amplitudinea termică, factori care influențează clima. tipuri climatice, etaje climatice.*

Nota 2. Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

30 puncte

Subpunctul E

1. Prezentați o cauză a prezenței ghețarilor în Munții Pirinei.
2. Menționați doi factori genetici ai climei Europei și modul în care aceștia o modifică.
3. Prezentați două consecințe ale influenței Oceanului Atlantic asupra climatului zonelor litorale din vestul Europei.
4. Prezentați o cauză a scăderii cantității de precipitații din vestul spre estul Europei.

20 puncte**SUBIECTUL II**

Reprezentarea grafică de mai sus prezintă evoluția temperaturilor și precipitațiilor medii lunare la o stație meteo din Europa.

A. Precizați:

1. luna cu cantitatea maximă de precipitații;
2. luna cu cantitatea minimă de precipitații;

3. valoarea maximă a temperaturii mediilunare;
4. valoarea minimă a temperaturii medii lunare;

B. Scrieți, pe foaie, litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Diagrama climatică de mai sus redă tipul de climă :

a. ecuatorial	c. temperat-oceanic
b. mediteranean	d. Subpolar

2. Valori ridicate, de peste 17°C, ale temperaturii medii lunare se înregistrează în lunile:

a. aprilie și iunie	c. august și mai
b. august și iulie	d. iulie și mai

10 puncte

Se acordă din oficiu **10 puncte.**

ROSE GEOGRAFIE – Fișă de lucru nr. 7 – Clima României**I. ITEMI DE COMPLETARE**

Completații spațiile libere din afirmațiile de mai jos cu informația corectă:

1. **Temperaturile foarte ridicate vara (23-24° Celsius), se întâlnesc în unitatea de relief din sudul țării denumită.....**
2. Vântul care bate mai mult în regiunea de est a țării (Moldova, Bărăgan, Dobrogea), se numește.....
3. Etajul de climă care se întâlnește la cele mai mari altitudini se numește etajul.....
4. Etajul de climă situat la altitudini între 200-500 m poartă denumirea de.....
5. Dintre etajele de climă, la altitudinea cea mai joasă se află situat etajul.....
6. Etajul climatic alpin se află la altitudini de.....
7. Datorită stagnării aerului rece în depresiunile intramontane se produc frecvente.....
8. Temperatura de 44,5 grade Celsius înregistrată lângă Brăila reprezintă.....
9. Munții mijlocii și înalți au temperaturi medii anuale mai mici de.....
10. Temperatura medie anuală a țării noastre atinge valoarea de..
11. Temperatura minimă absolută s-a înregistrat în țara noastră în localitatea.....
12. Climatul caracteristic Subcarpaților este climatul.....
13. În partea estică a țării se resimt influențe climatice.....
14. România are o climă.....
15. Relieful impune o diferențiere a climei prin.....și.....
16. În sud-vestul Olteniei se află influențe climatice.....
17. Precipitațiile medii anuale ale României sunt de
18. În Depresiunea Făgăraș bate vântul denumit.....
19. Dezvoltarea în altitudine a reliefului, impune..... temperaturii.
20. Dezvoltarea în altitudine a reliefului, impune la..... precipitațiilor.
21. În Câmpia Moldovei și Dealurile de Vest este un climat de...
22. În Maramureș și Podișul Sucevei sunt influențe.....
23. Pe litoral și Delta Dunării se resimte influența.....
24. În estul față de vestul României sunt precipitații mai.....
25. În estul României vânturile sunt față de cele din vest mai.....

26. Vânturile ce bat la Constanța se numesc.....
27. La Constanța față de Bărăgan, iarna este mai.....datorită.....
28. Pe vârful Omul, temperatura medie anuală este față de vârful Bihor mai?.....
29. Diferența dintre temperatura maximă și temperatura minimă se numeste (rezultat) ...
30. Precipitațiile din Câmpia Română față de cele din Câmpia de Vest sunt mai...
31. În Podișul Mehedinți pătrund influențe climatice.....
32. În partea vestică și centrală a țării noastre pătrund influențe climatice.....

II. ITEMI DE ALEGERE MULTIPLĂ

Precizați prin notarea (scrierea) literei, răspunsul corect:

1. Pe teritoriul țării noastre predomină circulația aerului de:
a) vest b) est c) sud-vest d) nord-est
2. Vântul Mare, care topește zăpezile la începutul primăverii este specific în nordul muntelui:
a) Rodnei b) Bucegi c) Retezat d) Făgăraș
3. Cantitatea medie anuală de precipitații sub 500 mm este caracteristică în:
a) Podișul Dobrogei b) Câmpia Timișului c) Podișul Getic
d) Câmpia Transilvanie
4. Clima României este:
a) temperat-continentală b) temperat-oceanică c) temperat-continentală de tranziție.
5. Clima temperată este rezultatul situației României:
a) la egală distanță între cei doi poli
b) la egală distanță între Ecuator și Polul Nord
c) pe paralela de 25° latitudine N
6. Caracterul continental al țării noastre se datorează:
a) situației României în mijlocul Europei
b) ieșirii la Marea Neagră
c) situației pe paralela de 45° latitudine N
7. Caracterul de tranziție este datorat influențelor:
a) polare, oceanice, ecuatoriale
b) subpolare, tropicale și continentale
c) continentale, oceanice și submediteraneene.
8. Relieful influențează clima prin:

- a) altitudinea și orientarea culmilor
b) înclinarea versanților și altitudinea
c) altitudine
9. Temperatura medie a României este: a) 8° C b) 11° C c) 13° C
d) 15° C
10. Fenomenul de îngheț durează cel mai puțin: a) la munte b) la deal c) la câmpie d) pe litoral.
11. În timpul iernii se manifestă mase de aer:
a) polar-continental b) polar-oceanic c) tropical
d) submediteranean
12. Canicula se datorează:
a) aerului tropical b) aerului oceanic c) Vântului Mare
d) Crivățului
13. În Munții Banatului sunt influențe:
a) de ariditate b) submediteraneene c) vestice d) pontice.
14. Efectul de „föhn” este o deplasare a aerului:
a) cu efect de încălzire b) cu precipitații bogate c) cu efect de răcire
15. Prin starea vremii se înțelege:
a) presiune atmosferică și vânturile b) caracteristicile medii ale
climei
c) situația în tot timpul anului d) situația concretă într-o zi
16. Un vânt cald și uscat vara, ploios iarna este:
a) Crivățul b) Austrul c) Vântul Mare d) Föhnul
17. Delta Dunării are precipitații medii anuale de:
a) 400-600 mm b) sub 400 mm c) 500-700 mm d) 600 mm.

III. ITEMI DE ASOCIERE

Asociați termenii din cele două coloane (din stânga cu cea din dreapta).

1. <u>Temperaturi medii anuale</u>	<u>Unități geografice</u>
1. 11–12° C	a. Bucegi-Vârful Omul
2. 8 – 11° C	b. Depresiunea Giurgeu–Ciuc
3. 6 – 8° C	c. Câmpia de Vest
4. 0 – 6° C	d. Delta Dunării
5. sub 0° C	e. Subcarpații

2. Zonele cu iernile Unități de relief corespunzătoare
1. cele mai blânde (1 și -1° C) a. Grupa N. a Carpaților Orientali
 2. relativ călduțe (-1 și -3° C) b. Podișul Dobrogei
 3. relativ reci (-3 și -5° C) c. Litoralul românesc și Delta Dunării
 4. reci (sub -5° C) d. Subcarpații
3. Precipitații (în mm) Unități de relief
1. sub 500 a. Munții Apuseni
 2. 500–700 b. Dobrogea
 3. 700 – 1000 c. Câmpia de Vest
 4. peste 1000 d. Grupa Sudică a Carpaților Orientali
4. Vânturi Unități de relief
1. Austrul a. Depresiunea Făgăraș
 2. Crivățul b. Banat, Oltenia.
 3. Vântul Mare c. Constanța și Mangalia
 4. Vânturile de Vest d. Moldova
 5. Brizele e. Câmpia și Dealurile de Vest
5. Sectoare de influență climatică Unități de relief
1. oceanic a. Delta Dunării
 2. submediteraneene b. Sectorul central al Câmpiei Române
 3. de ariditate c. Câmpia Bărăganului
 4. scandinavo–baltice d. Câmpia Olteniei
 5. pontică e. Munții Apuseni
 6. de tranziție f. Podișul Sucevei
6. Etaje climatice Unități de relief
1. alpin a. Delta Dunării
 2. montan b. Podișul Dobrogei de Sud
 3. de dealuri înalte; c. Podișul Bârladului;
 4. de dealuri joase d. Subcarpații
 5. de câmpie e. Vârful Semenic
 6. de luncă și deltă f. Vârful Moldoveanu

7. <u>Influențe climatice exterioare</u>	<u>Unitățile de relief în care pătrund aceste influențe</u>
1. baltice	a. Câmpia Olteniei
2. oceanice	b. Dealurile Silvaniei
3. pontice	c. Delta Dunării
4. submediteraneene	d. Podișul Bârladului
	e. Podișul Sucevei
8. <u>Etaje climatice</u>	<u>Unități de relief care au aceste etaje</u>
1. alpin	a. Delta Dunării
2. de dealuri joase	b. Câmpia Transilvaniei
3. de dealuri înalte	c. Măgura Mățău
4. de litoral	d. Munții Banat
	e. Munții Bucegi

IV. ITEMI DE COMPARAȚIE

Comparați clima celor două unități de mai jos precizând deosebiri și asemănări între ele (numărul lor este în paranteză). Deosebirile și asemănările se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de climă: temperatură, precipitații, mișcările aerului, tip și influență climatică.

Notă: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele două unități de relief vor fi tratate comparativ și nu separat.

1. Carpații Meridionali și Câmpia Română. (4 deosebiri);
2. Carpații Occidentali și Podișul Moldovei. (4 deosebiri);
3. Câmpia de Vest și Câmpia Română. (2 deosebiri + 1 asemănare);

V. ITEMI DE EXPLICATIE

Precizați:

1. două argumente care să arate că România are o climă temperat-continentală.
2. două consecințe ale pătrunderii influențelor pontice în zona litorală.
3. caracteristicile climatului montan.
4. două argumente pentru a demonstra caracterul continental al climei României.

**ROSE GEOGRAFIE – Fișă de lucru nr. 8 –
Cum recunoaștem tipurile de climă cu ajutorul graficelor**

Ce reprezintă graficele climatice

Sunt sintetizări ale principalilor parametri climatici: **temperatura medie lunară și precipitațiile medii lunare**. Pe axa orizontală sunt înșirate cele 12 luni:

- I, II, III ... XII sau
- I, F, M ... D sau
- 1, 2, 3 ... 12

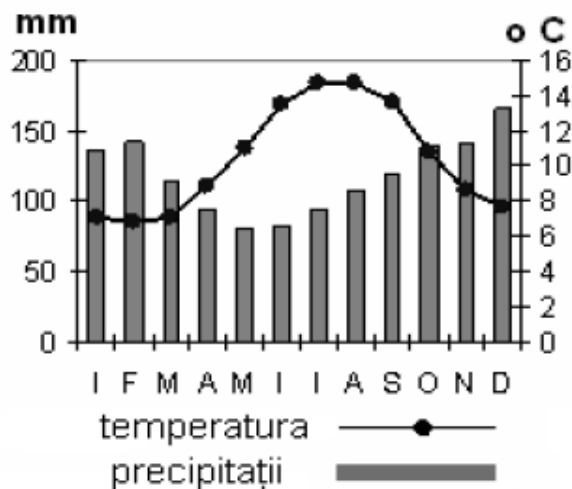

Fig.2. Un grafic climatic cu temperatura medie anuală (puncte și linie) și precipitațiile medii anuale (coloane)

Pe axa verticală apar notate valorile temperaturii în dreapta și valorile precipitațiilor în stânga (sau invers).

De obicei precipitațiile sunt reprezentate prin coloane, fiecărei luni corespunzându-i o coloană. Cu cât coloana este mai înaltă, cu atât cantitatea de precipitații este mai mare. Pentru a afla valoarea exactă dintr-o lună, urmărim capătul coloanei din partea de sus. De aici ne deplasăm cu privirea perfect orizontal (ne putem folosi de o riglă) până în marginea graficului unde sunt trecute valorile precipitațiilor și citim valoarea corespunzătoare. Dacă nimerim între două valori ale scării (să zicem la jumătatea dintre valorile de 60 și 70 mm), atunci valoarea noastră va fi de 65 mm.

De obicei temperaturile sunt reprezentate prin puncte unite cu o linie. Cu cât punctul apare mai sus pe grafic, cu atât luna respectivă este mai călduroasă, iar cu cât este mai coborât cu atât luna este mai friguroasă. Ca și în cazul precipitațiilor, și aici ne vom deplasa orizontal pentru a afla valoarea exactă a temperaturii.

Pe unele grafice pot fi reprezentate doar temperaturile, iar pe altele doar precipitațiile. De asemenea, temperaturile pot apărea mai rar sub formă de coloane, iar precipitațiile prin puncte și linie. Trebuie să fiți foarte atenți să nu le confundați!

Câteva sugestii și precizări

În cazul temperaturilor:

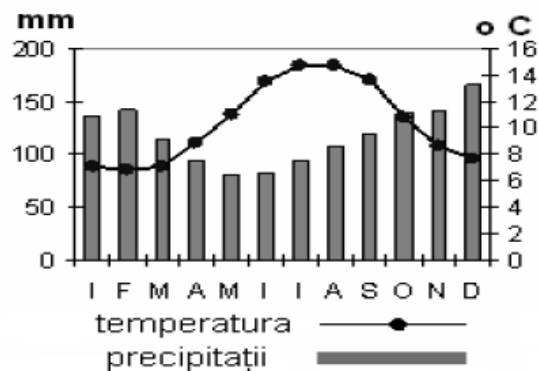
- pot exista și valori negative (sub 0° C);
- cu cât linia temperaturii este mai puțin sinuoasă, cu atât climatul este mai moderat. Caracteristica aceasta este tot mai evidentă cu cât ne ducem mai mult spre Vestul Europei;
- cu cât linia temperaturii este mai sinuoasă, cu atât diferența dintre vară și iarnă este mai accentuată. Caracteristica aceasta este tot mai evidentă cu cât ne ducem mai mult spre extremitatea estică a continentului;

În cazul precipitațiilor:

- cu cât coloanele sunt mai asemănătoare, cu atât precipitațiile cad mai uniform de-a lungul anului;

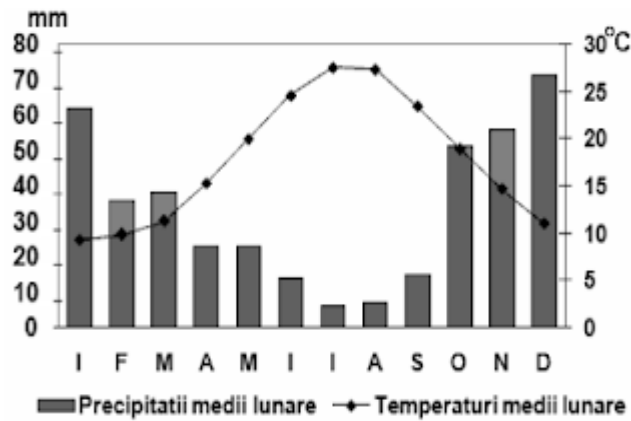
Să luăm fiecare caz în parte (doar tipurile de climă specifice Europei). Urmăriți indiciile în paralel cu graficul dat exemplu pentru fiecare:

1) Climatul temperat-oceanic

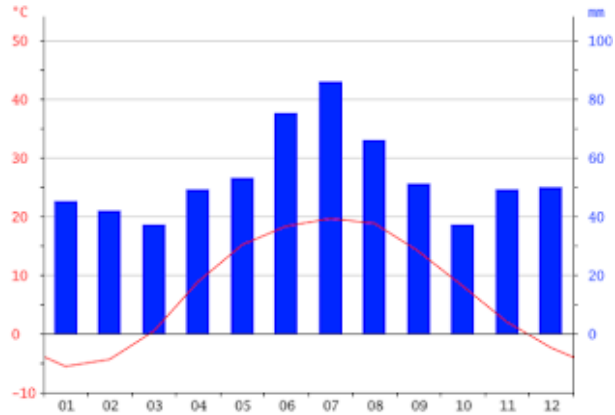
- temperaturi pozitive în toate lunile;
- diferența dintre temperaturile de iarnă și de vară este relativ mică (5 ... 15° C);
- precipitațiile cad în fiecare lună în cantități relativ asemănătoare;
- dacă adunăm valorile precipitațiilor din toate lunile, ar trebui să rezulte cam 700 – 1500 mm anual (chiar mai mult în cazurile mai rare), fiind climatul cel mai ploios; Deci dacă apare pe grafic cantitate mare, aproape sigur este din climatul temperat-oceanic. Singurul climat cu precipitații bogate mai poate fi cel montan. Pentru a-l deosebi, climatul montan are și temperaturi negative iarna (și uneori în noiembrie, martie).

2) Climatul mediteranean

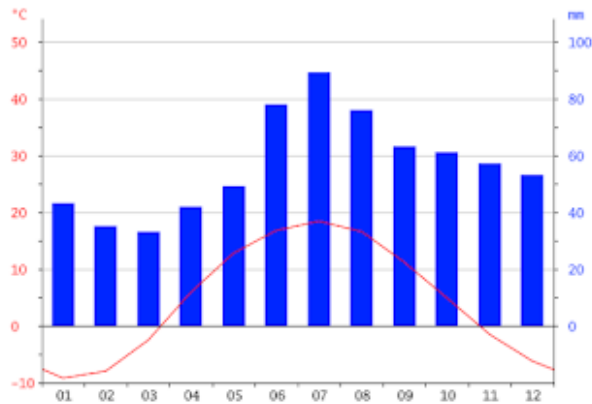
- temperaturi pozitive în toate lunile;
- temperatura în iulie cea mai ridicată din Europa (25° ... 28° C);
- precipitațiile cad mai ales în lunile de iarnă și foarte puțin în cele de vară;

3) Climatul temperat-continental

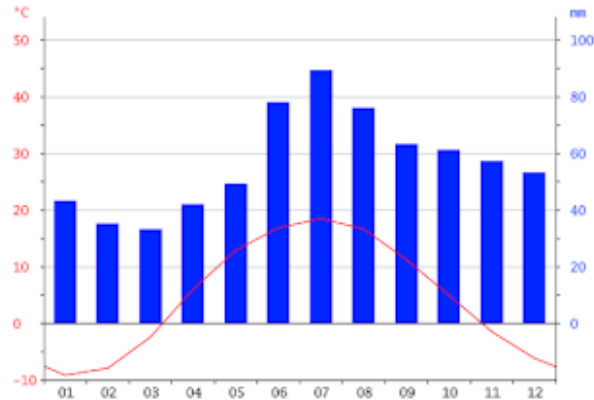
- temperaturi negative în 1, 2 sau 3 luni de iarnă, dar nu mai puțin de -5° C;
- temperatura în iulie de 20° ... 25° C;
- precipitații neuniforme, de obicei mai puține iarna și mai multe primăvara târziu și vara;

4) Climatul temperat-continental rece (sau boreal)

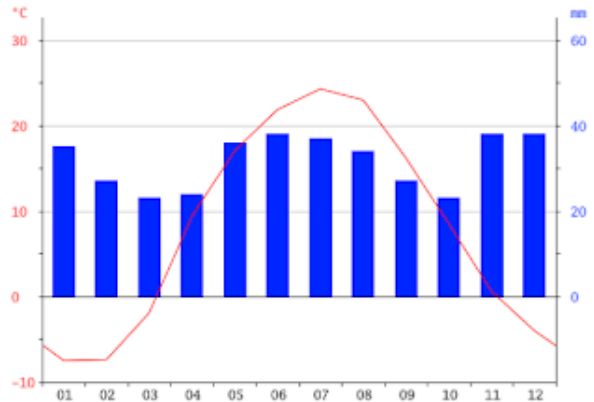
- temperaturi negative în 2-4 luni de iarnă;
- pot coborî până la -10° C;
- temperaturile de vară de 15° ... 20° C;
- precipitații anuale de 500 – 600 mm;

- **4) Climatul temperat-continental rece (sau boreal)**

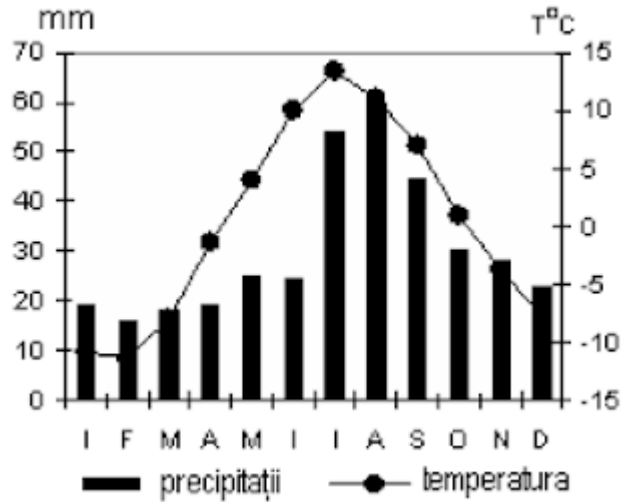
- temperaturi negative în 2-4 luni de iarnă;
- pot coborî până la -10°C ;
- temperaturile de vară de 15°C ... 20°C ;
- precipitații anuale de 500 – 600 mm;

- **5) Climatul temperat-continental excesiv (sau semiarid)**

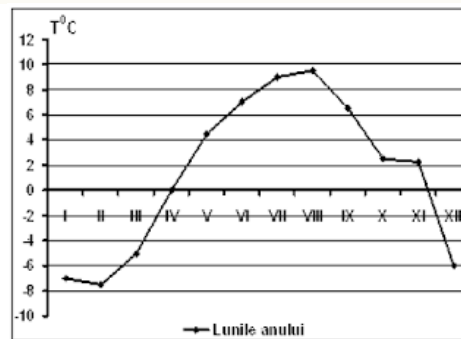
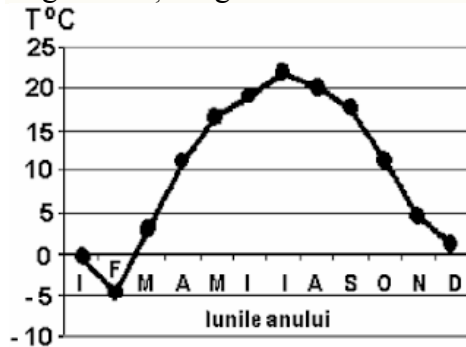
- diferență mare de temperaturi între vară și iarnă (cca 30°C);
- temperatura în iulie de cca 25°C ;
- temperatura în ianuarie de cca -5°C ;
- cantitate anuală foarte mică de precipitații (250 ... 400 mm);

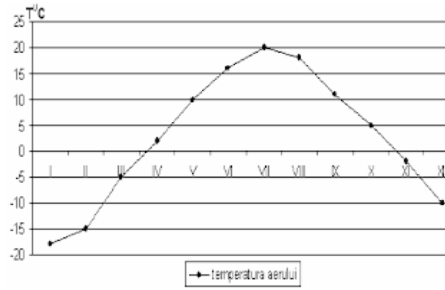
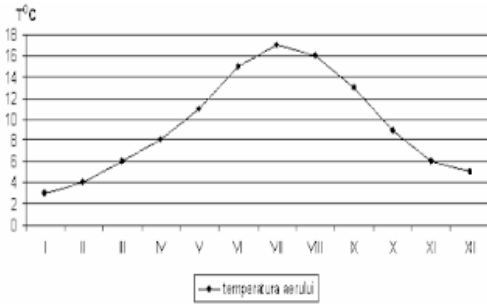
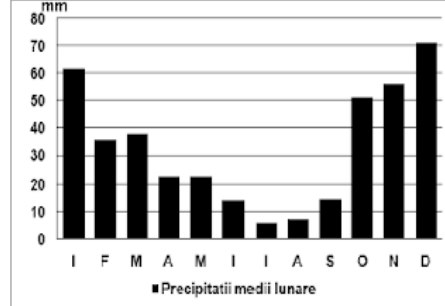
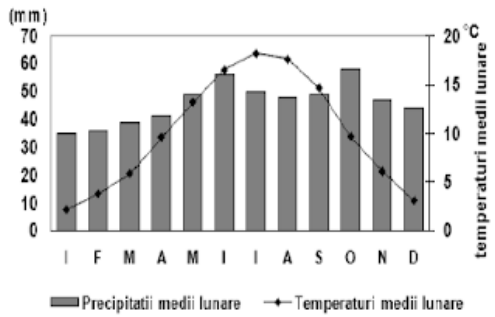
6) Climatul subpolar

- cele mai multe luni cu temperaturi negative (4-6 luni);
- cele mai scăzute temperaturi de vară ($10^{\circ} \dots 15^{\circ} \text{C}$);
- cele mai scăzute temperaturi de iarnă ($-15^{\circ} \dots -10^{\circ} \text{C}$);
- diferență mare de temperaturi între vară și iarnă;
- precipitații anuale reduse (300 ... 450 mm);

Aplicații. Recunoașteți tipurile de climă din cele 6 grafice de mai jos!
Argumentați alegerea făcută!

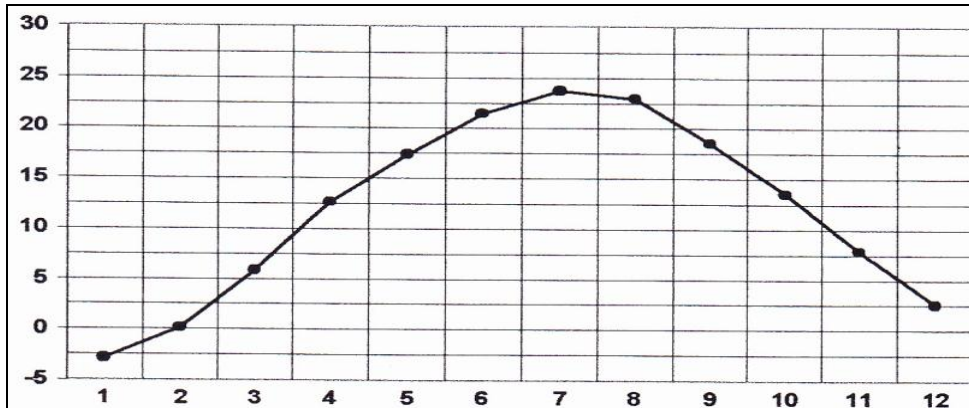

ROSE GEOGRAFIE – Fișă de lucru nr. 9 – Grafice climatice

SUBIECTUL I

Reprezentarea grafică prezintă evoluția temperaturilor medii lunare, la stația meteorologică București Filaret, în anul 2006.

A. Precizați:

1. Valoarea maximă a temperaturii medii lunare, precum și luna în care se înregistrează
2. Valoarea minimă a temperaturii medii lunare, precum și luna în care se înregistrează

B. Scrieți, pe foaie, litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare din afirmațiile de mai jos:

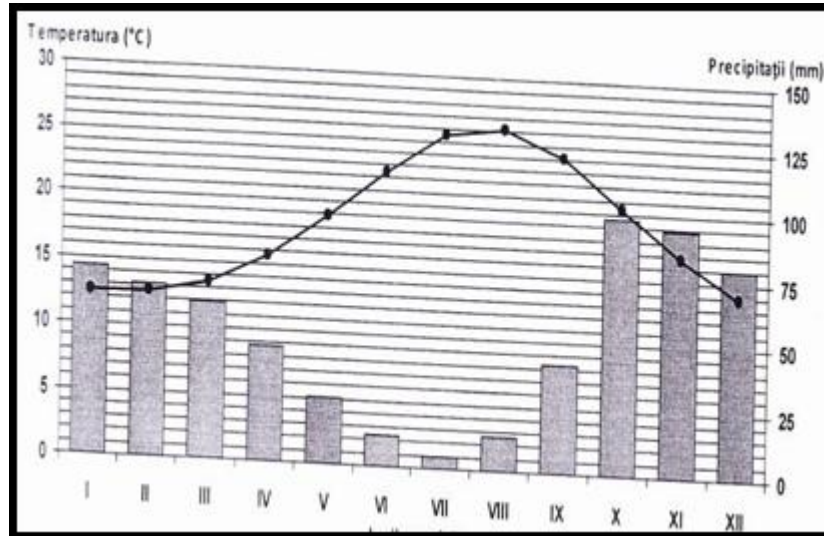
1. Amplitudinea termică este de aproximativ:
 - a. 14-16°C
 - b. 17-19°C
 - c. 20-22°C
 - d. 25-27°C
2. Cea mai mare diferență de temperatură între două luni consecutive este între:

a. ianuarie și februarie	b. martie și aprilie
c. iunie și iulie	d. noiembrie și decembrie
3. Temperaturile au valori ridicate în lunile de vară datorită pătrunderii maselor de aer:

a. ecuatorial	b. mediteranean
c. polar continental	d. polar maritim

SUBIECTUL II

Reprezentarea grafică prezintă evoluția temperaturii aerului și a precipitațiilor la stația meteorologică Palermo.

A. Precizați:

1. valoarea minimă a cantității de precipitații lunare, precum și luna în care se înregistrează;
2. valoarea maximă a temperaturii medii lunare, precum și luna în care se înregistrează,

B. Scrieți răspunsul corect, pentru afirmațiile de mai jos:

1. Amplitudinea termică are valori cuprinse între:
 - a. 4-7°C
 - b. 8-11°C
 - c. 12-15°C
 - d. 17-20°C
2. Diferența dintre cea mai ridicată și scăzută cantitate de precipitații este:
 - a. 77-80 mm
 - b. 83-86 mm
 - c. 91-94 mm
 - d. 98-101 mm
3. Tipul de climat caracteristic este:
 - a. mediteranean
 - b. subpolar
 - c. temperat continental excesiv
 - d. temperat oceanic

SUBIECTUL III

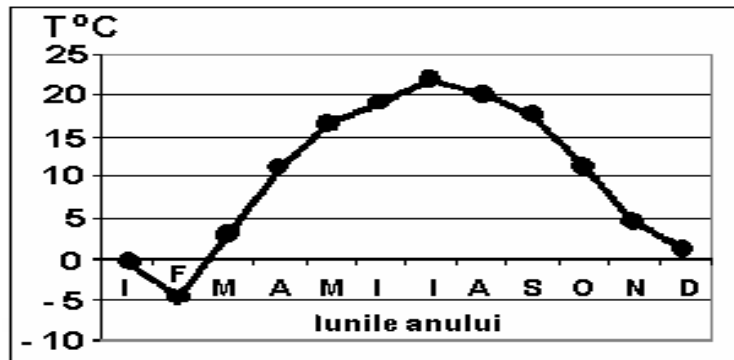
Analizați diagrama climatică care prezintă evoluția temperaturilor medii lunare ale aerului la o stație meteorologică din Câmpia Panonică.

A. Scrieți pe foaie:

1. valoarea maximă a temperaturii medii lunare, precum și luna în care se înregistrează;
2. valoarea minimă a temperaturii medii lunare, precum și luna în care se înregistrează.

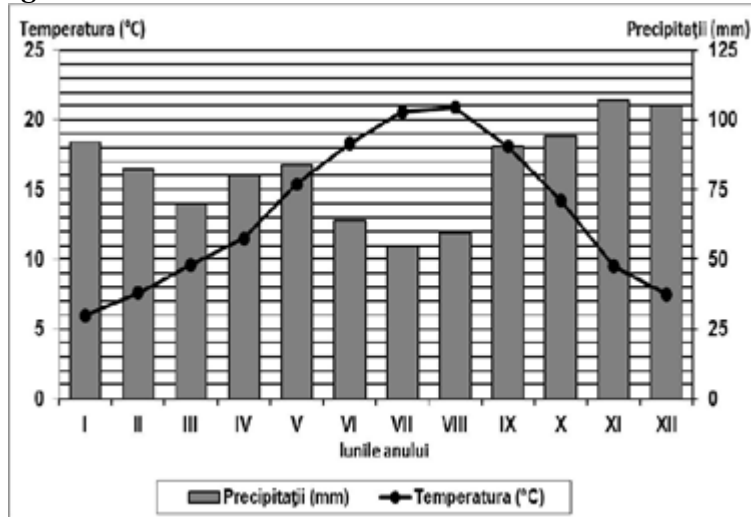
B. Precizați:

1. modul de calcul al temperaturilor medii anuale;
2. valoarea amplitudinii termice medii anuale;
3. un factor care influențează variația temperaturii medii lunare.

SUBIECTUL IV

Reprezentarea grafică de mai jos se referă la subiectul III A-B și prezintă evoluția temperaturii aerului și a precipitațiilor la stația meteorologică Bordeaux.

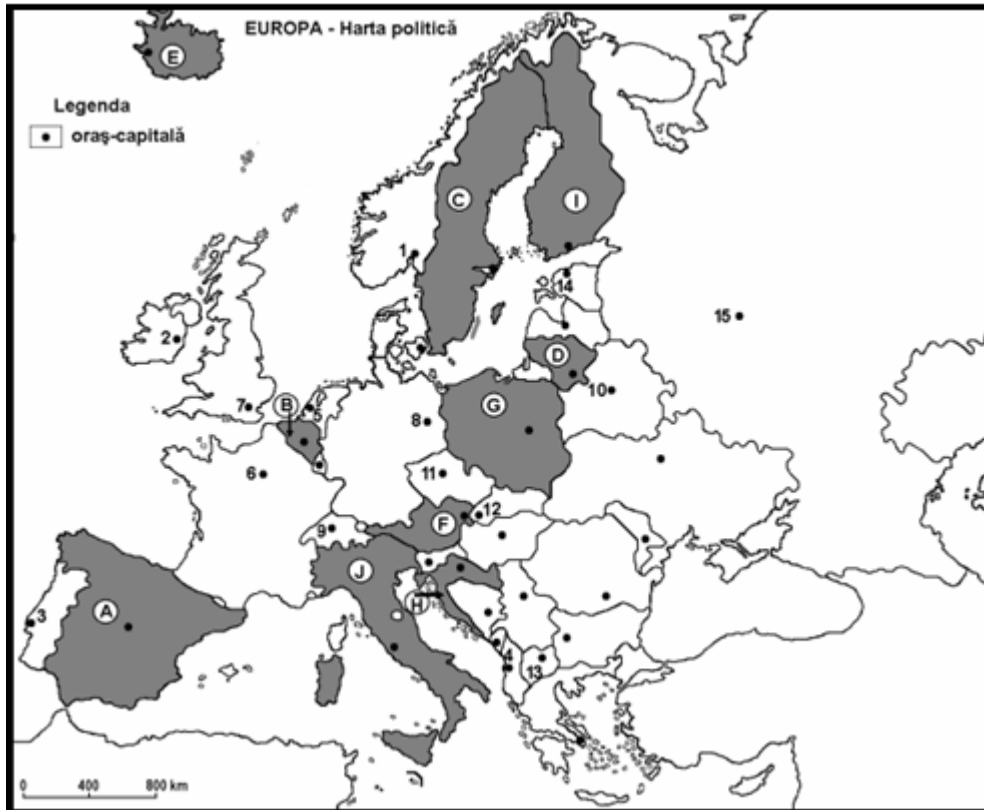
A. Precizați:

1. valoarea minimă a cantității de precipitații lunare, precum și luna în care se înregistrează;
2. valoarea maximă a temperaturii medii lunare, precum și luna în care se înregistrează.

B. Scrieți litera corespunzătoare răspunsului corect, pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Amplitudinea termică are valori cuprinse între:
 - a. 6-8 °C
 - b. 9-11 °C
 - c. 14-16 °C
 - d. 18-20 °C
2. Diferența dintre cea mai ridicată și cea mai scăzută cantitate de precipitații lunare este:
 - a. 30-34 mm
 - b. 40-44 mm
 - c. 50-54 mm
 - d. 60-64 mm
3. Tipul de climat caracteristic stației meteorologice este:
 - a. mediteraneean (subtropical)
 - b. subpolar
 - c. temperat continental excesiv
 - d. temperat oceanic

ROSE GEOGRAFIE – Fișă de lucru nr. 10 – Zonele biopedogeografice

SUBIECTUL I

A. Precizați:

- a. Numele statelor marcate cu litere de la **A** la **J**.
- b. Numele orașelor capitală marcate cu cifrele **1,4,9,10,11**.

B. Scrieți, pe foaia de examen, răspunsurile corecte care completează propozițiile de mai jos:

- a. tipurile de climă specifice statului marcat cu litera **A** sunt.....
- b. vegetația de taiga se întâlnește în statele marcate cu literele.....
- c. solurile de tip terra-rossa sunt specifice statelor marcate cu literele.
- d. vantul Bora este specific statelor marcate cu literele
- e. solul specific statului marcat cu litera **E** este numit.....

C. Scrieți, pe foaie, litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

1. Climatul subpolar este specific statelor marcate, pe hartă, cu literele:
a. A și F b. A și J c. C și I d. F și J
2. Vegetatie de tip maquis si garriga este specifică statelor marcate, pe hartă, cu literele:
a. A și F b. A și J c. C și I d. F și J
3. Temperatura medie anuală de 20°C se înregistrează în statul marcat pe hartă cu litera:
a. A b. B c. F d. I
4. Nu are climat mediteranean, statul marcat pe hartă cu litera:
a. A b. B c. H d. J

D. Prezentați trei deosebiri între clima statelor marcate pe hartă cu literele A și E.

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de climă: tipul

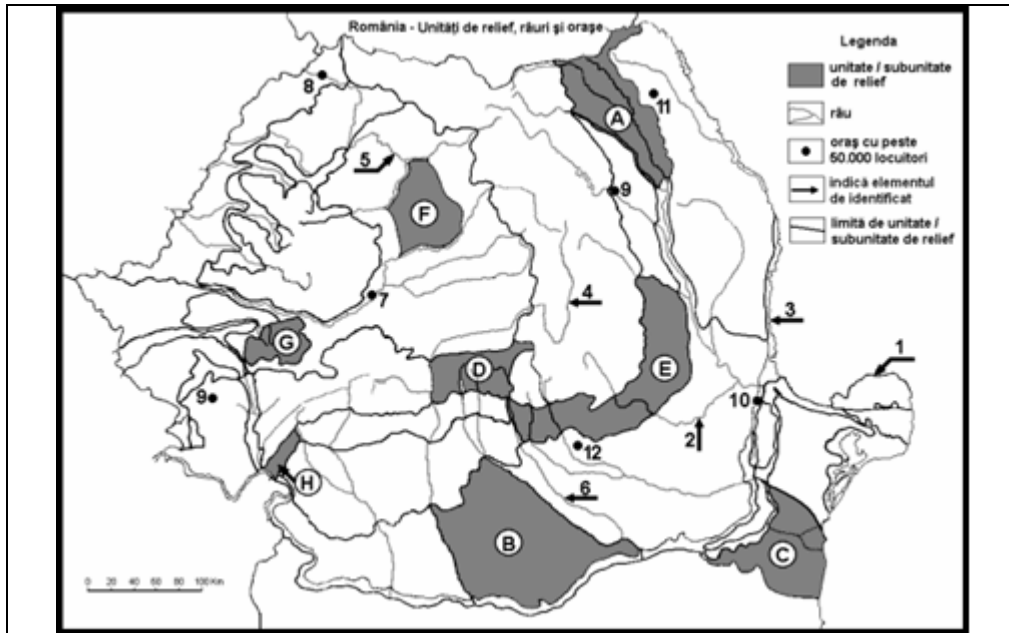
de climat, temperaturi medii anuale, precipitații medii anuale, vânturi, amplitudine termică.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

E.1 Precizați o cauză care determină diversitatea zonelor biopedogeografice in Europa.

2. Precizați doi factori care determină prezența vegetației de stepă și silvostepă din Europa de Est.

SUBIECTUL II

A. Precizați:

- a. Numele unităților de relief notate pe hartă cu litere de la **A** la **H**.
 b. etajul climatic specific unității de relief notată cu litera **E**.

B. Scrieți, pe foaia de examen, răspunsurile corecte care completează propozițiile de mai jos:

- a. crivățul bate în unitățile de relief marcate pe hartă cu literele
 b. austrul bate în unitatea de relief marcată pe hartă cu litera
 c. influențele climatice specifice unității de relief marcat pe hartă cu litera **A**.....
 d. vegetație de stepă se întâlnește în unitatea de relief marcată pe hartă cu litera
 e. soluri de tip cernoziom sunt specifice unității de relief marcate pe hartă cu litera.....

Fișă de lucru nr. 11 – Rezolvarea unui test tip BAC

SUBIECTUL I (30 puncte)

Harta de mai sus se referă la subiectele I A-D. Pe hartă sunt marcate state cu litere și orașe – capitală cu numere.

A. Precizați: 4 p

1. numele statelor marcate, pe hartă, cu literele **B** și **E**;
2. numele orașelor-capitală marcate, pe hartă, cu numerele **1** și **3**.

B. Scrieți, pe foaia de examen, răspunsurile corecte care completează propozițiile de mai jos: 6 p

1. Are ieșire la Marea Neagră statul marcat, pe hartă, cu litera ...
2. Praga este capitala statului marcat, pe hartă, cu litera ...
3. San Marino este o enclavă situată pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera ...

C. Scrieți, pe foaia de examen, litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos: 10 p

1. Cu numărul **5** este marcată, pe hartă, capitala statului numit:
 - a. Albania
 - b. Cipru
 - c. Grecia
 - d. Macedonia
2. Relieful vulcanic și gheizerele sunt specifice statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. B b. D c. E d. F

3. Munții Apenini se întind, pe direcție nord-sud pe teritoriul statului marcat, pe hartă, cu litera:

a. A b. C c. D d. F

4. Se află în peninsula Iberică statul marcat pe hartă cu litera:

a. A b. F c. D d. J

5. În partea de nord a statului marcat, pe hartă, cu litera **F** vegetația este reprezentată de:

a. maquis b. pustă c. stepă d. tundră

D. Precizați trei deosebiri între **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **A** și **clima** statului marcat, pe hartă, cu litera **D**. **6 p**

Nota 1: Deosebirile se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de climă: tipul

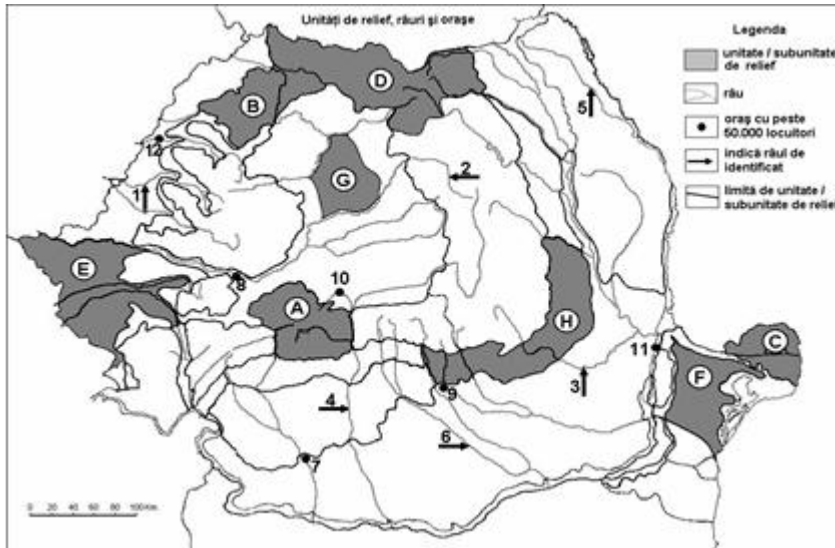
de climat, temperaturi medii anuale, precipitații medii anuale, vânturi, amplitudine termică.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă cele trei deosebiri vor fi prezentate comparativ și nu separat.

E. 1. Argumentați faptul ca râurile sunt scurte și au debite bogate în Marea Britanie. **2p**

2. Precizați doi factori care determină construirea lacurilor de acumulare în scop hidroenergetic. **2p**

SUBIECTUL II (30 puncte)

Harta de mai sus se referă la subiectul II A – E. Pe hartă sunt marcate unități și subunități de relief cu litere, râuri cu numere de la 1 la 6 și orașe cu numere de la 7 la 12.

A. Precizați:

1. numele unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **B, C, E și H**;

4 p

B. Scrieți, pe foaia de examen, răspunsurile corecte care completează propozițiile de mai jos: **6 p**

1. Influența climatică resimțită în subunitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera **D** este cea ...

2. Dintre unitățile marcate cea cu altitudinile cele mai joase este ...

3. Grindurile sunt specifice unității de relief marcate, pe hartă, cu litera ...

C. Scrieți, pe foaia de examen, litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos:

10 p

1. Trăsătura comună a unităților de relief marcate, pe hartă, cu literele **A și D** este:

a. au aceeași înălțime

b. prezintă etaj de vegetație alpin

c. au relief vulcanic

d. au depresiuni mari

2. Relieful vulcanic este prezent în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera:

- a. B b. D c. F d. H

3. Pentru subunitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera **F** este caracteristică următoarea trăsătură de relief:

- a. are altitudini medii în jur de 500 m b. cuprinde cel mai vechi relief aflat la zi
c. prezintă relief de dune d. s-a format prin depunere de sedimente

4. Dintre unitățile de relief marcate pe hartă, cele mai mari altitudini se găsesc în:

- a. A b. D c. F d. G

5. Influențe climatice pontice se resimt în subunitatea de relief marcată pe hartă cu litera:

- a. B b. E c. F d. H

D. Precizați o asemănare și două deosebiri între **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **A** și **relieful** unității marcate, pe hartă, cu litera **H**.
6 p

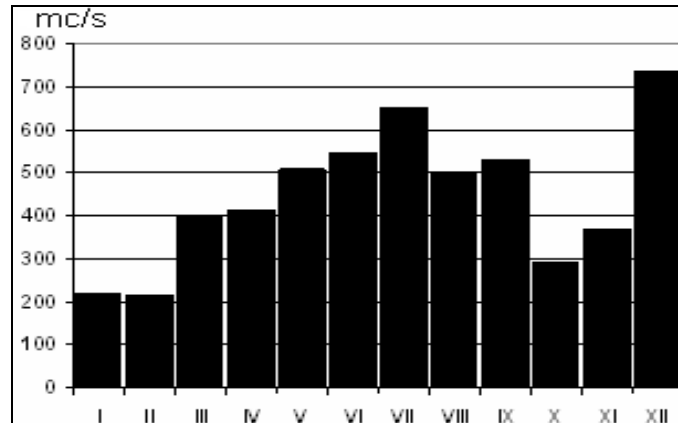
Nota 1: Deosebirile și asemănarea se pot referi la oricare dintre următoarele elemente de relief: mod de formare, tipuri de roci, altitudini, fragmentare, tipuri genetice de relief.

Nota 2: Punctajul complet va fi acordat numai dacă deosebirile și asemănarea vor fi prezentate comparativ și nu separat.

E. Precizați două cauze care să explice cantitatea redusă de precipitații medii anuale ce cad în unitatea de relief marcată, pe hartă, cu litera **F**.
4 p

SUBIECTUL III (30 puncte)

Reprezentarea grafică prezintă evoluția debitului mediu lunar al fluviului Rhone.

A. Precizați: 4 p

1. valorile debitelor medii în lunile iulie și decembrie;
2. două luni în care sunt înregistrate debite între 500 și 600 m³/s.

B. Scrieți pe foaia de examen, litera corespunzătoare răspunsului corect pentru fiecare dintre afirmațiile de mai jos: 6 p

1. Fluviul Rhone se varsă în: **a.** Marea Mânecii **b.** Marea Mediterană
c. Marea Nordului **d.** Oceanul Atlantic
2. Fluviului Rhone străbate statul:
a. Franța **b.** Italia **c.** Portugalia **d.** Spania
3. Debitul bogat al fluviului Rhone în perioada mai – septembrie sunt datorate:
a. evaporării reduse **b.** pantelor line **c.** precipitațiilor bogate **d.** temperaturilor ridicate

C. Referitor la climatul subpolar, precizați: 10 p

1. localizare;
2. temperaturi medii anuale;
3. precipitații medii anuale;
4. un tip de vânt specific;
5. caracteristici ale anotimpurilor extreme (iarnă și vară).

D. Pentru Italia precizați: 10 p

1. o unitate de relief montană și una de câmpie
2. o insulă care aparține acestui stat

3. numele unui stat enclavă de pe teritoriul Italiei
4. tipul de climă
5. două ape curgătoare
6. două tipuri de lacuri și câte un exemplu pentru fiecare tip
7. zona de vegetație

**ROSE GEOGRAFIE – Fișă de lucru nr. 12 – Sintetizarea
caracteristicilor fizico-geografice pentru unele state europene**

Țara	Poz. Geogr	Unități de relief	Climă	Ape	Zona de vegetatie	Orașe	Resurse naturale
FRANȚA							
GERMANIA							
MAREA BRITANIE							
ITALIA							
SPANIA							

GRECIA							
PORTUGA-LIA							

**ROSE GEOGRAFIE – Fișă de lucru nr. 13 – Sintetizarea
caracteristicilor fizico-geografice pentru statele vecine ale României**

Țara	Poz. Geogr.	Unități de relief	Climă	Ape	Zona de vegetatie	Orașe	Resurse naturale
UNGARIA							
UCRAINA							
REPUBLICA MOLDOVA							
SERBIA							

BULGARIA							
-----------------	--	--	--	--	--	--	--

Bibliografie

1. Programe școlare pentru ciclul superior al liceului - Geografie
2. Gheorghe Matei, *Geografie. Ghid de pregătire pentru Bacalaureat*, Editura Andreas, 2018
3. Gheorghe Matei, *Geografie. Caiet cu fise de lucru pentru Bacalaureat*, Editura Andreas, 2017
4. <https://geografilia.blogspot.com/2010/09/bac.html>
5. Elena Sochircă, *Geografia – BAC. Pregătire de BAC la Geografie. Domeniul de cunoaștere și înțelegere.* <https://invat.online/disciplina/curricula/41>
6. Rene Tinescu, *Pregătire pentru BAC - Geografie: sinteze și teste rezolvate*, Carte electronică, 2018

În loc de concluzii

*„De învățat înveți multe și de la toți.
Dar profesor nu e decât cel care te învață să înveți.”*
Constantin Noica

Implementarea Proiectului Rose Bac++, din cadrul Proiectului privind învățământul secundar ROSE, Schema de granturi pentru licee a contribuit în mod decisiv la reducerea abandonului școlar și la creșterea ratei de promovare a examenului de bacalaureat a elevilor Liceului Teoretic Bogdan Vodă Hălăucești.

Pentru realizarea obiectivelor propuse, echipa de proiect a organizat activități remediale, de consiliere, de îndrumare și orientare profesională, dar și activități de coaching, de dezvoltare personală, de dezvoltarea a abilităților socio-emoționale, activități extracurriculare și de informare, vizite și excursii de documentare, stagii de pregătire.

Principalii beneficiari ai proiectului au fost și vor fi elevii noștri, cei care, prin activitățile organizate, au luat contact cu abordări moderne ale actului de predare, cu noi modalități de învățare, menite să le stimuleze interesul și să-i motiveze să învețe.

Pe lângă gradul de promovabilitate, impactul orelor remediale a fost vizibil și în notele mari obținute de elevi la examen. Din grupul țintă, format din 85 de elevi, au fost înscriși 28 de elevi din anul terminal, iar 22 de elevi au promovat examenul de bacalaureat.

Situația pe discipline a fost următoarea:

La limba și literatura română, au fost înscriși 10 elevi, promovabilitatea fiind de 100%, media disciplinei fiind 6,69.

La matematică, din cei 10 elevi înscriși, 8 au reușit să promoveze examenul, procentul de promovabilitate fiind de 80%, media fiind de 6,71. Au fost obținute 4 note peste 8.

La istorie, din 10 elevi înscriși, 9 au susținut proba, toți promovând-o, media clasei fiind 6,42, obținându-se de asemenea, 4 note peste 8.

La biologie au fost înscriși 7 elevi, 5 au promovat, procentul de promovabilitate fiind de 85,7%, media clasei fiind 8,10, iar 4 elevi au obținut note peste 9,45.

La geografie au fost înscriși 11 elevi, toți promovând această disciplină, media clasei fiind 7,29. Patru elevi au obținut note peste 8.

Utilizarea noilor tehnologii a contribuit la îmbunătățirea calitativă a procesul instructiv-educativ, la transferul funcțional al conținuturilor, la eficiențarea activităților de învățare prin asigurarea unui feed-back permanent, la formarea și dezvoltarea capacităților de autoevaluare și autoapreciere, oferind facilități de prelucrare rapidă a datelor, de afișare a rezultatelor, dar și bucurie, entuziasm, concentrare, atenție, conferind autenticitate activităților desfășurate.

Toate aceste activități au avut darul de a-i apropia pe elevi și profesori într-un efort comun de transmitere-receptare a noilor cunoștințe, de dezvoltare a competențelor cheie, sporind încrederea între actorii școlii. Adevăratul profesor te învață din inimă și nu din carte, spune un vechi proverb.

Profesia didactică are o dimensiune umană extrem de puternică. Un profesor nu înseamnă doar competențe pedagogice, competențe de comunicare și relaționare, competențe psiho-sociale, tehnice și tehnologice, competențe de management al carierei și competențe de evaluare a elevilor, ci și atitudini, valori, ethos, o conștiință profesională.

Eficiențarea demersului didactic depinde de relația profesor – elev, de modul în care se asigură un echilibru între așteptările elevilor și obiectivele lecției, prin selectarea inspirată a conținuturilor, a strategiilor și mijloacelor didactice, de felul în care cadrul didactic știe să utilizeze cuvântul ca mijloc de îndrumare prin întrebări, răspunsuri, indicații, explicații, aprecieri.

Proiectul a constituit o bună oportunitate de perfecționare a stilului și a competențelor didactice, de familiarizare cu noile tendințe europene în domeniul educației, nu doar pentru profesorii participanți, ci pentru toate cadrele didactice ale Liceului Teoretic *Bogdan Vodă* Hălăucești, pentru că „o școală în care profesorul nu învață și el, e o absurditate.”¹

Iată și câteva gânduri² ale elevilor participanți în proiect:

„Proiectul ROSE a fost unul foarte important deoarece am dobândit multe cunoștințe dar am și aprofundat unele noțiuni. Totodată consider că a fost o pregătire suplimentară pentru examenul de bacalaureat, care m-a ajutat foarte mult.” (Delia Brașoveanu)

„Programul ROSE mi-a oferit șansa de a-mi îmbogăți cunoștințele în domeniile pe care le-am avut ca bază în liceu. Prin intermediul acestui proiect am realizat și o conexiune specială cu profesorii, reușind să acumulez informații benefice, nu doar în context școlar ci și pentru viața cotidiană. Acest

¹ Constantin Noica - *Jurnal filozofic* (1993)

² *Reper cultural-educational, Nr.7, Despre ROSE și impactul său* – prof. Alina Cășuneanu, p.73

proiect m-a ajutat să imi depășesc limitele și să leg o relație frumoasă cu profesorii, care au fost mereu alături de noi.”(Miruna Mihăeș) .

„În cadrul pregătirii de la Rose am avut ocazia de a mă întâlni cu un nou tip de abordare în ceea ce privește pregătirea examenului de Bacalaureat. Interesul crescut al profesorilor și metodele de explicare a noțiunilor au fost adaptate pentru ca fiecare elev în parte să înțeleagă informațiile cât mai bine.În acest sens,în cadrul pregătirii Rose, a fost sporit nu doar interesul elevilor ci și al profesorilor.Deasemeni Rose a reprezentat un punct de sprijin extrem de important pentru bacalaureat.” (Geanina Clopoțel)

„Pentru mine proiectul ROSE a reprezentat o mare oportunitate și un ajutor foarte mare în ultimul an de liceu. Orele de pregătire din cadrul acestui proiect s-au mulat perfect pe nevoile noastre de elevi care urmează să dea bacalaureatul. Au fost ore de pregătire interactive și educative, într-un cadru relaxant, care ne-au ajutat să ne consolidăm cunoștințele pentru a reuși să facem față acestui examen important.

Totodată, acest proiect ne-a ajutat și din punct de vedere emoțional, pentru că profesorii au fost atenți ca noi să nu lăsăm stresul și presiunea examenului să ne afecteze într-un mod negativ. Legătura noastră cu profesorii a fost una apropiată și s-a întarit pe tot parcursul orelor de pregătire pentru că au fost alături de noi și am trecut împreună prin ultimul an de liceu, unul cu multe provocări pentru noi.

Pe mine m-a ajutat foarte mult pentru că nu am mai simțit nevoia să fac pregătire în particular pentru materiile de bacalaureat și pentru că a fost un mediu familiar, unde am fost cu profesorii de la clasa și cu colegii.” (Cătălina Gurgu)

Reunirea materialelor utilizate pe parcursul desfășurării proiectului în paginile prezentului ghid constituie un demers menit să ofere modele de valorificare a relației informare-formare la nivelul mesajelor pedagogice proiectate în sensul simplificării, schematizării, esențializării, prin corelarea intra și interdisciplinară a cunoștințelor, cu trecere de la pedagogic către social, de perfecționare a activității didactice printr-o raportare permanentă la ceea ce gândesc și simt, precum și la modul în care se comportă elevii, în spiritul paradigmei curriculumului și a tendințelor educaționale actuale.

ROSE BAC++
LICEUL TEORETIC
BOGDAN VODĂ
HĂLĂUCEȘTI - IAȘI
TEL. 0232 717 513
FAX: 0232 715 671
www.liceulhalaucesti.ro

editura pim

Tipar digital realizat la Tipografia PIM
Șoseaua Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 109

Iași – 700497

Tel.: 0730.086.676, 0732.430.407

Fax: 0332. 440.715

Email: editura@pimcopy.ro

www.pimcopy.ro

Bun pentru tipar – nov. 2022

Proiectul privind învățământul secundar ROSE
Schema de granturi pentru licee

www.liceulhalaucesti.ro

ROSE BAC++
LICEUL TEORETIC
BOGDAN VODĂ
HĂLĂUCEȘTI
TEL. 0232 717 513
FAX. 0232 715 671